

GLAS

ANTIFAŠISTA

Broj 78 - Zagreb, 1. ožujka 2012. godine

Ministar branitelja

**Poboljšat ćemo
materijalni
položaj boraca
NOR-a**

Zahtjev Saboru

PRESTANITE BITI POKROVITELJI SKUPA NA BLEIBURGU

Rasprave

**ISTINOM
PROTIV
REVIZIJE
POVIJESTI**

Pismo premijeru Milanoviću

**DAN
ANTIFAŠISTIČKE
BORBE TREBA
OSTATI
BLAGDAN**

Opatija

**SURADNJA
ANTIFAŠISTA
SA ŠKOLAMA**

Referendum

**GLASANJEM ZA EU POTVRDILI SMO SVOJ
ANTIFAŠIZAM**

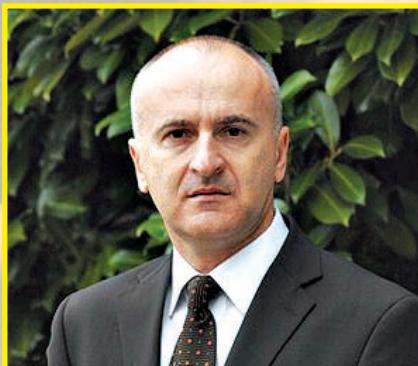

Odabrane vijesti

Ministar branitelja Predrag Fred Matić ekskluzivno za
»Glas antifašista«

Poboljšat ćemo materijalni položaj boraca NOR-a

♦Financiranje rada SABA RH preko Ministarstva branitelja konkretan je znak boljeg odnosa Vlade Republike Hrvatske koji će se u narednom razdoblju samo poboljšavati

Ministar branitelja u Vladi Republike Hrvatske Predrag Fred Matić izjavio je da su borci Narodnooslobodilačkog rata od sada u resoru Ministarstva branitelja.

Tim povodom redakcija »Glasa antifašista« obratila se ministru Predragu

Fredu Matiću pitanjem što u ovom trenutku znači za borce Narodnooslobodilačkog rata činjenica da pripadaju resoru Ministarstva branitelja i koje se izmjene planiraju u odnosu prema Savezu antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske?

Ekskluzivno za naš list ministar Predrag Fred Matić je izjavio da za ostvarivanje nekih, od ukinutih prava neće imati većeg značaja, ali da »na simboličnoj razini znači jako puno«.

»Borci Narodnooslobodilačkog rata više nisu u rubrici socijale jer kao ratni veterani pobedničke vojske tamo nikada nisu ni trebali biti. Za početak, to je bitan pomak jer je ovo pokazatelj novog odnosa Države prema onima koji su nam omogućili da poslije Drugog svjetskog rata budemo i ostanemo na strani pobednika, a ne poraženih fašističkih snaga.

Financiranje rada Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske preko Ministarstva branitelja konkretan je znak tog boljeg odnosa koji će se u narednom razdoblju samo poboljšavati. Sukladno gospodarskom oporavku Hrvatske prići će se i poboljšanju materijalnog položaja boraca Narodnooslobodilačkog rata. Razumijevanje i strpljenje koje pokazujete, u dva desetljeća dugom očekivanju boljih dana za pripadnike vaše populacije, primjer je za svaku povalu«.

U nedavnoj emisiji HTV-a »Nedjeljom u 2« ministar je rekao da su borci NOR-a pripali u ovaj resor branitelja u onom dijelu u kojem imaju trajna primanja invalidnine.

Ja ču im dati potporu, naglasio je ministar Fred Matić i upozorio da su borci Narodnooslobodilačkog rata u proteklih dvadeset godina doživljavali rušenje partizanskih spomenika, totalno poništavanje prava koja su imali te da su njihove mirovine i njihova primanja smanjivana.

»Apsolutno su, kao ljudi degradirani, a ipak su oni svojom antifašističkom borborom omogućili da taj izraz antifašist i antifašizam bude i u Ustavu Republike Hrvatske« rekao je ministar Fred Matić.

Katica Sedmak

Sretan 8. ožujak
- Međunarodni
dan žena!

Savez
antifašističkih
boraca i antifašista
Republike Hrvatske i
uredništvo
»Glasa antifašista«

Fotografije na 1. stranici:

Delegacija SABA RH kod predsjednika Josipovića (ured Predsjednika, službeni fotograf F. Širanović)

Pogled na dvoranu opatijske Vile Antonio za vrijeme Memento

GLAS
ANTIFAŠISTA

Izdavač: Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, Savez društava »Josip Broz Tito« Hrvatske, Savez ratnih i vojnih invalida Hrvatske i SUH - Podružnica vojnih umirovljenika, 10000 Zagreb, Pavla Hatza 16. Telefoni: (01) 48 39 996 i 48 39 997, fax: (01) 48 40 826, <http://www.sabh.hr>, e-mail: sabh@sabh.hr - Žiro račun: 2360000-1101546344 (Zagrebačka banka). OIB: 78328494160. Savjet: Tomislav Badovinac, Milivoj Boroša, Branko Dubravica, Ivan Fumić, Juraj Hrženjak i Eduard Vostrel. Uredništvo: Katica Sedmak (glavna urednica), Bojan Mirosavljev, Savan Tomašević, Antun Zibar, Zvonko Petrinjak (grafički urednik), e-mail: glas.antifasista@sabh.hr - Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske, broj 523-03-1/7-96-01 od 12. ožujka 1996. godine, »Glas antifašista« smatra se proizvodom iz članka 18 točka 13 Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga. Tisk: »Brankograf« Odranska 18, Zagreb.

Delegacija SABA RH kod predsjednika Josipovića

• Predsjednik Republike Hrvatske dr. Ivo Josipović primio je 8. veljače ove godine delegaciju Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske u kojoj su bili predsjednik SABA RH Ratko Maričić i potpredsjednici Tomislav Ravnić, Katica Sedmak i Josip Skupnjak

Članovi delegacije informirali su predsjednika Josipovića o aktivnostima Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske u zalaganju za afirmaciju istine o antifašističkoj narodnooslobodilačkoj borbi i suprotstavljanju pokušajima povijesnog revisionizma. Posebno su upozorili da se Deklaracija o antifašizmu još uvijek ne ostvaruje iako ju je Hrvatski sabor usvojio još prije punih sedam godina. Njome je, uz ostalo, zajamčeno rješavanje materijalno-statusnog položaja boraca antifašističke narodnooslobodilačke borbe tako da se njihova prava izjednače s pravima branitelja iz Domovinskog rata. Riječ je o brojnim pravima vezanim ne samo za utvrđivanje visine mirovina i invalidnina, nego i za rješavanje određenih socijalnih i zdravstvenih prava. Pri tome je kao primjer naveden podatak da su

branitelji oslobođeni plaćanja dopunskega zdravstvenog osiguranja, a antifašistički borci nisu. Ti dijelovi Deklaracije, kao i druge jasno definirane odredbe, nisu provedeni, podsjetili su članovi delegacije SABA RH.

Hrvatska država, kako su istaknuli, nije još ispunila niti obvezu kada se radi o obnovi porušene antifašističke spomeničke baštine, ali nije osigurala ni to da u školskim programima i u udžbenicima povijesti tema antifašističke narodnooslobodilačke borbe dobije adekvatno mjesto koje mora imati i temeljem odredbi Ustava Republike Hrvatske.

Bilo je riječi o potrebi boljeg rješavanja problema financiranja Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, njegovih Zajednica udruga u županijama i udruga u općinama i gradovima.

U razgovoru su članovi delegacije izrazili nadu da će se ova pitanje početi efikasnije rješavati dolaskom nove vlasti i formiranjem nove Vlade Republike Hrvatske, a posebno i zbog činjenice da pitanja antifašističkih boraca prelaze u nadležnost Ministarstva branitelja.

Predsjednik Josipović je dao podršku Savezu antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske i naglasio potrebu da se ova i druga pitanja uspješnije i brže rješavaju.

Razgovoru kod predsjednika Republike dr. Ivo Josipovića, uz delegaciju SABA RH prisustvovali su i članovi Predsjednikova Savjeta za veterane Petar Stipetić i Živko Juzbašić kao i predsjednikovi savjetnici Zlatko Gareljić i dr. Siniša Tatalović.

K.S.

Zahtjev SABA RH Hrvatskom saboru Povucite pokroviteljstvo nad neoustaškim skupom u Bleiburgu

• Izvršni odbor Predsjedništva Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske uputio je 21. veljače ove godine Predsjedništvu Hrvatskog sabora zahtjev za povlačenje pokroviteljstva nad neoustaškom manifestacijom na Bleiburškom polju

»Već više od decenije Hrvatski sabor je pokrovitelj okupljanja na Bleiburškom polju koje bi trebalo biti »spomen na hrvatske žrtve za slobodu i nezavisnost« kako to navodi Zakon o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj. Notorna činjenica je da se okupljanje za ovaj spomen od samog početka pretvorilo u okupljanje ustaša, njihovih potomaka i istomišljenika, kako bi slavili propalu NDH i slali poruke mržnje na račun Narodnooslobodilačke vojske koja ih je na tom mjestu zarobila.

Za ovu notornu činjenicu nije potrebno prikupljati posebne dokaze, dovoljno je pročitati novinske izvještaje o tim manifestacijama i pogledati televizijske dnevниke tih dana.

Izaslanici Sabora dopunjavaju opću sliku i poruke koje se šalju hrvatskoj javnosti. Rezultat tog djelovanja vidljiv je u manifestacijama mladih na stadionima, kao i u fizičkim napadima na sve one za koje smatraju da su različiti od njih.

Nitko tamo još nije spomenuo da su ustaše za četiri godine vladavine tijekom II. svjetskog rata osnovale osamdesetak logora smrti, da su tamo ubijene tisuće i tisuće nevinih ljudi, prvenstveno Srba, Židova i Roma, ali i tisuće Hrvata antifašista. Ne spominju da su upravo oni pružali oružani otpor Narodnooslobodilačkoj vojsci šest dana nakon kapitulacije nacističke Njemačke i da su time prouzročili velik broj žrtava i potakli osvetu.

Valja reći da na Bleiburškom polju nije bilo ubijanja, o čemu svjedoče povijesni dokumenti i svjedoci tadašnjih zbivanja, pa držati mise i govore na mjestu predaje ni u kakvom slučaju ne odražava stvarno stanje, kakvo je ono bilo u času predaje. Dakle, Bleiburško polje jeste mit kojim se poražene ustaške snage nastoje prikazati žrtvama i na taj način sebe abolirati za neizmjerne žrtve i patnje koje su nanijeli drugima.

Povjesno gledano, Bleiburg je mjesto na kojem je učinjen posljednji službeni akt ustaške tvorevine NDH kojim se predala jugoslavenskoj armiji kao članici antihitlerovske koalicije.

Vrijeme je da se povijesna nepravda ispravi jer se sustavno omalovažavanje i sotoniziranje narodnooslobodilačke vojske, koja je četiri godine krvarila za slobodu Hrvatske i čiji je državotvorni rezultat na slavnom mjestu u Ustavu Republike Hrvatske, ne može ignorirati. Pokroviteljstvo Hrvatskog sabora nad manifestacijama koje veličaju ustaštvu i raspaljuju mržnju prema antifašizmu ne šalje svjetskoj javnosti dobru sliku o našem društvu.«

Zahtjev Saboru kojeg je potpisao predsjednik SABA RH Ratko Maričić, upućen je na znanje i predsjedniku Republike Hrvatske dr. Ivi Josipoviću i predsjedniku Vlade RH Zoranu Milanoviću.

Otvoreno pismo SABA RH predsjedniku Vlade RH Zoranu Milanoviću

Dan antifašističke borbe treba ostati blagdan

♦ U ime organizacija antifašističkih boraca i antifašista izražavamo naše neslaganje s inicijativom da se Dan antifašističke borbe preimenuje iz blagdana u spomendan

»Poštovani gospodine predsjedniče, na temelju informacija iz sredstava javnog priopćavanja saznali smo o inicijativi Vlade RH da se predloži preimenovanje Dana antifašističke borbe iz blagdana u spomen dan. U ime organizacija antifašističkih boraca i antifašista iz cijele Hrvatske izražavamo naše neslaganje s tom inicijativom.

Poštujući i shvaćajući namjeru da se tim prijedlogom pokuša pridonijeti uštadama u gospodarstvu i društvu u cjelini, naglašavamo da je Dan antifašističke borbe simbol otpora naroda Hrvatske porobljanju tijekom Drugog svjetskog rata, da je Hrvatska u toj oslobođilačkoj borbi bila primjerom borbe pokorenim narodima

Europe i da je dobila status članice antihitlerovske koalicije, da su narod i borci u Narodnooslobodilačkom ratu i antifašističkoj borbi stvarali i stvorili demokratsku državu Hrvatsku položivši svoje živote u borbi za slobodu ili stradavši kao nevine žrtve u logorima i pogromima.

Pri tome valja imati na umu da se državnost Hrvatske, između ostalog, temelji na antifašizmu, odnosno odlukama ZAVNOH-a, što je i sastavnim dijelom preamble Ustava Republike Hrvatske, te da je antifašizam, kao civilizacijska i demokratska tekovina suvremenog svijeta, ugrađena u Povelju Ujedinjenih naroda, kao i da je Europska unija utemeljena na antifašizmu. Dan antifašističke borbe jedini

je blagdan koji se u Hrvatskoj odnosi na Narodnooslobodilačku i antifašističku borbu, te bi i to valjalo imati na umu prilikom razmatranja inicijative da se taj dan ukine kao blagdan.

Molimo Vas, gospodine predsjedniče, da Vlada RH svestrano sagleda sve aspekte inicijative da se Dan antifašističke borbe ukine kao blagdan, imajući na umu i stavove Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske.«

Otvoreno pismo potpisao je predsjednik SABA RH **Ratko Maričić**, a pismo je upućeno na znanje predsjedniku Republike Hrvatske **dr. Ivi Josipoviću** i počasnom predsjedniku SABA RH **Stjepanu Mesiću**.

Stajališta

Dr. Tvrto Jakovina

Ukidanje Dana antifašističke borbe bila bi loša poruka

♦ Time bi iz javnosti isčezlo barem 70 posto medijskih priloga o pozitivnim vrijednostima antifašizma

Dok Vlada razmišlja i o tome da Dan antifašističke borbe ubuduće bude jedan od tri radna praznika, za obilježavanje tog dana ove godine namjera je izdvojiti nešto više novca. Naime, za obilježavanje Dana antifašizma kao i za Spomen područje Jasenovac ove godine Vlada planira utrošiti pola milijuna kuna, što je 255 tisuća kuna više nego lani. Za obilježavanje spomendana bleiburske tragedije i ove godine izdvojiti će pola milijuna kuna. Povjesničar **Tvrto Jakovina**, u izjavi riječkom Novom listu, poručuje Banskim dvorima da budu vrlo oprezni kad budu odlučivali o ukidanju dvaju povijesnih državnih praznika u lipnju, Dana antifašističke borbe i Dana državnosti. Vlada bi, smatra Jakovina, naročito trebala biti osjetljiva u slučaju Dana antifašističke borbe koji se obilježava u spomen na formiranje sisačkog partizanskog odreda, prvog na teritoriju Hrvatske.

– Uzimajući u obzir da u Hrvatskoj 20 godina postoji ambivalentan odnos prema fašizmu, mislim da bi proglašavanjem Dana antifašističke borbe samo radnim spomendanom isčezlo iz javnosti barem 70 posto medijskih priloga o pozitivnim vrijednostima antifašizma. Osim toga, tim se državnim praznikom Hrvatska legitimirala pred europskim partnerima kao zemlja koja drži do antifašističkih tradicija i njegovim bi ukidanjem bila poslana loša poruka, rekao nam je Jakovina.

Kad je riječ o Danu državnosti, Jakovina je uvjeren da je, ako se već mora ići u racionalizaciju, bolje rješenje ukidanje statusa državnog praznika za Dan neovisnosti 8. listopada.

– Mislim da je ipak logičnije da ostane Dan državnosti jer 25. lipnja je Sabor donio odluku o samostalnosti i osjećaj osamostaljivanja vezan je uz taj datum. To što se dogodilo 8. listopada

Dr. Tvrto Jakovina

u zgradи Ine, nakon tromjesečnog moratorija, izgubilo se u tadašnjim ratnim zbijanjima, ocjenjuje Jakovina.

Ako Dan antifašističke borbe proglaša radnim danom, Hrvatska neće biti jedina zemlja s područja bivše Jugoslavije koja nema državnog praznika posvećenog antifašizmu. Na Kosovu ne postoji takav datum, kao niti u BiH koja je ipak specifičan slučaj budući da u toj zemlji uopće nema suglasja o državnim blagdanima. U Crnoj Gori ne postoji blagdan s tim nazivom, ali se dan ustanka protiv fašizma obilježava u sklopu Dana državnosti 13. srpnja, kada slave i prvo priznanje na Berlinskom kongresu 1878. Slovenija slavi Dan otpora okupatoru 27. travnja, Srbija ima Dan pobjede 9. svibnja, a Makedonija Dan antifašističkog ustanka 11. listopada.

Predsjednik Josipović u Izraelu

ISPRIKA ŽIDOVIMA ZA ZLOČINE USTAŠA

D očekan uz visoke državnička počasti, predsjednik Republike Hrvatske **Ivo Josipović** boravio je sredinorn veljače u višednevnoj prijateljskoj posjeti Izraelu. Susreo se s izraelskim predsjednikom **Peresom** i drugim dužnosnicima. Hrvatski predsjednik obišao je Memorijalni centar *Yad Vashem* gdje se ispričao za zločine ustaša nad Židovima u Drugom svjetskom ratu. Posjetio je i Palestinsku samoupravu na području Gaze.

Na svečanoj sjednici u izraelskom parlamentu *Knesetu* održao je govor u prisustvu predsjednika izraelske države i Vlade, još jednom se ispričavši za zločine nad Židovima i poručio da na Bliskom istoku mira ne može biti bez kompromisa. Pozvao je palestince da priznaju židovsku državu Izrael, a Izrael bi, kako je rekao hrvatski predsjednik, trebao priznati palestinsku državu.

Podsjetio je i na tamne stranice hrvatske povijesti iz Drugog svjetkog rata. Napomenuo je da je u Hrvatskoj postojao široki antifašistički pokret, ali istina je da se, bez obzira na devijantne okolnosti u Europi, unutar korpusa hrvatskog naroda pojavio i bio prihvaćen, kako potporom tako i bezobzirnim nehajem, jedan od najužasnijih zločinačkih nacističko-kolaboracionističkih režima u Europi. Napo-

menuo je kako su u iskrivljenim umovima ustaša nearijevci - Srbi, Židovi i Romi, kao i politički protivnici - morali biti zbrisani s lica zemlje.

-Ustaška je brutalnost bila strašna, njihovi zločini odvratni. Mi to znamo, ali znati nije dovoljno. Neprestano se moramo suočavati s neugodnom činjenicom da je, stavljajući na stranu slavni antifašistički ot-

por, bilo pripadnika našeg naroda koji su bili sistematski organizirani u izvršavanju groznog zločina protiv čovječnosti. Uvijek se trebamo sjećati i živjeti zajedno sa žrtvama u sjećanju. To je naša odgovornost. Jer, naša djeca trebaju znati što je dobro, a što je zlo, što je pravo, a što krivo. To je mjesto gdje počinje istinska pravda, kazao je hrvatski predsjednik.

Predsjednik Josipović položio je vijenac na spomen obilježju Jasenovac u Yad Vashemu

Zagreb

U Židovskoj općini Zagreb 25. siječnja 2012., otvorena je Šoa Akademija koja ima za cilj uključivanje židovske zajednice u edukaciju o holokaustu, a koja okuplja eminentne stručnjake iz zemlje i inozemstva u području obrazovanja o holokaustu i ljudskim pravima.

- Cilj akademije je da edukacija o holokaustu bude stalna. Nadamo se da će hrvatski školski sustav uključiti tu akademiju u obrazovanje o holokaustu - istaknula je na svečanosti predstavnica židovske nacionalne manjine u Zagrebu **Sanja Zoričić Tabaković**.

Svečanom otvaranju je prisustvovao i predsjednik Republike **dr. Ivo Josipović** koji je rekao kako je edukacija o holokaustu važna za Hrvatsku jer iz naših udžbenika učenici ne mogu naučiti istinu o Drugom svjetskom ratu, holokaustu i Jasenovcu, u kojemu su stradali brojni Židovi, Srbi, Romi, ali i pripadnici hrvatskoga naroda koji se nisu slagali s tadašnjim režimom.

Otvorena Šoa Akademija

Svečano otvorenje Šoa Akademije upriličeno je na Međunarodni dan sjećanja na holokaust koji je proglašen Rezolucijom Opće skupštine Ujedinjenih naroda od 1.

studenog 2005., a 27. siječnja uzet je u spomen na taj dan 1945. kada je oslobođen najveći nacistički logor Auschwitz-Birkenau.

S.T.

Svečanom otvaranju Šoa Akademije prisustvovao je i Predsjednik Republike dr. Ivo Josipović

U Saboru obilježen Dan sjećanja na holokaust

Opredjeljenjem za EU potvrdili svoj antifašizam

♦ Zastupnici u Hrvatskom saboru odali su minutom šutnje počast žrtvama holokausta, obilježivši na taj način 27. siječanj, Međunarodni dan sjećanja na holokaust, a predsjednik Hrvatskoga sabora **Boris Šprem** istaknuo je kako je Hrvatska prihvaćanjem članstva u EU još jednom potvrdila privrženost antifašizmu te želju za izgradnjom društva mira, demokracije i tolerancije

Šprem je, u obraćanju zastupnicima, naglasio kako su upravo svijest o strahotama II. svjetskog rata te osjećaj odgovornosti prema budućim generacijama ugrađeni u temelje današnje Europske unije. »Prihvaćanjem članstva u EU još jednom smo potvrdili našu, u Ustav ugrađenu privrženost antifašizmu kao i želju za izgradnjom društva mira, slobode, demokracije, tolerancije i ravnopravnosti«, poručio je. Šprem je holokaust nazvao najstrašnijim zločinom u povijesti čovječanstva podsjetivši da je prije 67 godina oslobođen Auschwitz, što je za preživjele bio kraj mučenja, poniženja, ubijanja i patnje. Za čovječanstvo, dodao je, bio je to tek početak suočavanja s neshvatljivim razmjerima krajne nehumanosti i zla koje je osmislio ljudski um, a provele ljudske ruke.

Iako je bio tek jedan u nizu logora smrti, Auschwitz je, kazao je, postao sinonim za nacističke zločine i pokušaj istrebljenja židovskog naroda, ali i drugih tzv. »nearijevskih« rasa na tlu Europe. Šprem je naglasio da su nacistička i fašistička ideologija poražene, ali da su milijuni ljudi koji su tijekom II. svjetskog rata sustavno

ubijani u logorima, ostali nezacijseljena rana europske povijesti. »Gomile trupala koje su oslobođitelji zatekli u Auschwitzu i slike izgladnjelih preživjelih logoraša ne mogu dočarati svu surovu brutalnost nacističke ideologije. Kakav je to osjećaj kad te pred tisućama drugih ljudi skinu do gola i svedu tek na serijski broj? Milijunima ljudi na ovaj je način smisljeno poništavan identitet, oduzeta im je nada, budućnost i na kraju im je bio oduzet život, samo zato što je netko smatrao da su manje vrijedni«, kazao je predsjednik Sabora.

Sjećanjem na žrtve holokausta, napomenuo je, upozoravamo na užasavajuću nepravdu koja je učinjena žrtvama i iskazujujemo naše najdublje poštovanje prema njihovom bezobzirno pogaženom ljudskom dostojanstvu. Žrtve holokausta, kazao je Šprem, pokazuju nam i koliko je kratak put od prezira, preko diskriminacije, do mržnje i zločina. One su, dodao je, opomena i obveza svima nama kao i budućim generacijama da više nikada nitko ne bude proganjan zbog pripadnosti drugoj naciji, vjeri, zbog drukčijeg političkog uvjerenja ili drukčije spolne orientacije. »Tim više

Boris Šprem

što smo još uvijek suočeni s pojedinačnim pokušajima da se nacistički i fašistički zločini umanje ili čak posve negiraju«, rekao je Šprem.

Zastupnike je pozvao da u foajeu ispred saborske Male vijećnice pogledaju izložbu plakata s temom holokausta koje je izradilo 16 studenata dizajna i za koje su nagrađeni na međunarodnom natjecanju. »Svi smo dužni čuvati sjećanje na užase holokausta, a na svima nama je odgovornost da se takvo zlo više nikada ne ponovi«, poručio je Šprem.

S.T.

Otvoreno pismo

♦ Povjesničar Danijel Ivin: Dok je Sabor pokrovitelj, u Hrvatskoj će postojati ustaštvo

PROSVJED ZBOG BLEIBURGA

Poznati hrvatski povjesničar i jedan od najmlađih sudionika partizanskog pokreta iz Drugog svjetskog rata Daniel Ivin, obratio se otvorenim pisom predsjedniku sabora Borisu Špremu, protestirajući zbog pokroviteljstva nad komemoracijom u Bleiburgu.

Ovo je već drugo pismo predsjedniku sabora. Ivin je pisao i Špremovom prethodniku Luki Bebiću, no nije dobio zadovoljavajući odgovor.

Naime, Ivin smatra da se pod pokroviteljstvom sabora, krši Ustav koji se temelji na hrvatskom antifašizmu te se zapravo komemorira slom NDH, na fašističke tvorevine koja je odgovorna

za mnoge zločine protiv židova, Srba, Roma i Hrvata.

Ivin tvrdi da na samom Bleiburškom polju nije bilo nikakvih masovnih zločina, kako se svake godine sugerira na svibanjskim obiljetnicama, i upozorava na svojevremeno suđenje u Engle-

skoj publicistu Tolstoju zbog neistina iznesenih u njegovim napisima o događanjima na Bleiburškom polju u svibnju 1945.

- Dok je sabor pokrovitelj Bleiburga, u Hrvatskoj će postojati ustaštvo. U preambuli Ustava stoji da je Hrvatska nastala na antifašističkoj borbi partiza-

na, a ovom komemoracijom to ispada tek mrtvo slovo na papiru - ističe Ivin. Naime, na Bleiburškom polju zarobljeni su neprijateljski vojnici, od kojih neki jesu nezakonito ubijeni, ali na drugim mjestima, u Teznom i Kočevskom rogu, kaže Ivin.

Ivin smatra da bi sabor morao reagirati te se odreći pokroviteljstva nad, kako kaže, obilježavanjem profašističke tvorevine, jer to baca loše svjetlo na Hrvatsku.

»Zamislite da njemački parlament objavi pokroviteljstvo nad svečanosti u čast i sjećanje na postrojbe onih koji su do kraja čuvali Auschwitz«, kaže Ivin.

Sastanak s bivšim predsjednikom RH i počasnim predsjednikom SABA RH Stjepanom Mesićem 19. siječnja 2012.

Oštiri protiv povjesnog revizionizma

•Mesić je informirao i o inicijativi za stvaranje Zaklade ZAVNOH koja bi se na trajnoj osnovi bavila čuvanjem i promicanjem antifašističke baštine, navedene i u Ustavu RH

Bivši predsjednik RH i počasni predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske **Stjepan Mesić** razgovarao je u svojem uredu u Zagrebu s dr. sc. Sašom Blagusom, Zoranom Pusićem, predsjednikom Građanskog odbora za ljudska prava, Jovanom Vejnovićem, potpredsjednikom Saveza antifašističkih boraca i antifašista Hrvatske i Duškom Zorićem iz udruge Pravda iz Bjelovara o odnosu prema antifašizmu i antifašistima u današnjoj Hrvatskoj.

Dr. Blagus iznio je pojedinosti o tome kako je zbog odgovora u novinama na grubi napad na autora koji je branio antifašizam, završio na sudu, gdje je u postupku koji se vuče još od godine 2007. morao doživjeti i to da Sud zabranjuje pitanja koja tužitelju postavljaju on, odnosno njegov odvjetnik, kao i da Sud odbija prihvati svjedoke-eksperte koje on predlaže.

Građanski odbor za ljudska prava, rekao je **Zoran Pusić**, pratit će nastavak suđenja dr. Blagusu. Pusić je govorio i o širem kontekstu prisutnosti povjesnog revizionizma u Hrvatskoj, naglašavajući kako njegovi najpoznatiji protagonisti i ne bi zaslужivali da se itko njima bavi, kada

ne bi bili iznimno opasni. Dodao je da niz primjera pokazuje kako su počinitelji ratnih zločina u vrijeme Domovinskog rata bili bliski idejama fašizma, ili pod njihovim utjecajem, upozoravajući kako ne smijemo dozvoliti da se tako nešto ponovi. Osobito je naglasio kako se pravo na drugačije mišljenje ne bi smjelo koristiti kao alibi ili legitimaciju za najgrublji povjesni revizionizam.

Istoga je mišljenja bio i **Duško Zorić** koji iznimno zabrinjavajući ocjenjuje sve prisutniju i očitiju ravnodušnost društva u odnosu na pojave povjesnog revizionizma, kao i izjednačavanje u medijskom tretmanu onih koji revidiraju povijest s onima koji brane istinu o prošlosti.

Jovan Vejnović opširnije se pozabavio društvenom klimom u kojoj su ispadli povjesnih revizionista postali svakodnevna stvar, s time da su im otvoreni praktično svi mediji, a da su u protekla dva desetljeća imali poguban utjecaj na proces obrazovanja. Naglasio je kako nam nije potreban ni prigodničarski antifašizam, niti onaj koji je »usmjeren prema Bruxellesu«.

Bivši predsjednik Republike Hrvatske ocijenio je kako je bilo krajnje vrijeme za

ovakav razgovor, a činjenicu da mediji nisu pokazali nikakav interes za njega, ocijenio je opasnim pokazateljem nedostatka interesa i senzibiliteta društva prema pojavi koja može imati kobne posljedice. Mesić je informirao o inicijativi za stvaranje Zaklade ZAVNOH koja bi se na trajnoj osnovi bavila čuvanjem i promicanjem antifašističke baštine, navedene i u Ustavu RH, te koja bi afirmirala antifašizam kao civilizacijsko i ljudsko opredjeljenje, što nema nikakve veze sa strankama ili ideologijama. Bilo bi idealno, rekao je bivši hrvatski predsjednik, kada bi takvu zakladu osnovao Hrvatski Sabor. Predsjednik Mesić je i Evropskoj uniji zamjerio nedostatak osjetljivosti za opasnost što prijeti od povjesnog revizionizma, dodajući u isto vrijeme da je u nizu zemalja-članica Unije – a razliku od Hrvatske – poricanje zločina nacizma i fašizma kvalificirano kao kazneno djelo.

Sudionici razgovora složili su se da je potrebna stalna akcija usmjerena na upoznavanje mlađih s time što je antifašizam, ali i s time što je bio fašizam, odnosno što je danas neofašizam – ne samo u drugim zemljama, nego i u Hrvatskoj.

Tomislav Jakic

Izjava Stjepana Mesića u povodu Međunarodnog dana sjećanja na holokaust

Zločin koji se nikad ne bi smio ponoviti

•Međunarodni dan sjećanja na holokaust prigoda je da se i kao bivši predsjednik Republike, ali i kao počasni predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista obratim hrvatskoj javnosti s pozivom da se odupre agresivnim, grubim i plitkim pokušajima revizije povijesti čemu svjedočimo iz dana u dan

Hrvatska je, nazalost, također bila područje na kojemu se odigrao holokaust, a u tome su sudjelovali predstavnici – od onih najviših do neposrednih izvršitelja – ustaške vlasti, uspostavljene milošću okupatora. To jest tamna, najtamnija stranica naše povijesti, ali to je naša povijest i mi nemamo pravo nijekati je, ili relativizirati zločine počinjene u ono vrijeme.

Ne smijemo nasjedati floskulama onih koji bi željeli da nakon gotovo sedam desetljeća sjena zaborava prekrije sve što se događalo u vremenu Drugoga svjetskog

rata, u prvoj redu sustavno likvidiranje Židova, Srba, Roma, a potom i Hrvata – nestomišljenika ustaške vlasti. Takvi tvrde kako reafirmiranje vrijednosti antifašizma i održavanje uspomene na žrtve fašizma nije ništa drugo, nego vraćanje u povijest i obnavljanje sukoba ustaša i partizana. Ništa netočnije od toga!

Antifašizam moramo reafirmirati – kroz politiku, kroz medije, kroz sustav obrazovanja – kao civilizacijsko i ljudsko opredjeljenje, koje nema veze sa stranačkim. Predugo smo čekali da to napravimo, previše smo šansi

propustili, previše smo prostora dali, i da jemo još uvijek, povjesnim revizionistima, antisemitima, šovinistima i propovjednicima međunacionalne i međureligijske mržnje. Njima treba jednom za uvijek reći: to što radite, neće proći! I tako se valja i ponašati – od razine državne politike, preko novinara i nastavnika, odnosno odgajatelja mlađih, pa do poslovičnih običnih ljudi.

Međunarodni dan sjećanja na holokaust, zločin kakav se nikada prije nije dogodio i koji se nikada ne bi smio ponoviti, prava je prilika da se to kaže.

Istinom protiv revizije povijesti

♦Iako je u izvorišnim osnovama Ustava Republike Hrvatske antifašizam ugrađen u same temelje državnosti, ima u Hrvatskoj brojnih pojedinaca i institucija koje ove ustavne odrednice prevrću i iskrivljuju povijesne istine u pokušaju da ponovno pišu povijest Drugog svjetskog rata što ne može i neće zasjeniti povijesnu istinu, a niti one koji su tu povijest stvarali

Već puna dva desetljeća za dvije generacije, antifašistička se povijest u Republici Hrvatskoj relativizira, iskrivljuje i potiskuje u zaborav. Učenicima, đacima i studentima nisu dostupna objektivna saznanja o zbivanjima Drugog svjetskog rata. Prošle godine Drugi svjetski rat »izbrisani« je iz ispitnog gradiva srednjoškolaca. Za državnu maturu povijest je stala 1939. Prema autorima ispitnih pitanja Drugi svjetski rat se uopće nije dogodio. Naime, u cijeloj državnoj maturi za povijest nema niti jednog pitanja o svjetskim bojištima.

To je svojevrstan povijesni skandal koji ne može dugo trajati i nekulturnan čin onih struktura hrvatskog društva koje su presudno utjecale ili još uvijek utječe na ovu nerazumno povijesnu destrukciju.

Zbog neprimjereno odgoja u školama, nažalost, ustašoidni sindrom održava se u svijesti mnogih mladih ljudi koji na Thompsonovim koncertima pozdravljaju »Za dom spremni« ili na nogometnim utakmicama pjevaju »o Juri i Bobanu«, ustaškim zločincima.

Jedna anketa koja je prethodne godine provedena među školskom omladinom u kojoj čak 27 posto tvrdi da NDH nije bila fašistička država, govori dovoljno za sebe koliko se neprocjenjive štete nanosi Hrvatskoj državi i njenim građanima zbog neobjektivne i insuficijentne informiranosti školske omladine.

Možemo razumjeti pripadnost naših građana različitim svjetonazorima i interesnim skupinama, ali nikakve ideologije i interesi ne smiju i ne mogu imati bilo kakav utjecaj na objektivnu povijesnu znanost.

Svi naši pokušaji da se objektivizira antifašistička povijest u hrvatskom društvu ostali su do sada bez razumijevanja nadležnih vlasti. Očekujemo od nove vlasti promjene i zaokret ka istini o antifašističkoj borbi. Upravo utvrđivanje istine treba biti jedan od velikih prioriteta našeg društva. Politika ne bi trebala politikantski suditi o povijesti, nego omogućiti objektivnu istinu koja bi morala biti ugrađena i u školske programe.

Dobro nam je poznato, da u ratnim

sukobima i promjenama državnih i društvenih sustava, najprije i najlakše stradava istina. U našoj regiji tih ratnih nesreća i trauma bilo je i previše, a aktualna povijesna istina tada lako pada pod utjecaj puke sluškinje politike, a to se najjednostavnije postiže dezinformacijama, demagogijom, podmićivanjem, ucjenama i sl. Sve to po mjeri pragmatičnih i sebičnih interesa određene politike i ideologije.

Fašizam nije nestao s povijesne scene

Pobjedom nad fašizmom likvidirani su fašistički režimi koji su izazvali Drugi svjetski rat, ali fašizam nažalost nije nestao s povijesne scene, već se javlja u rafiniranim, a negdje i otvorenim oblicima kojih kod nas ima i previše, a i nastupi desnih ekstremista u Evropskom parlamentu za svaku su osudu jer hrane mračne ideologije velikog zla prošlosti.

Štoviše u našoj regiji desni ekstremisti još uvijek se ne mire zbog svojih zabluda i poraza u Drugom svjetskom ratu, nastupaju po istoj nacionalističkoj matrici. Tako su četnici u Srbiji proglašili antifašistima, belogardejce u Sloveniji zaslужnim domo-ljubima, kao i ustaše u Hrvatskoj za koje uporno tvrde da nisu bili fašisti. Da čovjeku pamet stane. Znamo tko je počeo rat i da su se kvisilinske tvorevine oružjem borile na strani nacifašističke osovine, odrekle se državnog prava, provodile nacističke rasističke genocidne zakone nad cijelim narodnim skupinama i da su suodgovorne za 56 milijuna žrtava u Drugom svjetskom ratu.

Cuveni pisac Umberto Eko uz ostalo je upozorio i rekao: »Urbani fašizam svugdje je oko nas, katkada i u civilu. Bilo bi mnogo jednostavnije kad bi se netko pojavio na svjetskoj sceni i rekao: Htio bih da ponovno otvorim Auschwitz, hoću da crne košulje ponovno paradiraju talijanskim trgovima... Život nije tako jednostavan. Urbani fašizam se može vratiti pod najnevinijom maskom. Naša je dužnost da

je skinemo i da uperimo prstom u svaki od njegovih novih vidova, svakog dana u svakom dijelu svijeta«, kaže U. Eko.

Nažalost čovječanstvo opsjeda destruktivna energija i moralna nesnošljivost. Moraju nas zabrinuti pojave koje makar sporadično reinkarniraju fašističku ideologiju i praksu: ksenofobija, antisemitizam, skrnavljenje spomen-obilježja, fašističke ideje i laži s ciljem brisanja povijesnih događaja koji markiraju počinitelje zla i njihovu odgovornost za milijune nevinih žrtava.

Poučna je i danas aktuelna izjava američkog generala Dwighta D. Eisenhowera, kasnije predsjednika SAD u dva mandata, prilikom posjete davne 1945. nacističkom logoru smrti, kad je rekao: »Ima gadova koji će jednog dana reći da se sve to nije dogodilo«. Imat će ih dosta, generale!

Antifašizam je u temeljima Europe

Teško je shvatiti i bivšeg ministra u Vladi RH koja potpisuje pristupni ugovor s Evropskom unijom, kada kaže, da bi ga bilo sram da ga netko nazove antifašistom. Zato ga podsjećamo da je antifašizam ugrađen u same temelje Ujedinjene Europe i da time napada antifašističke vrijednosti Evropske unije, i Povelju UN, kao i Ustav RH. Nije bez razloga na skupu lidera Europskih zemalja 1955. u Milanu, uz Šumanovu deklaraciju, odlučeno da 9. svibanj Dan pobjede nad fašizmom bude Dan Europe, a da 27. Siječanj, kada je 1945. oslobođen zloglasni logor Auschwitz (Osviencim), bude ustanovljen kao Dan sjećanja na žrtve fašizma.

Moram naglasiti da su se za dnevnu politiku i predstavnici bivše Vlade i Sabora RH izražavali veoma korektno o antifašizmu. U to smo se mogli uvjeriti na svim našim prigodnim svečanostima i komemoracijama: u Zagrebu, Jasenovcu, Topuskom, Brezovici kod Siska, Otočcu, pulskoj Areni, Pazinu i drugim mjestima. Isticali su da je Hrvatska stvorena na

temeljima antifašizma na kojima želi graditi svoju antifašističku budućnost, a sve pokušaje relativizacije fašizma ocjenjivali su pogrešnim i štetnim. Odbacivali su svaki pokušaj kompromitacije antifašističkog pokreta u Hrvatskoj. Stoga možemo zaključiti da su poruke utemeljene i ohrabrujuće, štoviše bivša predsjednica Vlade tvrdila je da je prihvatanje istine znak zrelosti naroda i države. Glasni smo i hvalimo se hrvatskim antifašizmom i u pregovorima s EU.

Stvarnost je ipak bila drugačija, suprotna njihovim svečarskim porukama:

- U školskim udžbenicima ne piše o onome što se stvarno dogodilo u Drugom svjetskom ratu.

- Ne uvažava se i ne provodi Deklaracija o antifašizmu koja je usvojena prije više od 6 godina u Hrvatskom saboru, ali je dobrodošla kod pristupnih pregovora s EU.

- Ne obnavljaju se uništeni spomenici NOB-a, osim u sredinama gdje za to ima razumijevanja lokalna vlast i ne sankcioniraju se počinitelji ovih kaznenih djela. I nedavni slučajevi skrnavljenja spomenika u Dugom Polju, incidenti u Karlovcu i Slavonskom Brodu i drugdje dovoljno govore za sebe.

- Ne vraćaju se oduzeta, zakonom stečena, prava boraca NOR-a.

- Antifašističke borce Drugog svjetskog rata ne tretira se dolično kao domoljube i branitelje sa svim onim pravima koje bi naši borci trebali imati.

- Imamo utisak da se prihvata an-

tifašizam, ali bez partizana i njihovih simbola i znakovlja.

- Manipulacije s grobištima mrtvih, širenje mržnje među živima, mitovima, mistifikacijama i krvotvorinama nema mjesta u civiliziranom društvu. Nema ništa protiv da se istražuju ta zla, ali objektivno i časno, kako to doliči civiliziranom društvu. Osuđujemo svaki zločin bez oklijevanja.

Tito je svrstan među najveće povijesne ličnosti

I pokušaj da se promijeni ime Trga Maršala Tita u Zagrebu je pokušaj desnih snaga da diskvalificiraju cijekupnu antifašističku borbu Hrvatskog naroda. Ali objektivna povijest Tita svrstava među najveće svjetske ličnosti dvadesetog stoljeća, a po svim istraživanjima Tito je najveća povijesna ličnost u Hrvatskoj. Treba čitati izjave poznatih svjetskih državnika, umjetnika, književnika, što misle o Titu. Tako npr. poznati pisac Alberto Moravia kaže: »Tito je jedna od vrlo rijetkih ličnosti koje se mogu nazvati povijesnim, jer se povijest potpuno poistovjećuje s njegovim životom... Može se tvrditi da je u utrci povijesti Tito ostavio za sobom mnoge takmičare i da ga valjda nitko nije pretekao.«

Primajući Tita u Vatikanu papa Pavao VI je rekao: »Gospodine Predsjedniče,

Vi ste čovjek koji združuje narode i kontinent! Jasan je to kompliment.

Susret naše delegacije antifašističkih boraca s predsjednicima Republike Italije i Hrvatske prošle godine u Puli, na inicijativu talijanskog Predsjednika, bio je više od simboličkog priznanja da Hrvatska počiva na antifašističkim temeljima. Ovom prilikom želim podsjetiti da smo u zajedničkoj antifašističkoj Narodnooslobodilačkoj borbi Hrvata, Talijana i Slovenaca na ovim prostorima stvorili pretpostavke iz čijeg je zdravog duha iznikla pozitivna energija htijenja i potreba življenga u miru i primjerom suživotu (convivenzi) i dobrim susjedskim odnosima, što i jest velika stčećina naše NOB, čijom voljom su prekinute tragične višestoljetne povijesne traume. Samo na toj povijesnoj istini treba graditi osnove zajedničke budućnosti. I tad je preporučeno da se povijest prepusti povjesničarima, a mi da se okrenemo sadašnjosti i budućnosti mlađih generacija. Talijanski Predsjednik je i sam ustvrdio da antifašizam nema alternativu.

Stoga s dužnom pažnjom i osjećajem odgovornosti njegujemo i štimmo ravnoopravnost svih entiteta na ovim prostorima, triju naroda bliske kulture, zajedničke povijesti, upućenih jedni na druge, sa spremnošću na depolitizaciju fenomena osvete i revanšizma, educirajući mlađe generacije na suživot i toleranciju.

Naša je dužnost da pokušaje revizije povijesti postavimo na dnevni red Svjetske veteranske organizacije kao njeni pripadnici, a što prije i u odgovarajuće Europske institucije.

Otvoreno pismo SABA RH

Skandalozna izjava Dujomira Marasovića

Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske uputio je 27. siječnja ove godine otvoreno pismo javnosti u kojem reagira na izjavu saborskog zastupnika HDZ-a Dujomira Marasovića:

»Skandalozna izjava dr. Dujomira Marasovića na sjednici Hrvatskog sabora 26. siječnja 2012. g. kako su je prenijeli tiskovni mediji, da Dalmaciju nisu oslobodili Tito i njegovi borci, već ustaški poglavnik dr. Ante Pavelić, dokazuje ili totalno neznanje, u što je teško vjerovati ili namjerno falsificiranje povijesnih činjenica. Zar je gospodin doktor već uspio zaboraviti da je njegov idol dr. Ante Pavelić još 1927. godine obećao talijanskim vlastima da će im prepustiti Dalmaciju i otokе, ukoliko ga u Hrvatskoj dovedu na vlast. Stjecajem povijesnih okolnosti doista je 1941. dr. Ante Pavelić postavila za poglavnika njihove tvorevine NDH upravo fašistička Italija i nacistička Njemačka. Neposredno zatim je 18. 5. 1941. godine u Rimu doista potpisao ugovor kojim ustupa Primorje,

Dalmaciju i najveći broj otoka Kraljevini Italiji. Tim aktom je fašističkoj Italiji prepustio na milost i nemilost 600.000 Hrvata iz Dalmacije. Mnogi od njih završili su u fašističkim logorima na Molatu, Rabu, Kraljevici, Bakru i nizu drugih. Eto tako je dr. Ante Pavelić "oslobodio" Dalmatinice od njihove imovine, a mnoge i od života. Što su o tom Pavelićevom »oslobodenju« mislili Hrvati Dalmacije pokazali su stupanjem u NOV, njih čak 100.000. Za razliku od ustaškog poglavnika, maršal Tito je, na čelu NOV, doslovno oslobođio Dalmaciju, Primorje, otoke i Istru, koje je Pavelić tako benevolentno ustupio Italiji. Ako je to za dr. Marasovića zločin, tada ga moramo pitati koga to on predstavlja u Hrvatskom saboru.

Pozivamo sve demokratski opredijeljene građane Dalmacije da prema dr. Marasoviću iskažu zasluzeni prezir.«

Predsjednik
Ratko Maričić, dipl. iur.

Piše: prof. LJUBO LALIĆ

OBNOVA SPOMENIKA SLOBODI

→Augustinčićev Spomenik slobodi u Gracu ove će godine obnoviti! To je aklamacijom potvrđena najkraća poruka dalmatinskih antifašista u mjestu Gradac 23. siječnja ove godine

Jer, dan je to kada je ravno pred sedam desetljeća, grački ilegalac (kasnije na Sutjesci pali heroj) **Gojko Uđurović** sa svojom desetinom opalio prve ustaničke hice na zloglasnog ustašu Jozu Medaru. Bio je to i signal za oružani ustanak naroda Makarskog primorja.

U organizaciji antifašista Makarskog primorja i gračkog SDP-a, nakon polaganja vjenaca, o ovom su činu uvjerljivo, naprsto esejski i popularno, govorili čelnici Antifašističkog savjeta Makarskog primorja i Županijskih antifašista **Ljubo Lalić** i **Krešo Sršen**, te **Milko Peko**, **Tonči Pivac** i legendarna partizanka **Tamara Zekulić**.

Spomenuti Medar je, naime, bio poznati ustaški zločinac koji je još 26. - 28. lipnja '41. pod topolom (blizu Opuzena), sudjelovao u pokolju i bacanju u Neretvu, ni manje ni više nego čak 283 seljaka, samo zato što su bili Srbi. A njihovi leševi su plutali ovdašnjim akvatorijem sve do Graca, obližnjih otoka i čak Makarske.

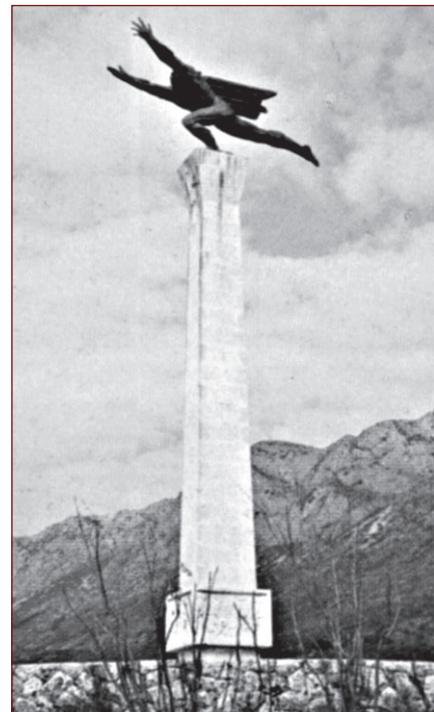
Bio je Drugi svjetski rat: rat »nadčovjeka« i čovjeka, neslobode i slobode. Dvojbe nije bilo: ili »nadčovjek« ili sloboda?! Ovdašnji je živalj izabrao ono pravo: partizane, SLOBODU. Poziv u domobranje, Gradačanima je bio uputnica za masovni odlazak u partizane; pod oreolom Tita i petokrake. Poput gusara drevnih neretvanskih, vitezova kasnijih hrvatskih, sada su to bili ribari i težaci, golobradi, s leuta prvih drvenih, ali srca čeličnih, s čuka biokovskih, partizanskih.

Iako s kopna, mora i zraka, stalno opasani s više od 10, mahom talijansko-ustaških ofenziva, Gradac i Biokovo ostadoše nepokoreni. U antologiji su partizanskog rata na moru zabilježeni i učestali partizanski prepadi, iznenađenja, diverzije: zarobljeni su tako motorni jedrenjaci »Merkur«, »Uspomena« i »Mira«, te potopljeni gliboderi na ušću Neretve i brod »Vis« kod Živogošća.

A kada je s 24 ilegalca iz Makarske i Primorja »Uspomena« isplovila iz Podgore, spomenuti su ilegalci prebačeni u Striževo i Baćinu (kod Ploča). Nešto poslije, odnosno 13. ožujka 1942., oni su upravo osnovali i Prvu južnodalmatinsku (Baćinsku četu). Stasaju tako i rastu novi bataljuni, časna Partizanska mornarica, brigade, divizije i Osmi korpus. A kao kruna: Gradac i Vrgorac su i prve slobodne dalmatinske općine!

No, preskup je, međutim, bio danak ovdašnje slobode. Samo Primorje makarsko ga je platilo s 550, a Gradac s 80 onih, koji su poput heroine Berte Alač i osmorice u jasenovačkoj plinskoj komori (što pripada i holokaustu), »ostavili igre nedograne, prekinuli pjesme nedopjevane...« i nikada, nikada se više vratiti neće: ni oni iz Brezovice i Splita, s vrleti Mosora i Biokova, kanjona Neretve i Sutjeske, visova Zelengore, naših otoka i poznata Zbjega...

Znači: Makarska i Biokovo, Primorje i Zagorje njihovo, od davnine, pogotovo u Partizanskom i Domovinskom ratu,

Gradac - Augustinčićev Spomenik slobodi (prije rušenja)

pravu heroiku iliti poemu domoljubljju i slobodi, ispisaše. O svemu tome, o kamenu i moru, zori i slobodi, pjeva i pastir u planini, i pjesnik bezimeni. A na gračkom, u Domovinskom ratu nažalost srušenu, Augustinčićevu Spomeniku slobodi, Jure Franičević ovako:

**»IZ SRCA ŽIVOTA I DAHA,
I SNOVA I KRV I PRAHA,
SVIJETLI SLOBODE PLAMEN,
VJEĆAN K'O MORE I KAMEN«.**

Prilika je ovo da (u)činimo sve da se, dakle, obnovi ovo gotovo unikatno zdanje umjetnosti »Diva iz Klanjca«. Jer uz neke propuste kojih je na svim stranama apsolutno bilo i od kojih se ograjuđemo, ovi su partizani samo nevini slobodari. I takvi su **partizani** ipak Lijepu našu stvorili, a branitelji ju (o)branili.

Nedavni su parlamentarni izbori i ovdje našli pravi kod, nadu da se sljedećim lokalnim izborima, u statusu ovog nadasve poznata gradića, nađe i jedan posve nov i drugačiji Gradac, koji bi upravo 23. siječnja baštinio kao Dan Graca.

I, epilog: u trostruku ovogodišnjem jubileju (120. Titovu i 70. rođendanu Gračkog ustanka i Partizanske mornarice) aktualnoj Kukuriku koaliciji naša poruka: vraćati dostojanstvo antifašizmu.

Polaganje vjenaca na srušeni Spomenik slobodi

Međunarodni stručni skup o holokaustu

»Poučavanje o holokaustu i sprečavanju zločina protiv čovječnosti« naziv je stručnog skupa koji je održan od 25. do 27. siječnja u Zagrebu i u Spomen-području Jasenovac, a organizirala ga je Agencija za odgoj i obrazovanje u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvom kulture, Spomen - područjem Jasenovac i Yad Vashemom iz Izraela.

Sudjelovali su domaći i međunarodni stručnjaci koji su učiteljima i nastavnicima govorili o tome kako poučavati o holokaustu, upoznali ih s postignućima te im u radionicama dali primjere pristupa toj temi kako bi ih mogli primijeniti u nastavi.

Na svečanom otvaranju stručnog skupa ravnatelj Agencije za odgoj i obrazovanje **Vinko Filipović** naglasio je da svaki nastavnik i učitelj treba dobiti temeljnu edukaciju o holokaustu, upozorivši da nije dovoljno učinjeno u odgoju i obrazovanju mladih o tom zločinu. Zalagat ćemo se kao Agencija da se pitanje holokausta uvrsti u nastavu, ali ne samo u nekim razredima i predmetima, već da to postane temeljni vrijednosni pristup u odgojno obrazovnim sastavnicama, kazao je Filipović. On je izrazio zadovoljstvo što sve veći broj škola pokazuje interes za tu temu.

Ministar znanosti, obrazovanja i sporta **Željko Jovanović** ističe da je važno podsjećati na žrtve holokausta, na taj najveći zločin u povijesti čovječanstva, jer to dugujemo stradalima. Upozorio je kako ima pojava u kojima se holokaust minimalizira, minorizira pa čak i negira, ali da je najbolji odgovor na takve tendencije obrazovanje. U okviru toga Ministarstvo planira uvesti novi predmet, odgoj za demokratsko građanstvo, koji će podići poučavanje o tom najmraćnjem periodu čovječanstva na višu razinu.

Najavio je i da će se s izraelskim Centrom za edukaciju o holokaustu Yad Vashemom nakon niza godina suradnje, među kojima je i organizacija današnjega skupa, potpisati memorandum o razumjevanju kojim će se dodatno poduprijeti sve aktivnosti i programi vezani za temu holokausta u RH.

Ministrica kulture **Andrea Zlatar Violić** također podvlači da se istina o holokaustu ne smije zaboraviti i zanemariti. Stoga se zauzela da se postojeći školski programi nadopune domaćim i stranim piscima sensibiliziranim za temu holokausta. Kroz nove medije i druge tipove umjetnosti potrebno je prenosići svjedočanstva i znanja o holokaustu, kazala je ministrica.

Izaslanica predsjednika Republike Hrvatske **Zrinka Vrabec Mojzeš** kazala je da Hrvatska ulaskom u EU treba prihvati vrijednosni sustav te zajednice i pitanje o holokaustu ugraditi u obrazovanje generacija koje dolaze. Istaknula je da je puno mladih ostalo uskraćeno za istinu o holokaustu, dok dio nije ni upoznat sa zločinačkim ustaškim režimom. Zauzela se, citirajući predsjednika Josipovića, za utvrđivanje jedne povjesne istine koja će se poučavati, kako se istina o holokaustu ne bi zaboravila.

Velespolanik Države Izrael **Yosef Amrani** govorio je o suočavanju s povijesku u vremenima promjene te upozorio na važnost sjećanja u društвima, pri čemu

važnu ulogu imaju politička vodstva zemalja koja bi to trebala poticati. S tim u vezi je izrazio zadovoljstvo što se, kako je rekao, u nas »osjeća promjena u zraku« te istaknuo važnost napora za bolje obrazovanje, kako bi tim putem istina došla do ljudi. Osvrnuo se na trend među »pseudo intelektualcima« koji pitaju zašto se toliko govori o holokaustu, ocijenivši da pitanje toga masovnog zločina nije samo židovsko pitanje već pitanje čovječanstva. Ubijanje je ubijanje, kao i kod Jasenovca i Bleiburga, ocijenio je Amrani.

U radnom dijelu skupa govorili su **Naida-Mihal Brandl** i dr. **Ivo Goldstein** (Filozofski fakultet), svjedočanstvo preživjelog iz Auschwitza iznio je **Oleg Mandić**, a potom su govorili **Emma O'Brien** iz Londona, dr. **Chava Baruch** (Yad Vashem, Izrael), **Loranda Miletić** iz Zadra, **Tatjana Matetić** iz Opatije i **Miljenko Hajdarović** iz Šenkovca.

Drugog dana rada sudionici skupa obišli su Spomen područje Jasenovac gdje su im bili domaćini ravnateljica JUSP Jasenovac **Nataša Jovićić** i njeni suradnici.

Na završetku skupa u Zagrebu o poučavanju o holokaustu, uz već spomenute stručnjake govorili su i dr. **Wolf Kaiser** iz Berlina i **Igor Jovanović** iz Pule, a usvojeni su zaključci koji će poslužiti kao smjernice za poučavanje u školama o holokaustu i sprječavanju zločina protiv čovječnosti.

S.T.

Priopćenje SABA RH 10. siječnja 2012.

Osuda služenja mise za zločinca

Izvršni odbor Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske oštro je, u priopćenju za javnost 10. siječnja ove godine, osudio služenje mise zadušnice za ratnog zločinca Antu Pavelića

»Misa zadušnica za dr. Antu Pavelića, ustaškog poglavnika i ekstremnog ratnog zločinca, sramota je za sve one u Katoličkoj crkvi u Hrvatskoj, koji je opravdavaju. Izgovor nekih crkvenih dostojanstvenika da su svećenici dužni služiti misu zadušnicu za svaku umrлу osobu, ako to netko traži i plati, apsolutno je neprihvatljiva.

Ustaški pogлавnik dr. Pavelić, simbol je svih zala koja su zatekla narode Hrvatske u II. svjetskom ratu. On je formirao

ustaše, on je predao Dalmaciju, otoke i Primorje fašističkoj Italiji, on je bio tvorac fašističkih zakona na osnovu kojih su osnovani brojni logori smrti, počevši od logora Danice kod Koprivnice, logora Gospic i Jadovno, Jasenovac, Đakova i drugih, u kojima su na najsvirepiji način ubijene na tisuće Srba, Židova, Roma i demokrata Hrvata. Pred tim činjenicama ne mogu se zatvarati oči niti izmišljati izgovori.

Pravdanjem služenja mise zadušnice dužnošću svećenika, kada to netko zatraži, krajnje je cinično, jer to nije poštovanje jednakosti ljudi i njihovih vrijednosti, već isključivo produbljivanje mržnje«, kaže se u priopćenju Izvršnog odbora SABA RH.

Nagrade za antifašizam Josipu Boljkovcu i Radi Bulatu

Srpsko narodno vijeće (SNV) dodijelilo je Nagradu »Svetozar Pribićević« za unapređenje hrvatsko-srpskih odnosa predsjednicima Hrvatske i Srbije, dr. Ivi Josipoviću i Borisu Tadiću, a bit će im uručene naknadno, prvom prilikom kada predsjednik Srbije bude došao u Hrvatsku.

Istovremeno Nagrada SNV-a »Gojko Nikoliš« za doprinos afirmaciji antifašizma dodijeljena je istaknutim antifašističkim borcima Josipu Boljkovcu i Radi Bulatu.

Nagradu im je na tradicionalnom domjenku u povodu pravoslavnog Božića uručio predsjednik Srpskog narodnog vijeća (SNV) Milorad Pupovac.

Svečanosti Srpskog narodnog vijeća 5. siječnja ove godine u Novinarskom domu u Zagrebu prisustvovali su i predsjednik Republike Hrvatske dr. Ivo Josipović, predsjednik Hrvatskog sabora Boris Šprem i premijer Zoran Milanović. Pozivu na božićni domjenak, uz oko 400 uzvanika, odazvali su se i predstavnici Grada Zagreba na čelu s gradonačelnikom Milanom Bandićem, predstavnici vjerskih zajednica, istaknute osobe iz javnog društvenog, političkog i ekonomskog života Hrvatske.

Dodijeljena je i Nagrada »Nikola Tesla« za doprinos razvoju

Dodjela Nagrada »Svetozar Pribićević«

srpskih institucija donedavnom potpredsjedniku Vlade Republike Hrvatske Slobodanu Uzelcu.

Nagradu »Diana Budisavljević« za humanizam posthumno je dobila Darinka Janjanin, predsjednica Vijeća srpske nacionalne manjine grada Rijeke.

BOLJKOVAC PONOVNO POD ISTRAGOM

♦DORH ponovno pokrenuo istragu zbog ubojstva grupe civila u svibnju 1945. godine na području Duge Rese

Đržavno odvjetništvo Republike Hrvatske pokrenulo je 28. siječnja ponovno istragu protiv istaknutog antifašista 91-godišnjeg Josipa Boljkovca zbog sumje da je, kao pripadnike OZN-e u Karlovcu, odgovoran za likvidaciju grupe civila u Dugoj Resi u svibnju 1945. godine.

Nakon saslušanja Bojkovac je pušten da se brani sa slobode, a postupak se

vodi suklatno odredbama novog Zakona o kaznenom postupku koji je na snazi od 1. rujna prošle godine.

Početkom studenog prošle godine Boljkovac je, na temelju rješenja Županijskog suda u Zagrebu priveden uz asistenciju specijalne policije i zadržan u pritvoru skoro jedan mjesec. Ustavni sud RH oslobodio ga je jer je postupak tada vođen temeljen pogrešnog zakona koji je

prestao važiti 1. rujna prošle godine. Zbog toga mu je, kako je ocijenio Ustavni sud, povređeno ustavno pravo na slobodu i pravično suđenje.

Boljkovčev branitelj Ante Nobilo izjavio je da je u međuvremenu prikupio valjane dokaze u korist svog branjenika te da se on u vrijeme zločina u Dugoj Resi nalazio u bolnici.

A.Z.

Kaznena prijava zbog rušenja spomenika

♦Dubrovački antifašisti podnijeli kaznenu prijavu protiv grada Opuzena i Ministarstva kulture zbog rušenja Spomen-parka narodnom heroju Stjepanu Filipoviću u Opuzenu

Zajednica udruga antifašističkih boraca i antifašista Dubrovačko-neretvanske županije, na temelju odluka svoga Predsjedništva i Izborne skupštine, a na zahtjev članstva i stanovništva, podnijela je nadležnom Državnom odvjetništvu kaznenu prijavu protiv Grada Opuzena i Ministarstva kulture Republike Hrvatske »zbog osnovane sumnje da su počinili kazneno djelo rušenja i uništenja zaštićene kulturne baštine Republike Hrvatske – Spomen parka

narodnom heroju Stjepanu Filipoviću u Opuzenu«.

U priopćenju Dubrovačkih antifašista se kaže: »Unatoč godinama nastojanja da se obnovi vandalski oštećeni i uklonjeni spomenik narodnom heroju Stjepanu Filipoviću, Grad Opuzen je, kršeći zakone Republike Hrvatske, i uz suučesništvo u toj prljavoj raboti odgovarajućih organa Ministarstva kulture Republike Hrvatske, u rujnu 2010. godine srušio Spomen park u

čijem sastavu je bio srušeni spomenik«.

»Odlučni smo u nakani utvrđivanja pune istine, utvrđivanja i kažnjavanja počinitelja ovog barbarskog čina, kao i vraćanja spomenika i spomen parka u izvornom obliku na lokaciju i mjesto na kojoj se nalazio prije vandalskog čina rušenja« – stoji u kaznenoj prijavi Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Dubrovačko-neretvanske županije, upućenoj Državnom odvjetništvu.

VANDALIZAM SE NASTAVLJA

•Samo par dana prije zakazanog komemorativnog skupa, nepoznati počinitelji ponovno su oštetili mramornu ploču na spomen kosturnici žrtvama ustaškog pokolja

Spomen obilježje u Prkosu Lasinjskom, posvećeno žrtvama jednog od prvih masovnih zločina ustaša u Drugom svjetskom ratu, osvanulo je nedavno oskrnavljeno. Nije to prvi put. Nepoznati počinitelji ponovno su oštetili mramornu ploču na spomen kosturnici žrtvama ustaškog pokolja. Na komemorativnom skupu u povodu 70. obljetnice stradanja nevinih žrtava, odana im je počast polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća pred spomen-kosturnicom (rad arhitekta Aleksandra Freidenreicha).

Na skupu su govorili: **Ratko Maričić**, predsjednik SABA RH i izaslanik predsjednika Republike Hrvatske Ive Josipovića, **Saša Milošević**, u ime Srpskog narodnog vijeća, **Martin Jedrašić**, počasni predsjednik Saveza antifašista Karlovačke županije, **Danica Mičić**, lasinjska donaćelnica i **Jelka Glumičić**, predsjednica Gradskog odbora za ljudska prava Karlovačke županije. Svi su oni osudili skrnavljenje spomen-obilježja koje se iz godine u godinu nastavlja, te

OBNOVITI SPOMENIK

U ime Srpskog narodnog vijeća, **SAŠA MILOŠEVIC** je, među inim, istaknuo:

- Ne smijemo baš nikada na mržnju i zlo odgovoriti osvetom. Srbijani su isuviše propatili, i oni među nama koji su krenuli na sličan način vraćati, bilo krajem Drugog svjetskog rata, bilo u ratu 90-ih, nisu samo Hrvatima naštetiili, već su i svoje žrtve ukaljali i umanjili tom osvetom.

Ovo je mali i skroman spomenik. I sram me da ga nismo dosad uspjeli popraviti i obnoviti. Protekle dvije godine smo dva velika ponovo podigli: u Srbu - spomenik ustanku naroda Like i na Velebitu - spomenik na mjestu koncentracijskog logora u Jadovnom. Tebalj je probit niz barijera za oba - financijskih i birokratskih, ali i političkih.

Obećajem da ćemo 21. prosinca 2012. godine u Prkosu biti pred obnovljenim spomenikom!

Vijenci za nevine žrtve položeni su na oštećeni spomenik

nedvosmisleno poručili da vandale valja kazniti, a Hrvatsku izgraditi kao državu koja ne prihvata povijesni revizionizam, a potiče tolerantno društvo.

Kordunsko selo Prkos Lasinjski, nastanjeno srpskim življem, smješteno na obali Kupe između hrvatskih naselja Lasinje i Banskog Kovačevca, bilo je 21. prosinca 1941. godine poprište jednog od brojnih ustaških zločina, kojom je prilikom iz tog, ali i iz sela Stipana, Trepče i Dugog Sela, u obližnjoj šumi Brezje pobijeno i masakrirano 1.500 nevinih žrtava. Stradanje Prkosa uklapa se u opću golgotu tadašnjeg kotara Vrginmost u kome su tijekom NOR-a pobijene, poginule ili umrle 10.384 osobe, partizana i civila. Samo selo Prkos dalo je 119 partizana, od kojih su 23 poginula, a njihova imena se nalaze na spomen kosturnici. Masakr u Prkosu bio je **Ivanu Goranu Kovačiću** inspiracija za poemu »Jama«, a **Vladimiru Nazoru** za pjesmu »Majka pravoslavna« (inače, na tom području su čamcem preko Kupe u partizane otišli Nazor i Kovačić).

Ofenziva je počela u noći 20/21. prosinca 1941. godine iz pravca Lasinje i Bučice. Oko 4.000 ustaša, domobrana i žandara namjeravalo je uništiti partizanske snage u kotaru Vrginmost i Petrovoj gori, koje su prijetile širenjem narodnog ustanka u hrvatske krajeve preko Kupe, prema Zagrebu i Žumberku. Najprije je opkoljeno srpsko selo Prkos, koje je do temelja spaljeno i uništeno. U nastavku ofenzive od Dugog Sela do Bovića uhvaćeno je i ubijeno još oko tisuću ljudi. Ustaške metode ilustrira i slučaj žandarmerijskog narednika u Lasinji, **Petra Nikolića**, Hrvata, u prvi mah zadovoljnog stvaranjem tzv. NDH, koga su ustaše ubile zajedno sa ženom i dvoje djece, jer je pokušao pismom (kojeg su se ustaše domogle) upozoriti stanovnike Prkosa o pripremanom ustaškom napadu.

B. M.

POČAST ŽRTVAMA

Govoreći na komemorativnom skupu, **RATKO MARIČIĆ**, predsjednik SABA RH i izaslanik predsjednika Republike Hrvatske **IVE JOSIPOVIĆA**, među ostalim je naglasio:

- Došli smo ovdje, pred ovu grobnicu kao i svake godine da se poklonimo nevinim žrtvama monstruoznog, masovnog ustaškog pokolja življa ovoga kraja, od djece u koljevkama do najstarijih mještana. Prošlo je 70 godina od tog krvavog zločinačkog pira. Posebno vrijeda saznanje da vandalski umovi koji skrnave ovo sveto mjesto, ovu grobnicu i po drugi put ubijaju žrtve. Taj pokolj nije učinio pomahnitali pojedinac ili neformalna grupa krvnika u trenutku osvete, nego je sve ranije isplanirao i rukovodio realizaciju sam krvoločni vrh tzv. NDH na čelu s poglavnikom Pavelićem. Takav pokolj kao ovdje u Prkosu nije bio ni prvi ni jedini.

Fašizam je vojno poražen 1945. godine i njemu je presuda davno izrečena. Ali, nažalost, korjeni fašističke ideologije nisu uklonjeni. Protagonisti poražene strane, iako malobrojni i društveno marginalni, pokušavaju se na vrlo agresivan i ksenofobičan način nametnuti na društveno-političkoj sceni i ne treba ih podcjenjivati. Posljednji izbori su pokazali da hrvatska proustaška desnica nema uporišta u narodu. Međutim, sve dok postoji opasnost od oživljavanja fašizma, tog ideo-loškog zla, treba mu se organizirano suprotstavljati.

Na liniji izvornog i demokratiskog antifašizma, kao općeg pokreta svih, bez obzira na političku opciju i ideološko opredjeljenje, Savez antifašističkih boraca i antifašista RH nastoji da se okupe sve progresivne i demokratske snage zemlje i da spriječimo da se više nikad ne dogode zločini, kakvi su se zbili prije 70 godina ovdje u Prkosu, ali i na drugim stratištima.

• Za jaču suradnju s lokalnom samoupravom - poruka porečkih antifašista lokalnoj samoupravi

U protekloj smo godini ostvarili sve što smo zacrtali, ali rad nije bio lak, neke ćemo stvari morati reorganizirati jer restrikcije su došle svugdje i u skladu s tim moratćemo planirati program rada, a u to ulazi i povećanje članarine, rekao je Božo Stifanić, predsjednik porečke Udruge antifašističkih boraca i antifašista.

Budući da je riječ o redovnoj skupštini, tajnik Đani Levak okupljene je upoznao s prijedlogom kalendara obilježavanja značajnih proslava i komemoracija u antifašističkoj povijesti NOB-a te programom rada za sljedeću godinu o kojem će skupštini konačnu odluku donijeti na godišnjem sastanku u ožujku.

Levak je okupljene upoznao sa smjernicama programa županijskog Saveza antifašističkih boraca na kojima će se dob-

ZAOŠTRITI STAVOVE UDRUGE

rim dijelom temeljiti i program porečke udruge, ali je podsjetio i na neka dodatna pitanja i probleme boraca NOR-a. To su, među ostalim, rješavanje pitanja vraćanja stečenih prava sudionicima NOB-a za koje, smatraju antifašisti, ukoliko se ne uvrste i riješe saborskem procedurom, treba podići tužbu protiv države. Levak je kao jedno od još uvijek neriješenih pitanja naveo i podizanje spomen-obilježja u Istri svim palim nevinim žrtvama u predratnom, ratnom i poslijeratnom razdoblju.

- Poslali smo dopis gradskim i općinskim vijećima Poreštine o održavanju spomen-obilježja NOB-a, ali osim Vižinade nikakav drugi odgovor nismo dobili. Svake godine 22. lipnja obilježavamo Dan antifašističke borbe na našem području i tražili smo da se napravi program gdje će se održavati obilježavanje svake godine, ali opet,

osim Vižinade, nikakvog odgovora nije bilo.

Suradnja s jedinicama lokalne samouprave trebala bi biti jača. Milan Rakovac, dobitnik priznanja Grada Poreča, prilikom dodjele pozvao je Grad da nešto učini na uređenju kuće Joakima Rakovca u Radovcima, ali još nismo dobili odgovor.

Misljam da je sada vrijeme da pokrenemo našu udrugu i zaoštimo naše stavove, rekao je Levak. Napomenuo je da u program treba uvrstiti i obilježavanje 120. godišnjice rođenja druga Tita koja će se održati iduće godine.

Okupljenima se obratio i Drago Dika u ime porečkog ogranka Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata. Giuseppe Maglizza u ime porečke podružnice Matice Hrvatske te Martin Matošević, predsjednik ovdašnjeg Društva »Josip Broz Tito«.

G.I.

LOV NA PREŽIVJELE NACISTE

• Centar Simon Wiesenthal nudi 25.000 eura za informacije koje mogu dovesti do uhićenja ratnih zločina

Sedamdeset godina nakon holokausta pred sudove još uvijek nisu izvedeni svi nacistički zločinci, upozorio je ovih dana Centar Simon Wiesenthal u Jeruzalemu. Prema podacima ovog centra od travnja 2010. do ožujka 2011. pokrenuto je kazneno gonjenje 584 nacista, čemu treba dodati oko 1300 pokrenutih postupaka u ostalom dijelu godine, priopćio je šef ovog centra dr. Efraim Zuroff, poznat i kao »posljednji lovac na naciste«.

»Bio bi velik uspjeh kada bi barem neki od gonjenih bili i osuđeni«, doda je on.

Operacijom »Posljednja mogućnost II« Centar nastoji ubrzati potrage, naročito za pripadnicima tzv. interventnih grupa SS-a, stražarskog i ostalog osoblja u logorima za likvidaciju. Za informaciju koja bi dovela do uhićenja nacista nudi se nagrada od 25.000 eura. Centar napominje kako duboka starost zločinaca ne može biti razlog za obustavljanje »jer godine nisu ništa promijenile po pitanju njihove krivice«.

Na listi najtraženijih, osim Alojsea Brunera, čovjeka od povjerenja organizatora holokausta Adolfa Eichmana, te lagerskog liječnika Airberta Heima, još

je desetak imena. Među njima je i Klaas Carl Faber, koji je u Nizozemskoj 1944. osuđen na smrt zbog ubijanja zatvorenika u tranzitnom logoru Westerbork i u Groningenu, no on je uspio pobjeći iz zatvora te od 1952. živi u Njemačkoj.

Dr. Zuroff je pohvalio njemačko pravosuđe za suđenje stražaru iz logora Sobibor Johnu Demjanjuku, koji je sudjelovao u ubijanju Židova, ali je kritizirao Austriju. »Sramotno je da tamo u posljednjih 30 godina nije osuđen baš nitko od onih ne baš malobrojnih ljudi koji su sudjelovali u ubijanju Židova«. Kao primjer loše suradnje dr. Zuroff je naveo i slučaj bivšega policijskog šefa u NDH. pokojnog Milivoja Ašnera, koji je sudjelovao u deportacijama Srba, Židova i Roma, a Beč ga je odbijao izručiti zbog njegova lošega zdravstvenog stanja.

Tijekom prethodne »Operacije posljednja mogućnost« od 2003. do 2005., nadležnim uredima u raznim zemljama svijeta predana su 603 imena osumnjičen za nacističke zločine. Pokrenut je proces protiv samo 102 osobe. U proteklom deset godina pravomoćno je osuđeno 89 nacističkih zločinaca, osuđeno ih je još 83, a o njihovim se žalbama još odlučuje.

(Slobodna Dalmacija)

Nacistički simboli izvan zakona

Izraelski parlament inicijalno je odobrio zakone kojima bi se obuzdalo javno korištenje nacističkih simbola nakon što su ultraortodoksni prosvjednici izazvali skandal nazivajući policiju nacistima i noseći odjeću koncentracijskih logora.

Zakoni pozivaju na zatvorsku kaznu do godine dana i visoke novčane kazne za svakoga tko bude osuđen za vizualnu ili verbalnu zloporabu simbola kao što su svastika, izraz nacistički ili epitetti vezani za ubojstvo šest milijuna Židova prije i tijekom Drugog svjetskog rata.

Policija protiv revizionizma suda

•Sutkinja Prekršajnog suda u Kninu ne zna da pozdrav »Za dom spremni« potiče mržnju

Policija u Šibeniku žalila se Visokome prekršajnom суду на rješenje Prekršajnog суда u Kninu jer je odbacio policijsku prijavu protiv čovjeka koji je prodavao suvenire s natpisom »Za dom spremni«.

Na proslavi Dana pobjede 5. kolovoza jedan drniški poduzetnik prodavao je u Čvoglavama suvenire s natpisom »Za dom spremni«. Policija ga je prijavila Prekršajnom суду u Kninu, ali je sud odbacio prijavu, objasnivši da je pozdrav »Za dom spremni« poznat kroz povijest još od Šubića i Zrinskog«, pa »ne predstavlja tzv. ustaško obilježje«.

Sutkinja Katarina Peršen u ojašnjenu svoje odluke napisala je kako »sudu nije poznato da bi natpis »Za dom spremni« i predmeti crne boje imali karakter poticanja na nacionalnu, vjersku ili bilo kakav drugi oblik mržnje«.

-Kninski je sud policijsku prijavu odbacio s objašnjnjem da prijavljena osoba nije nosila odor koja potiče mržnju,

što zahtjeva članak Zakona o javnom okupljanju prema kojemu je policija podnijela optužni prijedlog. Policija međutim drži da je činjenica da je prekršaj počinjen, te da je sud bio dužan prekvalificirati djelo sukladno Zakonu o javnom redu i miru.

Policija drži da sud, ako osnove za sankcije postoje, treba prekvalificirati djelo prema odgovarajućoj zakonskoj odredbi, a ne samo odbaciti prijavu, kazala je Marica Kosor, glasnogovornica Šibensko-kninske policijske uprave. Na Prekršajnom суду u Kninu nisu željeli komentirati slučaj.

Voditeljica Centra za suočavanje s prošlošću Documenta Vesna Teršelić slučaj je komentirala tvrdnjom kako »nema sumnje da je »Za dom spremni«, ustaški pozdrav.

Time što je korišten na obilježavanju operacije Oluja, taj je pozdrav bio i poruka obiteljima ubijenih civila u vrijeme i nakon te operacije, kazala je Teršelić.

-Odluka je iznenadujuća i načel-

no smatram da prodaja predmeta s tim sloganom jest poticanje na nacionalnu nesnošljivost i jest osnova za prekršajnu odgovornost. Uostalom u hrvatskoj sudskej praksi već postoje osuđujuće presude za slične aktivnosti, kaže pučki pravobranitelj Jurica Malčić. No, to je dodaje, »tek nepravomoćna presuda«.

Udruga mladih antifašista grada Zagreba proziva sutkinju za površnost i nepoznavanje nacionalne povijesti iako se u presudu na nju poziva. U reakciji kažu: »časni sud mora da se gadno zabunio jer je zapravo ponešto krivo reproducirao tvrdnju koju su ranije u obranu ustaškog pozdrava iznosili proustaški komentatori koji su navodili kako se taj pozdrav nalazi u Zajčevoj operi »Nikola Šubić Zrinjski«.

Kao prvo, u toj operi se nigdje ne pojavljuje fraza »Za dom - spremni« kao pozdrav. Kao drugo, ta opera je nastala u 19. stoljeću, a nikako u »vremenu Šubića i Zrinskog«.

G.S.

Na Tompsonovim proslavama Oluje u Čvoglavama ne manjka ustaške ikonografije

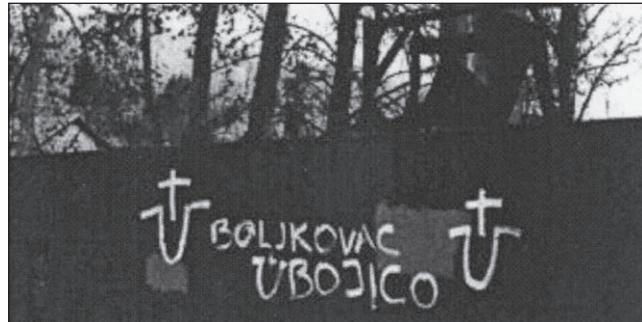
Čest prizor u Čvoglavama na Dan pobjede

Duga Resa

Išaran antifašistički spomenik

Tek što su dugoreške vlasti uklonile ustaške simbole kojima je bio išaran antifašistički spomenik u Parku dr. Franje Tuđmana, pojavile su se nove poruke neofašista. Na prednjoj strani građevine piše »Jazovka«, dok su na stražnjoj strani napisana dva slova »U« s križevima, a između ta dva ustaška simbola stoji »Boljkovac ubojico«. Poruka je očito upućena bivšem ministru unutarnjih poslova, prije i šefu Ozne za ovo područje, Josipu Boljkovcu, koji se sumnjiči za zločine u poraću Drugog svjetskog rata.

Podsjetimo, ranije su autori ostavili potpis »HNF«, odnosno Hrvatska narodna fronta. Antifašisti godinama traže da se spomenik obnovi.

Spomenik je česta meta »noćnih vandala«

*Piše Martin Jendrašić,
počasni predsjednik Saveza antifašista Karlovačke županije*

Prije sedamdeset godina, 17. studenog 1941. godine 25 partizana na čelu s komesarom partizanskih odreda Banije i Korduna Većeslavom Vecom Holjevcem ušli su u okupirani grad Karlovac preobučeni u domobranske uniforme, a zadatak im je bio da iz zatočeništva izbave sekretara Gradskog komiteta KPH Karlovac Marijana Čavića - Grgu koji se u tom trenutku nalazio u Gradskoj bolnici na Dubovcu. Međutim, 16. studenog 1941. godine Čavić je odveden iz bolnice u ustaški zatvor, gdje je kasnije i ubijen, a da mu ni ime nisu saznali. Na povratku iz Karlovca partizani su likvidirali dvojicu ustaša iz Pavelićevog tjelesnog zdruga. Dolaskom partizana na koranski drveni most došlo je do oružanog sukoba s talijanskim posadom. Tom prilikom poginulo je nekoliko talijanskih vojnika, a smrtno je ranjen partizan Ivica Gojak i u ruku ranjen Đorđe Momčilović.

Dana 17. studenoga 1988. godine na zgradu bolnice na Dubovcu postavljena je spomena-ploča kao znak sjećanja na tu hrabru partizansku akciju. Ta ploča je krajem 1991. godine razbijena kao i mnoga druga obilježja iz NOB na širem prostoru Karlovca.

Savez antifašista Karlovačke županije je 2007. godine pokrenuo postupak za vraćanje ploče na mjesto gdje je i bila. Od Konzervatorskog odjela u Karlovcu ishodili smo Posebne uvjete građenja iz područja kulturnih dobara za postav ploče NOB-a na zgradu bolnice Dubovac u Karlovcu.

Osam od devet Posebnih uvjeta, koje je odredio Konzervatorski odjel u Karlovcu ispunili smo, ali jedan ne možemo

PODMETANJA I BLOKADE

♦ Jasno je tko i zašto onemogućava godinama ponovno postavljanje replike spomen-ploče sjećanja na partizansku akciju iz studenog 1941. godine

jer nam Dom zdravlja Karlovac i Zavod za javno zdravstvo Karlovačke županije, kao vlastici građevine neće dati suglasnost za postavljanje ploče, pa su tako odbili dati suglasnost: studeni 2007. jer da je kratko vrijeme, siječanj 2008. rečeno je da se ne zna tko je vlasnik građevine, a koji bi trebao dati tu suglasnost.

Izvadili smo izvadak iz zemljšnjih knjiga i dostavili im ga. Suvlasnici su Dom zdravlja Karlovac 2/3 i Zavod za javno zdravstvo Karlovačke županije 1/3. Od tada smo s njima u komunikaciji.

Na naš ponovni zahtjev da daju suglasnost odgovorili su da novo izrađena replika ploče ne odgovara dimenzijama razbijene ploče (mjerenjem razbijene ploče nisu se mogle utvrditi istovjetne mjere - širina i visina). Radilo se o par centimetara. Zamoljen je Konzervatorski odjel i on je dao suglasnost de se ploča postavi.

Nakon toga odgovaraju da ne mogu dati suglasnost jer da je u međuvremenu Koordinacija udruga proizašla iz Domovinskog rata Karlovačke županije i Udruge ratnih veterana hrvatski domobran Grada Karlovca podnijele zahtjev za postavljanje ploče, pa da su sva tri zahtjeva dostavili povjesnim institucijama u Zagrebu i dok ne dobiju odgovor ne mogu dati traženu suglasnost.

Na naše upite uvijek su odgovarali da još nisu dobili odgovor.

Angažirao se SABA RH i osobno predsjednica Saveza dr. Vesna Čulinović Konstantinović pa smo dobili odgovore tih povjesnih institucija, koji su već ranije dostavljeni Domu zdravlja u Karlovcu. Nijedna od tih institucija nije imala ništa protiv postavljanja ploče, a jedna je odgovorila da su oni povjesničari i da se ne žele miješati u politiku.

Ploču smo htjeli postaviti 17. studenog 2010. iako nismo dobili suglasnost, ali su Dom zdravlja Karlovac i Zavod za javno zdravstvo Karlovačke županije dan prije, 16. studenog 2010. odgovorili »....došli smo do saznanje da je podnijeta prijava Državnom odvjetništvu, te do okončanja postupka nismo u mogućnosti donositi odluku.«

I ploča nije postavljena.

U Županijskom državnom odvjetništvu našli smo tu prijavu, koju je podnijela Udruga ratnih veterana hrvatski domobran - ogrank Karlovac 7. kolovoza 2010. »Protiv 20 nepoznatih osoba priпадnika četničko-komunističke odmetničke jedinice, koju je vodio Vjenčeslav Holjevac iz Karlovca «.

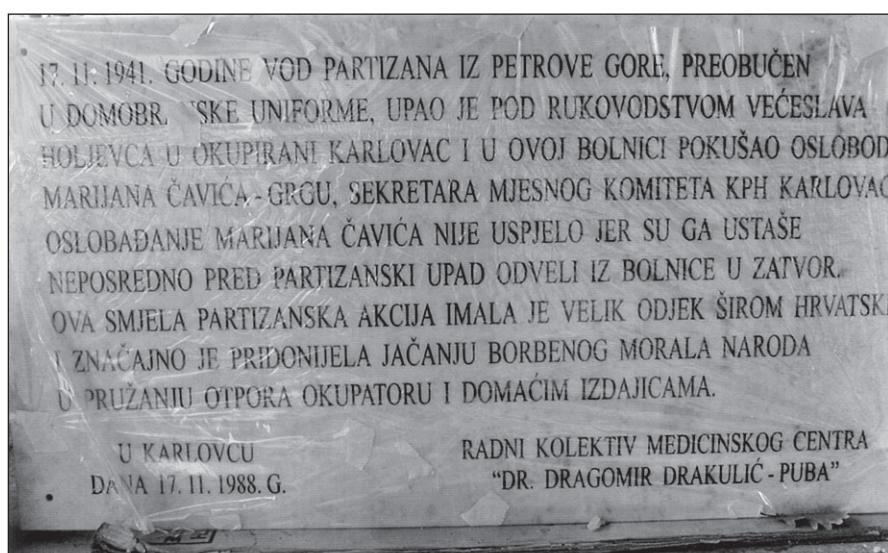
Ploča nije postavljena ni 17. studenog 2011. godine.

Zajednica udruga proisteklih iz Domovinskog rata je 17. studenog 2010. i 2011. godine postavila vijenac na zgradu bolnice na Dubovcu s natpisom: »Žrtva četničko-komunističkog terora«, a nama ne daju da vratimo ploču koja je tamo bila i koja zajedno s građevinom predstavlja kulturno-povjesnu vrijednost.

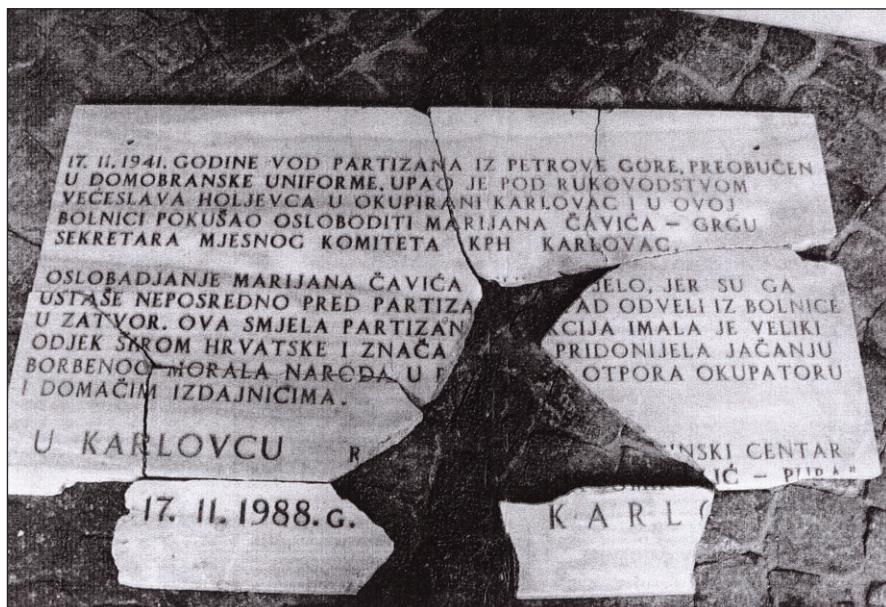
Dana 25. rujna 2009. g. materijale o ovoj ploči dostavili smo županu Karlovačke županije Ivanu Vučiću i molili ga da pomogne da se ta ploča pastavi. Ništa nije učinio.

Na kraju možemo zaključiti:

1. Ne postoji političke volje da se ta ploča postavi. Na naše zahtjeve uvijek pronađu nekakve razloge zbog kojih ne mogu dati suglasnost za postavljanje ploče. Dom zdravlja Karlovac i Zavod za javno zdravstvo ne žele reći stvarne razloge zbog čega ne daju suglasnost za

Ta ploča je krajem 1991. godine razbijena kao i mnoga druga obilježja iz NOB

Na bolnici u Dubovcu spomen-ploča je bila postavljena 1988. godine, a razbijena krajem 1991.

Rab

LOPAR IGNORIRA ANTIFAŠISTE

♦Pohvala za uspješan rad rapske udruge

Udruga antifašista Raba održala je redovnu godišnju skupštinu kojoj su kao članovi i gosti prisustvovali gradonačelnik **Zdenko Antešić** i njegova zamjenica **Rosanda Krstinić Guščić**. Predsjednik Udruge **Ivo Barić** iznio je izvještaj o radu za 2011. godinu iz kojeg je vidljivo da je broj članova udruge u ovoj godini narastao za 13 u odnosu na lanjsku godinu, i sada iznosi 257 članova. Prosječna godina članova udruge je 59, a predsjednik Barić rekao je kako nije zadovoljan omjerom muškaraca i žena u udruzi, 74 naprama 26 posto u korist muških članova. Izrazio je nezadovoljstvo stavom Općine Lopar koja ignorira postojanje udruge u kojoj je učlanjeno 18 stanovnika Lopara. Sva naša obraćanja i naše zamolbe za suradnjom i sufinanciranjem aktivnosti ostale su na

žalost bez odgovora od strane Općine Lopar, što je predsedan u cijeloj Hrvatskoj, rekao je Barić.

Član predsjedništva Udruge **Vanja Seršić** dao je kratak presjek aktivnosti vezanih uz realizaciju projekta »Kampor - polje sjećanja« o kojem je u listopadu održan i okrugli stol, u sklopu projekta financiranog sredstvima iz EU fondova. Obavijestio je članstvo kako će Grad Rab uskoro osnovati povjerenstvo čiji će zadatak biti provedba natječaja i dobivanje vizije budućeg Memorijalnog centra u Kamporu.

Član predsjedništva **Leonardo Beg** podnio je izvještaj o listu »Naša riječ« te se osvrnuo na do sada objavljenih šest brojeva u kojima su surađivali cijenjeni autori poput bivšeg predsjednika **Stjepana**

Mesića, don Ivana Grubišića, Ive Goldsteina, Damira Grubiša i drugih.

Cilj nam je pridonijeti razvoju ljudske svesti, ostvarenju pluralizma misli. Okupljenim članovima obratio se gradonačelnik Antešić, uputivši sve pohvle i čestitke na uspješnom radu udruge.

2. Od nastupa Zajednice udruga proisteklih iz Domovinskog rata (u ime koje nastupaju čelnici te Udruge Banić - Mateša) ogradio se Zbor udruga ratnih postrojbi Karlovačke županije.

I pored toga Dom zdravlja Karlovac i Zavod za javno zdravstvo Karlovačke županije neće dati suglasnost, a Karlovačka županija šuti. Zamolili smo Županijsko državno odvjetništvo da odluku o kaznenoj prijevi donese što prije.

Izgleda da u Karlovu kod nekih još uvijek postoji nostalgija za Nezavisnom državom Hrvatskom.

Solin

VANDALIZAM POD OKRILJEM NOĆI

♦Sprejem na spomen-ploču boraca NOB-a

Neoznati vandali su crnim sprejem išarali spomen-ploču boraca NOB-a u Solinu u Zvonimirovoj 60, na kući u kojoj se nekoć nalazio restoran »Gašparić«. Taj »pothvat« izведен je u oči postavljanja vijenca na tom mjestu kojim antifašisti evociraju događaje iz NOB-a.

Ploča na spomenutoj zgradi, prema

riječima **Ante Topića Vetme**, predsjednika Udruge antifašista grada Solina, postavljena je u spomen na događaj prije 70 godina, kada su u neprijateljskom obruču 17 siječnja 1942. borci 1. solinskoga partizanskog odreda, **Antiša Vučićić i Lovre Katić**, bacili bombe u centar Solina na talujansku oficirsku menzu. Sljedeća dva dana, veli Vet-

ma, fašisti su uhvatili 1200 solinskih domoljuba te 25. siječnja kao nevinog taoca strijeljali **Marka Draškovića**, a njegovu suprugu **Andelku** deportirali u Italiju.

Solinski komunisti bili su brzi i najavljeni program održan je pred uređenim spomenikom

S.D.

GODINA NOVIH IZAZOVA

♦Jubilej osnutka 1. hrvatskog korpusa motiv više za još djelotvorniji rad članova Sekcije te ratne jedinice

Jubilarna 70. obljetnica osnutka 1. hrvatskog korpusa bit će dodatni motiv za još aktivnije djelovanje članova Sekcije te proslavljene ratne jedinice. Kako je na skupu istaknuo **Adam Dupalo**, predsjednik Sekcije 1. hrvatskog korpusa pri SABA RH, slijedi vrijeme novih izazova. U proteklom razdoblju zabilježeni su vrijedni rezultati i ispunjene planirane aktivnosti, a u 2012. godini očekuju se od članova dodatni napor, kako bi se realizirali brojni zadaci, predviđeni programom sekcijske. Valja primjereno obilježiti datum osnutka 1. hrvatskog korpusa te formiranje njegovih divizija. Također, inzistirat će se na vraćanju spomen ploče Večeslavu Holjevcu u Karlovcu, obilježavanju gođišnjice Srijemskog fronta, povratu ime-

na Spomen doma u Glini, posjetu Kući cvijeća u Beogradu, susretu s borcima Srbije... Sastanku Sekcije nazočili su, među inim i: **Ratko Maričić**, predsjednik, **Josip Skupnjak** i **Jovan Vejnović**, potpredsjednici i **Vinko Šunjara**, član Predsjedništva SABA RH.

Podsetimo: dana 22. studenog 1942. godine, po zapovjedi Vrhovnog komandanta formiran je Prvi hrvatski korpus (od 5. listopada 1943. godine nazvan 4. korpus NOVJ). U sastav korpusa ušle su: 6. lička, 7. banjirska i 8. kordunaška divizija, a u proljeće 1943. godine i Unska operativna grupa. Zapovjednik je dotadašnji zamjenik komandanta NOV Hrvatske **Ivan Gošnjak**. Za komesara je postavljen **Večeslav Holjevac**. Korpus je u osnivanju imao 8.468

boraca. Korpusno operativno područje bila je Lika, Kordun, Banja, Sjeverna Dalmacija (neko vrijeme), Cazinska krajina. Na kraju rata djelovao je i u Slovenskom primorju. Jedno su vrijeme pod njegovom zapovijedanjem bili 1. lički, 2. kordunaški i 3. banjirske partizanske odred i komande vojnih područja.

Dva dana prije nego što je VŠ zapovijedio da se formira 6., 7. i 8. divizija i 1. hrvatski korpus, 20. studenog 1942. godine, Tito je naredio da se promijeni ime Vrhovnog štaba NOP i DVJ u Vrhovni štab Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije. Ovim se dekretom automatski promijenio i naziv partizanske vojske u Hrvatskoj. Raniji naziv Glavni štab Narodnooslobodilačkih partizanskih odreda preimenovan je u **Glavni štab Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Hrvatske**. Tako je 20. studenoga 1942. godine formirana Narodnooslobodilačka vojska i partizanski odredi Hrvatske.

Na kraju sastanka Sekcije 1. hrvatskog korpusa, održana je mala svečanost. Za izvanredne zasluge na njegovovanju, razvijanju i jačanju tradicija i tekovina antifašističke borbe naroda Hrvatske, **Ratko Maričić**, predsjednik SABA RH, uručio je priznanja članovima Sekcije: **Juri Ćuziću**, **Ljubanu Miljkoviću**, **Draganu Paiću**, **Šimi Mudrovčiću**, **Mihailu Veljiću**, **Mirku Mećavi** i **Branku Božiću**. Također, pletene šalove primile su **Nika Vještica**, **Mira Držajić** i **Jelena Vugrek**.

B. M.

Borci 8. kordunaške divizije prelaze rijeku Kupu (jesen 1944. godine)

Reagiranje Izvršnog odbora SABA RH

Istinom protiv laži o mirovinama boraca NOR-a

Povodom izjave ministra obrane Republike Hrvatske Predraga Matića, da će ubuduće to Ministarstvo brinuti i o još živim borcima NOR-a Hrvatske objavljeno je više zlonamjernih i tendencioznih napisa na pojedinim portalima. U njima se navodi čak i to da preko 40 000 još živilih boraca NOR-a već 66 godina prima mirovinu, što bi značilo da su umirovljeni 1945. godine.

Izvršni odbor SABA RH upozo-

rio je u siječnju ove godine javnost da te izjave sa stvarnošću doista nemaju ništa zajedničko. Brojno stanje umirovljenih boraca NOR-a Hrvatske, prema izvještaju Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje za 2010. godinu, iznosilo je 11 000 osoba, dok je obiteljskih mirovinu bilo nešto preko 25 000.

Kako smrtnost boraca godišnje prelazi 4 000, to bi siječnja 2012. godine bilo još živilih nešto manje

od 7 000 boraca. Osim toga, svaki ljudi radom su osigurali mirovinu. Jedinu pogodnost su imali što su u punu starosnu mirovinu mogli ići s 35 godina efektivnog radnog staža, dok su drugi išli u starosnu mirovinu sa 40 godina radnog staža.

Kome je doista stalo do istine, lako može do nje doći u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje.

Sjećanje na veliko djelo dr. Branka Horvata

Centar za društvena istraživanja »Dr. Branko Horvat« organizirao je 16. prosinca 2011. godine u dvorani Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH prvi skup povodom osme godišnjice smrti našeg uglednog znanstvenika, ekonoma svjetskog glasa, poznatog sociologa, filozofa i političara, istaknutog antifašista i učesnika Narodnooslobodilačke borbe dr. Branka Horvata.

Organizatori su istaknuli da ovo prvo spomen-druženje poštovalaca njegovog djela, prijatelja i znanstvenika, nakon smrti dr. Horvata, valja shvatiti kao pokušaj zaustavljanja zaborava na ovog velikog mislioca, humanista i prosvjetitelja.

Prof. dr. sc. Branko Horvat rođen je u Petrinji 24. srpnja 1928., osnovnu i srednju školu pohađao je u Požegi, a kad je navršio 16 godina pridružio se partizanskom pokretu. Diplomirao je ekonomiju 1952. godine, a svoj prvi doktorat iz ekonomije stekao je radom Ekonomika jugoslavenske naftne privrede 1955. godine. Četiri godine kasnije doktorirao je na Sveučilištu u Manchesteru. Dr. Branko Horvat, odgojio je i obrazovao generacije ekonomista od kojih su većina danas uvaženi profesori na fakultetima u zemlji i širom svijeta, započeo je svoju karijeru kao asistent

na Institutu za naftu u Zagrebu i na zagrebačkom Ekonomskom institutu.

Radio je u Saveznom zavodu za planiranje u Beogradu, gdje je bio voditelj Metodološkog odjela, koji je 1963. njegovom zaslugom prerastao u Jugoslavenski institut za ekonomska istraživanja. Kao direktor Instituta osnovao je međunarodnu poslijediplomsku školu i pokrenuo časopis Ekonomski analiza i radničko upravljanje koji je 1978. postao službeni časopis Međunarodnog udruženja za ekonomiku samoupravljanja.

Redovni profesor ekonomije na Sveučilištu u Zagrebu postaje 1975. godine i ostaje raditi na Fakultetu za vanjsku trgovinu odnosno kasnije Ekonomskom fakultetu sve do 1992. godine, a često je bio angažiran kao savjetnik vladama različitih zemalja.

U izlaganjima na skupu je naglašeno da je znanstveni i stručni opus dr. Branka Horvata velik ne samo po broju knjiga, monografija, članaka i ostalih radova kojih ima više od 650 naslova, već i po dubokom tragu koji ostavlja u ekonomiji, političkim znanostima, sociologiji i filozofiji. U svojoj dugogodišnjoj karijeri primio je mnoga službena priznanja, a njegova knjiga Politička ekonomija socijalizma bila je proglašena knjigom

godine u SAD i bila je podloga za nominaciju Branka Horvata za Nobelovu nagradu.

Horvat je, kako je istaknuto, ostao vjeran onim idejama i idealima s kojima je otpočeo svoju karijeru – vrijednosti ekonomske i političke demokracije i društvene pravde.

Skup je otvorila mr. Julija Koš, potom je suosnivač Centra Salamon Jazbec dao kraće napomene o osnutku i dosadašnjim aktivnostima Centra, a uvodno izlaganje je podnio predsjednik Centra prof. dr. Svetozar Livada. Jedan od utemeljitelja Centra Alen Budaj govorio je o djetinjstvu i obitelji Branka Horvata, a tajnik Centra dipl. oec. Marko Krištof sumirao je značaj Horvatovog djelovanja na polju ekonomske znanosti.

Prof. dr. Đuro Medić, predsjednik Savjeta Centra »Branko Horvat« je dao objašnjenja nekih vidova očuvanja i razvitka Horvatovog ekonomskog doprinosa hrvatskoj znanosti, posebno i kroz Znanstveno društvo ekonomista.

U raspravi je prvi je govorio prof. dr. Dragomir Vojnić, ekonomist iz Zagreba, koji je upozorio na značaj Horvatova ekonomskog djela za svjetsku ekonomsku misao. Prof. Nikola Dugandžija, sociolog iz Zagreba, dao je neke značajne informacije o partizanskom putu dr. Branka Horvata te o njegovoj ulozi kao jednog od posljednjih hrvatskih društvenih prosvjetitelja.

O dr. Branku Horvatu su govorili i dr. Slaven Letica, dr. Tomislav Badovinac, dipl. oec. Ivan Plješa i glavni urednik časopisa »Banka« Željko Ivanković.

Dr. Zoran Pusić, predsjednik Građanskog odbora za ljudska prava iz Zagreba, također se obratio ovom Skupu i govorio o djelovanju Branka Horvata na planu zaštite ljudskih i građanskih prava i sloboda u Hrvatskoj, od organizacije javnih tribina i prosvjeda – uključujući tu i prosvjede za povratak imena Trga žrtava fašizma. Pusić je dr. Horvata doživljavao neumornim i predanim borcem za pravdu, slobodu i istinu, nakon čijeg odlaska sa životne scene ostaje velika praznina i na planu promocije, zaštite i obrane ljudskih i građanskih prava i sloboda u našem društvu.

Skup je nakon izlaganja o filozofskom i marksističkom aspektu djela Branka Horvata, u ime Centra zatvorio dr. Saša Blagus s Institutom »Ruđer Bošković« u Zagrebu.

Skup u dvorani SABA RH posvećen dr. Branku Horvatu

S.T.

Poziv ženama za sudjelovanje u europskim programima

•Programom Europa za građane za 2012. godinu žene antifašistkinje će u Hrvatskoj aktivno obilježiti Europsku godinu međugeneracijske solidarnosti

U 2012. godini Sekcija žena Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske poziva žene, članice udruga SABA Hrvatske, na sudjelovanje u europskim programima u cilju promicanja zajedničkih europskih vrijednosti. Međusobnim umrežavanjem i sudjelovanjem u natječajima, koji okupljaju partnera iz različitih zemalja, žene u Hrvatskoj mogu doprinijeti čuvanju europskog sjećanja na žrtve deportacija i logora i tako utjecati na informiranje mladih o europskoj povijesti.

Okruglim stolovima, interaktivnim izložbama i različitim prekograničnim projektima na temu aktivnog europskog sjećanja i društvenog poduzetništva, te razmjenom iskustava kroz posjete i druge oblike komunikacije, antifašistkinje će u Hrvatskoj aktivno obilježiti Europsku godinu međugeneracijske solidarnosti i potaknuti mlade na sudjelovanje u europskim programima.

U svibnju će se u Zagrebu održati okrugli stol na temu stradanja djevojčica i dječaka u dječjim logorima i održavanja uspomene na te nevine žrtve. U razgovoru će sudjelovati predstavnici udruga antifašista iz Zagreba i drugih gradova, udruga nacionalnih manjina, židovske zajednice, udruga i društava koje se bave aktivnostima mladih i starijih građana i drugi. Program „Europa za građane“ predstaviti će se kroz izlaganja nositelja projekata vezanih za aktivno europsko sjećanje i sudionika tog programa.

Sekcija žena SABA RH će, u sjećanje na žene koje su pomagale djeci i drugima u teškim uvjetima fašističkog režima, organizirati izložbu knjiga, fotografija i dokumenata vezanih za njihov rad i događaje iz rata i poslijeratne obnove, te prigodni kulturno-umjetnički program.

Majke i djeca žrtve fašizma

Tužna sjećanja Nene i Jelene

•Bile su male djevojčice koje su silom odvojili od roditelja i smjestili u stravične dječje logore, a danas svojim životnim pričama žele pomoći da se patnja nedužne djece više nikada ne ponovi

Kad su kolone krenule prema Jasenovcu, Nena je imala šest godina i živjela je u selu Pucari pod Kozarom. Njena obitelj nije bila razdvojena u Jasenovcu, ali je otpremljena prema središnjoj Hrvatskoj. Dok su hodali u koloni, majka je čvrsto u rukama držala malu Neninu sestru, koja je imala samo tri mjeseca, Nenu je držala za ruku, a brat i starije sestre su išli pored njih.

Nakon dugotrajnog hodanja po velikoj vrućini, zaustavili su se u Zdencima, gdje su trebali biti smješteni. Mještani su izlazili iz kuća i, prema Neninim riječima, birali ljude iz kolone, kao što biramo jaja ili jabuke na placu. Djecu su brzo smjestili, ali je majka s malom djecom ostala sama stajati i nitko je nije htio. A kad ih je konačno, jedna obitelj primila, nisu joj dali mlijeka za malo dijete. Tek kad su krave bile pomužene, dopustili su majci da ode sa svojom ljubičastom šalicom do krava i pokuša izmusti, ako je ostala koja kap mlijeka. Neni je ostala u sjećanju ta ljubičasta šalica u majčinoj ruci.

Jednog dana vidjela je kola koja su prolazila sredinom ceste, a na njima su bili muškarci. Među njima je Nena prepoznala lice svog oca, koji je skinuo šešir i mahao. To je bio njen zadnji susret s ocem.

Jelena je rođena u selu Sapno u istočnoj Slavoniji. Imala je sedam godina, kad je njena obitelj u koloni krenula prema Gra-

diški. Tamo im je oduzeto sve što su imali i poslani su u Jasenovac. Jelena i njena sestra su odvežene u Jastrebarsko, a majka je s malim djetetom, koje nije htjela napustiti, ostala u Jasenovcu i tamo stradala.

U Jastrebarskom su gladna i bolesna djeca hodala oko logora, pokušavajući na razne načine doći do hrane. Jedna žena, koja je živjela blizu logora, primijetila je zlatne rincice, koje su se isticale na Jeleninoj mršavoj, ošišanoj glavi. Dobila ih je za sedmi rođendan i bile su jedino što je imala. Žena joj je prišla i obećala dati kruha, ako joj dade te rincice. Jelena je pristala. Danas se sjeća tih ruku kako joj iz uha vade jednu po jednu rincicu.

Žena je pozvala Jelenu da ode s njom do kuće, gdje joj je obećala dati kruha. Ali, kad je ušla u kuću, zatvorila je vrata i više se nije pojavila. Jelena je dugo sjedila na stepenicama pred ulaznim vratima i čekala obećani kruh, a onda se gladna vratila u logor. I danas, sa 76 godina, pita se: »Zašto mi nije dala kruha? Ako nije imala, nije mi trebala obećati«. I danas joj je žao kad vidi bačeni kruh i sjeća se koliko je kao dijete čeznula za njim.

Jelena je napustila logor kada je došla brigada koja ih je oslobođila. Ali, samo jača djeca su mogla hodati. Sjeća se da ju je nosio čovjek u uniformi i da ga je

čvrsto zagrlila, jer je osjećala da je on može spasiti.

Nena i Jelena su poslije rata boravile u različitim domovima, završile školu, udale se i imaju djecu i unuke. Nose u sebi sjećanja i svojim životnim pričama, žele pomoći da se patnja nedužne djece više nikada ne ponovi. Danas žive u Zagrebu.

Ove godine obilježavamo 70-tu godišnjicu spašavanja djece iz logora u Jastrebarskom. Sjećamo se djece, žrtava fašističkog režima, ali i žena poput Diane Budisavljević i Tatjane Marinić, koje su pomagale djeci, dostavljale im hranu, lijekove i odjeću kad je to bilo moguće, često i same u opasnosti da se razbole i izgube život. Diana Budisavljević je vodila kartoteku s imenima djece i roditelja, tako da su se poslije rata neke obitelji mogle ponovo spojiti. Djeca bez roditelja su smještena u obitelji ili u domove i polazila su škole, uz brigu socijalnih radnika i društava za djecu, koji su nastojali da im pomognu zaboraviti užase logora i rata.

Potrebno je upoznavati mlade danas sa stradanjem djece u ratu i opasnostima od raznih oblika oživljavanja fašizma, koji u dječjem svijetu znači glad, bolest, smrt, strah, život bez obitelji i puno pitanja bez odgovora.

Predsjednica Sekcije žena SABA RH
Zlata Martinović

SJEĆANJE NA TRAGIČNI DOGAĐAJ

•U spomen na 68. obljetnicu marša 2. brigade 13. primorsko-goranske divizije održan 50. Memorijal mira – 26 smrznutih partizana pod pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije

Ovogodišnji 50. Memorijal mira – 26 smrznutih partizana je svojim porukama doprinio očuvanju zajedništva i suživotu u ovom dijelu Hrvatske. Prije 68 godina, ovdje, na Matić poljani odvijala se drama, gasili su se ljudski životi, a da nije ispaljen ni jedan metak! »Bijela smrt« je kosila izmorene i gladne borce 2. brigade 13. primorsko-goranske udarne divizije NOV Hrvatske. Sjećanja na taj događaj sigurno neće pasti u zaborav. I to ne samo zbog

26 kamenih monolita (idejni koncept inž. Zdenko Silaj) koji nas na to podsjećaju, već zbog zasluga koji taj čin hrabrosti i predanosti partizanskih boraca, kao i cijeli niz drugih primjera, ima za današnji položaj Republike Hrvatske u europskim okvirima. Sjećanje na te ljude i njihovu žrtvu moramo čuvati – čulo se na komemorativnoj svečanosti u Mrkoplju, koju su pod pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije organizirali Općina Mrkopalj, SABA PGŽ, Sportsko društvo »Bjelolasica«, HP »Bijele stijene«, KD »Mrzle drage«, OŠ Mrkopalj, Hrvatske šume (Delnice), Turistička zajednica Mrkopalj i Društvo »Goranin« Zagreb.

Otpor krivotvorenu povijesti

Velik broj sudionika srdačno je pljeskom pozdravio bivšeg predsjednika RH, aktualnog počasnog predsjednika Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske **Stjepana Mesića**. On je naglasio da je danas posebno važno da se obilježavaju ovakvi datumi zbog sve »agresivnijeg povijesnog revisionizma, pa i uhićenja istaknutih antifašističkih boraca«.

-Pozivam sve da svim snagama zajedno radimo, kako na očuvanju povijesnog sjećanja, tako i na otporu onima koji žele krivotvoriti povijest i progoniti antifašiste, poručio je Mesić i istaknuo potrebu pravilnog vrednovanja značaja antifašističke borbe, ističući da bez antifašističkih borača današnje Hrvatske ne bi bilo. Osudio je iskriviljavanje povijesnih činjenica. Zahvaljujući agresivnom povijesnom revizionizmu i pogreškama hrvatske politike početkom devedesetih godina prošlog

stoljeća imamo ne jednu, nego više generacija koje su, što se povijesti tiče, potpuno dezorientirane i navedene na krivi put – kazao je Mesić.

Porukama mira i željama da se tragični događaji naše prošlosti nikada više ne ponove, na svečanoj akademiji u Domu kulture Mrkopalj, govorili su **Ratko Maričić**, predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, **Vidoje Vujić** obnašatelj župana Primorsko-goranske županije,

Ivica Padalić, načelnik Općine Mrkopalj i **Dinko Tamarut**, predsjednik SABA PGŽ i član Predsjedništva SABA RH. Među nazočnjima zamijetili smo i **Romana Grbca**, **Slavku Plešea**, **Tomu Berkoviću**, **Frana Jelušića** i **Antona Fugosića**, sudionike tog kobnog marša, **Tomislava Ravnica**, predsjednika SABA Istarske županije i potpredsjednika SABA RH, **Jovana Vejnovića**, potpredsjednika i **Vinka Sunjaru**, člana Predsjedništva SABA RH, te **Stjepana Starčevića**, počasnog predsjednika UABA Krk, predstavnike braniteljskih udruga, lokalnih tijela vlasti i političkih stranaka. U kulturno-umjetničkom programu sudjelovali su zbor »Sloga« iz Hreljinu i »Sungerski tamburaši« iz Mrkoplja. Na kraju svečanosti upriličeno je druženje uzvanika u hotelu »Jastreb« u Begovom razdolju (najviše selo u Hrvatskoj, na zapadnim obroncima Bjelolasice, na 1078 metara nadmorske visine, u samom središtu Gorskog kotara).

U sklopu obilježavanja Memorijala mira – 26 smrznutih partizana održana su i skijaška natjecanja (utrka Maraton mira na HBC Zagmajna), a uz spomen obilježje poginulim antifašističkim borcima, kao i uz spomenik dragovoljcima Domovinskog rata, na mjesnom groblju

Mrkopalj položeni su vijenci i upaljene svjeće izaslanstva SABA Istarske i Primorsko-goranske županije.

U zagrljaju »bijele smrti«

Na ledenom maršu bilo je 680 boraca, razvrstanih u tri bataljuna, zatim prateća četa i tehnička četa, vod veze i izviđača, te sanitetski vod i komora. Komandant divizije **Veljko Kovačević** naredio je pionirskom bataljunu da s radnicima iz Mrkoplja čiste snijeg s ceste idući ususret brigadi, a da u Mrkoplju osiguraju hranu i smještaj. Isto tako i komandant 2. brigade **Viktor Bubanj**, pozvao je svog brata Andriju, komandan-

ta Goranskog područja i dogovorio s njim da se do Jasenka dopremi hrana za brigadu, a onda nastavi marš. Nažalost, to se nije moglo ostvariti.

Marš je počeo 19. veljače 1944. godine u ranim jutarnjim satima iz Škaljica preko Drežnice. U sumrak, briгада je stigla na križanje cesta za Jasenak i Mrko-

palj. Preostalo je još 28 km najtežeg puta. Počele su se javljati sve veće poteškoće uslijed sve veće visinske razlike, višeg snijega i sve jače hladnoće (i do minus 30 stupnjeva). Najteže je bilo savladavati umor i manjak hrane kojom bi se borci okrijepili. Kolona se sve više razvlačila. Tijekom marša najprije je počela lipsati stoka: konji i mule. Borce je zahvatilo »haluciniranje«. U toj noći strave i užasa, u borbi protiv studeni i planine, brigada je desetkovana. Najveći dio brigade se ipak uspio probiti preko Matić poljane do Turka, a zatim i do Mrkoplja. Za jedan dan pokopano je 26 smrznutih boraca. Brigada je imala 85 teško promrzlih, od kojih su petorica ubrzo umrla u bolnici. S trajnim posljedicama na životu je ostalo oko 150 partizana.

B. M.

Matić poljana, 26 kamenih monolita u spomen na 26 smrznutih partizana

Prioritet uključivanje mlađih antifašista

♦Godišnju skupštinu na kojoj su, krajem siječnja, razmatrani i usvojeni izvještaj o radu u prošloj i plan aktivnosti za ovu godinu, održala je Udruga antifašističkih boraca i antifašista Međimurske županije

Prema riječima predsjednika Udruge magistra **Zvonka Goluba**, članovi udruge su uspješno proveli plan za prošlu godinu, obilježili su sve značajnije obljetnice iz antifašističke prošlosti te u suradnji s jedinicama lokalne samouprave vodili brigu o održavanju antifašističkih spomenika i njegovanjem antifašističkih tradicija. Konstantno provode i aktivnosti kojima žele privući mlade ljude, s obzirom da je poznato kako zbog poodmakle dobi, broj članova svake godine opada – pa ih je trenutno manje od 100. Stoga je prioritetan zadatak uključivanje mlađih antifašista u Udrugu, kako bi se zajednički nastavile aktivnosti na provedbi programa primijerenih antifašizmu danas, kazao je Golub.

U Međimurskoj županiji, podsjeća Golub, djeluje i Udruga »Josip Broz Tito« koja okuplja i nešto mlađe članove. Golub smatra važnim da se mladi ljudi okupljaju u ovakvim udrugama, posebno i zato što se, kako je rekao, o antifašističkoj borbi od 1941. Do 1945. godine u školskim programima pridaje pre malo pažnje i

Članovi UABA Međimurske županije na skupštini u Čakovcu

škole ne pružaju adekvatno znanje o povijesnom značaju naše antifašističke narodnooslobodilačke borbe. Skupština

je suradnju udruge s lokalnim vlastima ocijenila izuzetno dobrom.

K.T.

Pula

Vijenci na spomenik antifašistima

♦Komemoracija i polaganje vijenaca pulskim žrtvama koje su izgubile život 1947. godine

Povodom 65. obljetnice pogibije pulskih antifašista **Lina Marijanija, Antonija Salgarija i Marija Lussi**, u utorak 3. Siječnja su položeni vijenci na spomenik u Trčanskoj ulici u Puli, pored današnje Brionke, gdje su trojica Puljana 1947. izgubila život u borbi za očuvanje strojeva koji su trebali biti odveženi u Italiju.

Vijence su položili predstavnici Sindikata Istre i Kvarnera i Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Pule te predstavnica sindikata Brionke.

- Sve što se sada dogada, čini se da vodi upravo prema onom što se dogodilo '47. godine. Radnici će se morati na ružan način boriti za svoju egzistenciju, rekao je predsjednik SIK-a **Bruno Bulić**, dodajući da se živi u doba liberalnog kapitalizma u kojem malo ljudi ima sve, a ostali ništa.

Osvrnuo se, među ostalim, na lokalnu vlast koja, kako je rekao, ljudima prezentira samo lijepo vijesti, a istina je, kaže Bulić, sasvim drugačija.

- Istina je da 700 ljudi čeka na dom za starije osobe, nemamo bolnicu, sve više

ljudi čeprka po kantama za smeće ne bi li pronašlo bocu, istaknuo je Bulić, pozivajući vladajuće na drukčiju politiku, bez sprege s kapitalom.

Napomenuo je da se nada da će nova garnitura na državnoj razini ispuniti ono što je obećala.

K.T.

Predstavnici Sindikata i UABA polažu vijence na spomenik u Puli

STALNO UZLAZNOM LINIJOM

•Na izbornoj skupštini UABA »Petrinja« pozitivno ocijenjen izvještaj o dosadašnjem radu, te utvrđen program aktivnosti za naredni period

U prostorijama Hrvatskog doma u Petrinji, na izbornoj skupštini Udruge antifašističkih boraca i antifašista »Petrinja« usvojen je i pozitivno ocijenjen izvještaj o dosadašnjem radu, te utvrđen program aktivnosti za naredno razdoblje.

Izabrano je i novo Predsjedništvo: **Zrinka Čorić** (predsjednica), **Mile Vučetić** (potpredsjednik), **Višnja Trklja** (tajnica), **Danica Bućan**, **Joso Fakčević**, **Milan Gvojić**, **Đuro Kalanja**, **Branko Nožinić** i **Husein Oreščanin**. U Nadzorni odbor izabrani su **Đuro Juić**, **Danica Vučetić** i **Dragan Zlatović**.

Izbornoj skupštini nazočili su, među inim izaslanstvo SABA RH (**Ratko Maričić**, predsjednik, **Jovan Vejnović**, potpredsjednik, **Mirko Mećava** i **Ivan Fumić**, članovi Predsjedništva i **Adam Dupalo**, predsjednik Sekcije 1. hrvatskog korpusa pri SABA RH), **Gordana Lacković**, predsjednica ZUABA Sisačko-moslavačke županije i članica Predsjedništva SABA RH, **Borivoj Zarić**, član Predsjedništva SABA RH, te izaslanstva udruga antifašističkih boraca i antifašista iz Novske, Garešnice, Požege, Siska i Kutine, predstavnici lokalnih tijela vlasti, političkih stranaka (SDP i HSS). Skup su pozdravili: **Ratko Maričić**, predsjednik SABA RH, **Andrija Rudić**, dožupan Sisačko-moslavačke županije, **Milan Herceg**, dogradonačelnik Petrinje, **Milan Ivančević**, član Predsjedništva ZUABA Bjelovarsko-bilogorske županije, **Gabrijel Malović**, predsjednik UABA »Brezovica«, **Svetlana Lazić**, predsjednica GO SDP-a Petrinja i **Adam Dupalo**, predsjednik Sekcije 1. hrvatskog korpusa pri SABA RH i legendarni partizan s Banije.

Duboke zasade antifašizma

Kako je u izvještaju o dvogodišnjem radu istaknula **Zrinka Čorić**, predsjednica Udruge antifašističkih boraca i antifašista »Petrinja«, zasade antifašizma na ovom području duboko su ukorijenjene i ne smije se dopustiti njihovo omalovažavanje. Program djelovanja realiziran je kroz brojne sadržaje i aktivnosti temeljene na afirmaciji antifašizma, njegovanju i širenju povijesne istine o NOB-u, borcima i žrtvama NOR-a i fašističkog terora, doprinosu antifašističke borbe u Hrvatskoj i pobjedi zajedno sa saveznicima u Drugom svjetskom ratu.

Članovi udruge bili su na 27 skupnih

manifestacija u izvještajnom razdoblju, zapravo antifašističkih skupova i druženja u kojima je sudjelovalo 1.524 poklonika antifašizma i antifašističkih boraca.

Udruga »Petrinja« tradicionalno je organizator skupa u Banskom Grabovcu (prva partizanska oružana akcija na Baniji) i okupljanja na Čavić brdu (obilježavanje prve partizanske zakletve). Kako je istaknuto, proslava u Banskom Grabovcu bila je prošle godine osobito značajna, jer je održana pod pokroviteljstvom predsjednika RH dr. **Ive Josipovića**, a u nazočnosti njegova izaslanika načelnika Glavnog stožera OS RH general-pukovnika **Drage Lovrića** i počasnog voda Hrvatske vojske. Obilježena je i 69. obljetnica formiranja i 68. godišnjica povratka 7. banjiske divizije s ratišta Bosne i Hercegovine i Crne Gore na Baniju pred spomenikom 7. banjiskoj udarnoj diviziji iznad ustaničkog sela Klasnić. Primjereno je obilježen i Osmi ožujak – Dan žena u društvenom domu Lušćani, također i praznik rada – 1. svibanj u Nebojanu.

Skrb o spomeničkoj baštini

Predsjedništvo UABA »Petrinja« zaključilo je, kako je rekla Zrinka Čorić, uspješnu realizaciju aktivnosti u povodu 70. obljetnice antifašističke borbe u Hrvatskoj i uključivanje u obilježavanje važnih događaja antifašističke borbe u suradnji sa Zajednicom udruga antifašističkih boraca i antifašista Sisačko-moslavačke županije. Naglasila je potrebu za podmlaćivanjem antifašističkih redova i uključivanjem što većeg broja mlađih, antifašistički opredijeljenih osoba koje trebaju preuzimati dužnosti i odgovornosti za daljnje funkcioniranje Udruge antifašističkih boraca i antifašista. Briga o spomeničkoj baštini i dalje je aktualna. Potencirana je neophodnost daljnje očuvanja i promicanja izvornih antifašističkih vrijednosti, povrat oduzetih prava antifašističkih boraca, suradnja s drugim demokratskim udrugama i tijelima vlasti,

Članovi skupštine UABA Petrinja i gosti

njegovanje tradicija NOR-a i širenje suradnje s braniteljskim udrugama.

Đuro Kalanja, član Predsjedništva UABA »Petrinja« izvestio je skup o ishođenju „papira“ oko legalizacije spomenika ustaškog terora u Banskom Grabovcu (otkriven 27. srpnja 1958. godine). Tako su stvoreni uvjeti za upis spomenika u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, te zaštite zdanja kao kulturnog dobra. Naredni je zadatak da s Gradom Petrinja, Sisačko-moslavačkom županijom i Konzervatorskim odjelom u Sisku, isposluje rješenje da se taj spomenik proglaši memorijalnim kompleksom, te će tako skrb o njegovu održavanju biti u nadležnosti Republike Hrvatske.

Suradnja s braniteljima

Kako je istaknuo **Joso Fakčević**, član Predsjedništva, program i plan aktivnosti UABA »Petrinja« za naredni period sadržajno je bogat i raznovrstan. Važno je inzistiranje na realizaciji stavova iz Deklaracije o antifašizmu i stečenih prava boraca i ratnih vojnih invalida. Radit će se na obnovi spomeničke baštine, socijalno-zdravstvenoj zaštiti članova, širenju suradnje s braniteljskim udrugama proizašlim iz Domovinskog rata koje njeguju antifašističke vrijednosti, političkim i drugim organizacijama koje se zalažu za ostvarivanje demokratskih vrijednosti. Na ostvarivanju svojih ciljeva i zadataka UABA »Petrinja« surađivat će sa ZUABA Sisačko-moslavačke županije, rukovodstvom SABA RH, te tijelima lokalne samouprave, mjesnim odborima, općinama, gradovima i Sisačko-moslavačkom županijom.

B. M.

Spomen-područje Jasenovac

NAJAVLJENA KOMEMORACIJA ZA 22. TRAVNJA

Tradicionalna svečana komemoracija ispred spomenika Cvijet održat će se u Jasenovcu 22. travnja ove godine, točno na 67. godišnjicu junačkog podviga zatočenika - probaja iz logora.

Tog dana 1945. godine, pod vodstvom **Ante Bakotića**, započeo je herojski probaj posljednjih zatočenika iz jasenovačkog logora. Malobrojni preživjeli nakon probaja, njih stotinjak, svjedoci su užasa u kojem je, prema do sada utvrđenim podacima, ubijeno oko 82.000 zatočenika koji su popisani imenom i prezimenom.

Jasenovački logor nije bio samo u mjestu Jasenovac, jer je imao i svoje ispostave u okolnim mjestima. Činili su ga i logori: Krapje, Broćice, Ciglana, Kožara, Stara Gradiška, Dubičke krečane, Uštica, Mlaka i Jablanac na sjevernoj, te logor Donja Gradina na južnoj obali Save. Jasenovac je samo jedan od 82 logora koja su u vrijeme Drugog svjetskog rata bili na području Hrvatske.

K. Sedmak

Opatija

Suradnja antifašista sa školama

♦Udruga antifašističkih boraca i antifašista Opatije nastavila je provoditi godišnji plan zajedničkih aktivnosti s opatijskim školama - pet srednjih i osnovnom. Na redu je 27. siječnja 2012. bilo četvrti izdanje: **MEMENTO** - sjećanje na žrtve holokausta.

One je godine projekt nosio »podnaslov« **- Prijenos traume**. O iskustvima bivših logoraša govorila su njihova djeca, objašnjavajući kako su se ta tragična iskustva prenosila i na njihove živote.

Rina Smaila iz Pule u partizanski ustanak u Istri se uključila sa 16 godina. U logor je odvedena godinu dana kasnije. Njena iskustva prenijela je kći Sonja, koja je ime dobila po Rininoj kolegici iz logora, Ruskinji koju su nasmrt izgrizli psi, koje su na nju nahuškali logorski stražari.

Sudbonosnih događaja iz života svojih roditelja prisjetili su se i Robert Matijašić iz Pule, čiji je otac Ivan bio zatočen u logoru Dachau: u njemu je ostao čak tri mjeseca nakon oslobođenja, kako bi u ulozi liječnika zbrinuo do zadnjeg bivšeg uznika.

Opatjac Eduard Terčić prisjećao se svog djetinjstva uz pokojnog oca Justa, koji je također u Dachau svoju sudbu dijelio s poznatim veprinačkim župnikom Joakimom Pilatom.

Performans je pratila prepuna dvorana Vile Antonio, a razgovori s gostima su trajali i dulje od predviđena dva školska sata.

Sudionici u Mementu: Eduard Terčić, Sonja Smaila, Robert Matijašić i voditeljica Tanja Matetić

U okviru ovogodišnje suradnje s Pulom dva dana kasnije, Opatjac Oleg Mandić (posljednji uznik koji je 1945. živ napustio Auschwitz) se u organizaciji Istarskog povijesnog društva predstavio pulskim srednjoškolcima koji su

ispunili kino Valli do zadnjeg mjesta. Prikazan je dokumentarac *Kobne godine obitelji Mandić s fašizmom i nacizmom*, a razgovor sa školarcima koji su pokazali velikim interes je potrajan dugo.

Davor Žic

Tradicionalni skup Opatijski Dani antifašizma

Tradicionalni treći po redu »Dani antifašizma« u Opatiji održat će se od 7. do 9. ožujka ove godine u organizaciji Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Opatije te gimnazije »Eugen Kumičić«. Skup se održava pod pokroviteljstvom grada Opatije, Primorsko-goranske županije i Turističke zajednice grada Opatije.

Najavljen je da će na Danima antifa-

šizma prisustvovati i predsjednik Republike Hrvatske **dr. Ivo Josipović**, a u radu skupa sudjelovat će i ministrica vanjskih i europskih poslova dr. **Vesna Pusić**.

Prvog dana tema rasprave će biti eks-tremna desnica, a prikazat će se i dokumentarni »Dnevnik jednog skinsa« Silvia Mirošničenka. U toku trodnevnog rada tema će biti i govor mržnje, a potom i ras-

prava o antifašizmu i desnom radikalizmu u Hrvatskoj i u Europi.

Skup će se održati u Vili Antonio, u raspravama će, kako je najavljen, sudjelovati i dr. Žarko Pušovski, Zdravko Zima, Neven Šantić, Franko Dota, Mato Ivanišević, članovi Udruga »Alarma« iz Rijeke i brojni drugi.

Na drugim Danima antifašizma lani usvojena je Opatijska deklaracija o vrijednostima u suvremenom društvu. Deklaraciju su na kraju cijelodnevne radionice pod nazivom »Antifašizam u suvremenoj demokraciji« sastavili mladi opatijske Udruge antifašističkih boraca i antifašista.

S.T.

NAKON ODLIČJA – PRIZNANJE

♦Stjepan Starčević, donedavni čelnik UABA Krk zavrijedio posebno priznanje primorsko-goranskog župana

Na prošlogodišnjoj središnjoj proslavi Dana antifašističke borbe u šumi Brezovica kod Siska, predsjednik Republike Hrvatske dr. sc. Ivo Josipović, među inim, uručio je odličje reda Stjepana Radića istaknutom i zaslužnom hrvatskom antifašistu **Stjepanu Starčeviću**, predsjedniku UABA Krk.

Jedna od posljednjih odluka primorsko-goranskog župana **Zlatka Komadine** prije njegova odlaska na dužnost ministra, koja je tek ovih dana uglađala svjetlo dana objavom u Službenim novinama PGŽ, jest ona o dodjeli priznanja **Stjepanu Starčeviću**. Tom je otočaninu posebno priznanje dodijeljeno za njegovo dugogodišnje, ustrajno djelovanje na »unapređivanju rada udruge antifašističkih boraca i antifašista na području Primorsko-goranske županije, a poglavito za uspješno vodenje Udruge antifašističkih boraca otoka Krka, kao i za njegov osobni životni doprinos pobjedi antifašizma i održavanju svjetlih antifašističkih tradicija«.

Stjepan Starčević je godinama bio na čelu udruge antifašističkih obraca i antifašista otoka Krka, i to sve donedavno, kad ga je na toj funkciji, na izbornoj skupštini održanoj u Krku, koncem studenog prošle godine zamijenio **Darko Fanuko** iz Krka.

Stjepan Starčević, donedavni čelnik UABA Krk

Obnova spomenika NOB-a

Na zamolbu predsjednika Udruge antifašista Grada Omiša **Petra Križanca** i predsjednika Zajednice udruge antifašističkih boraca i antifašista Splitsko-dalmatinske županije **Krešimira Sršena**, 17. Siječnja 2012. godine održan je sastanak s gradonačelnikom Grada Omiša, gospodinom **Ivanom Škarićem**, kojem su bili prisutni i **Filip Pranićević**, potpredsjednik i **Anka Mandušić** tajnica Udruge.

Teme razgovora bile su obilježavanje značajnih datuma iz NOB-a i Domovinskog rata, obnova spomenika i spomen-baštine iz NOB-a, obnova i postavljanje spomen-ploče poginulim borcima NOB-a, status i financiranje Udruge. Tijekom razgovora gradonačelnik Grada Omiša **Ivan Škarić** je pozdravio osnivanje Udruge i obećao finansijsku podršku sredstvima iz gradskog Proračuna za

2012. godinu. Podržao je aktivnosti Udruge na obnavljanju spomenika i spomen-baštine iz NOB-a i obavijestio da su temeljem ranijeg zahtjeva Udruge, Proračunom za 2012. godinu predviđena sredstva za obnovu spomen kosturnice.

Na kraju razgovora izražena je obostrana želja za dobrom budućom suradnjom.

Anka Mandušić

NE PONOVILO SE !

♦Komemorativni skup u povodu 70. obljetnice pokolja 170 nevinih žrtava koje su ustaše mučili 9. siječnja 1942. godine.

Stvaranjem tzv. NDH 1941. godine i uspostavom ustaške vlasti, dio Korduna, omeđen rijekom Koranom od izvora do Slunja i cestom Plitvička Jezera – Slunj, našao se u potpunom okruženju ustaških garnizona i oružanih postaja. Paveliću nije bilo teško takvo okruženje uključiti u zlodjelo prema srpskom narodu (kao što je znano u tom okruženju je oko 90% srpskog stanovništva).

Oko 4.000 ustaša, domobrana i žandara u velikoj ofenzivi koncem 1941. godine željelo je uništiti partizanske snage u kotoru Vrginmost i Petrovoj gori, koje su prijetile da prošire požar narodnog ustanka u hrvatske krajeve preko Kupe prema Zagrebu i Žumberku. Ofenziva je počela u noći 20/21. prosinca 1941. godine iz pravca

Lasinje i Bučice. Najprije je opkoljeno srpsko selo Prkos, koje je do temelja spaljeno i uništeno. Samo u tom selu ubijeno je 478 stanovnika. U nastavku ofenzive od Dugog Sela do Bovića uhvaćeno je i ubijeno još oko tisuću ljudi. Ofenziva je nastavljena 9. siječnja 1942. Godine, kada su ustaše ubile i masakrirale 170 mještana Trebinje, Skakavca i drugih okolnih naselja.

Tim povodom upriličen je komemorativni skup ispred spomen-ploče na zgradici Osnovne škole Trebinja, te odana počast nevinim žrtvama, polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća. Skupu su, među inim, nazočili Martin Jendrašić, počasni predsjednik Saveza antifašista Karlovačke županije, Rade Kosanović, predsjednik Srpskog narodnog vijeća Karlovačke županije, Mirko

Miladinović, predsjednik UABA Karlovca, dr. sc. Đuro Žatezalo, član Savjeta antifašista Hrvatske i potpredsjednik Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, te članovi Sekcije 1. korpusa NOV Hrvatske Branko Božić, Ljuban Miljković i Dušan Vitas.

Moramo se sjećati i moramo žaliti, i moramo, ako treba, i uvijek iznova i uvijek dostoјno obilježavati mjesta ovakvih tragedija. Ne dati niti vremenu da prekrije te događaje, niti bilo kome da nas obeshrabi u obavljanju naše dužnosti - naše dužnosti da se sjećamo i naše dužnosti da žalimo – poruka je sudionika komemorativnog skupa u selu Trebinja, kojem je nazočilo stotinjak poklonika antifašizma.

B. M.

NA VRHU MOSLAVAČKE GORE

♦Poklonici antifašizma, među kojima i veliki broj mlađih – stazama partizanskim pohodili su Humku u spomen na prvi uspjeh Moslavačke čete

Iove zime – po tradiciji, članovi anti-fašističkih udruža s područja Sisačko-moslavačke i Bjelovarsko-bilogorske županije, među kojima i veliki broj mlađih – stazama partizanskim pohodili su Humku (Moslavačka gora) u spomen na prvi ratni uspjeh Moslavačke čete u borbi s ustaško-domobranskim i žandarmerijskim snagama. Ispred obnovljenog partizanskog spomenika položeni su vijenci i cvijeće i odana počast poginulim partizanskim borcima i braniteljima Domovinskog rata. Počast je odana i nedavno preminulom **Nenadu Turčinoviću**, predsjedniku UABA Kutina koji je bio jedan od inicijatora obnove spomenika i pohoda obroncima Moslavačke gore na Humku.

O partizanskoj akciji na Moslavačkoj gori gorovio je **Milan Ivaničević**, član Predsjedništva ZUABA Bjelovarsko-bilogorske županije. Nazočne je pozdravio i **Joso Fakčević**, član Predsjedništva SABA RH. Nakon kraćeg druženja antifašističkih boraca, njihovih poklonika i članova lovačkih družina, te izviđačkih organizacija, svečanost je nastavljena u Vatrogasnem domu u Krajiškoj Kutinici. Skupu se, među inim, obratio i voda izaslanstva SABA RH **Dragutin Mrkoci**, član Sekcije 10. korpusa (u izaslanstvu su bili i **Petar Raić** i **Bojan Miroslavljev**). Nazočne su pozdravili **Zlatko Grbić**, u ime kutinskog gradonačelnika, **Branislav Zelenković**, predsjednik Mjesnog odbora Kutine i **Dragica Vasić**, tajnica UABA Kutine. U svojim izlaganjima potencirali su značaj Moslavačke čete, čiji su borci, šireći ustank u Moslavini razbili tada višestruko jače snage neprijatelja. U surovim uvjetima hladnog vremena i snijega, odlučnošću i hrabrošću partizana, izvojevana je pobeda koja je doprinijela i brzom jačanju NOP-a u Moslavini.

Humka je obranjena

Sve je počelo ljeti 1941. godine. U selu Križiću kod Ivanske osnovana je prva Moslavačka oružana grupa 2. kolovoza od desetak boraca na čelu s **Kasimom Čehaićem-Turčinom**. U težnji da se prebaci na Kalnik već 5. kolovoza slijedi prvo vatreno krštenje u sukobu sa žandarima kod Carevdara. Tom prilikom od zadobivenih rana umire omladinac **Franjo Horvatić**. Početkom jeseni osnivaju se odbori NOF-a, a 4. listopada od komunista Banove Jaruge formiran je odred „**Matija Gubec**“. U prosincu su formirane prve partizanske

grupe garešničkog i čazmanskog područja koje će se ujediniti 21. prosinca 1941. U tim danima Moslavina gubi dva svoja najistaknutija komunista i revolucionara i to nesretnim slučajem **Alojza Vulinca - Slogu**, sekretara OK KPH Čazma, a istoga dana u Bjelovaru je strijeljan **Kasim Čehaić - Turčin**, sekretar OK KPH Bjelovar i još 90 aktivista. Novoformirani odred »Sloga« izvršio je već 21. prosinca i svoju prvu oružanu akciju na Lonskom mostu kod Prečeca. Zarobljena je značajna količina oružja i prvi puškomitrailjez »Brnac«, ali je odred imao i prvu žrtvu – omladinca **Andriju Sačarića - Malog** iz Garešničkog Brestovca. Već sljedećeg dana, 24. prosinca, na Psunju je formiran Slavonski NOP bataljun u koji će ući i Moslavačka partizanska četa kao Treća četa, iako je ona od samog početka djelovala samostalno. Odred »Sloga« početkom 1942. godine priključuju se i borci iz Bjelovarske grupe što će značajno, ne samo brojčano, već i kvalitetno kadrovski ojačati moslavačke partizane.

Moslavačka četa, koja je formirana krajem 1941. godine spajanjem triju partizanskih grupa, dobila je ime po strijeljanom sekretaru OK KPH Bjelovar. Zvala se Treća četa Slavonskog NOP bataljuna »Kasim Čehaić«. U četu je bilo 28 Hrvata, 15 Srba i po jedan Nijemac, Bugarin, Slovenac i Talijan. Komandir čete bio je **Pavle Vukmanović - Stipe**, španjolski borac, komesar **Mato Svetličić - Svitljeti**, njegov zamjenik **Tomo Buden - Hitri**, sekretar partijske organizacije **Ivan Miletić - Brada**, rukovodilac skojevske organizacije **Nikola Šušnjar - Geno**... U četu su iz drugih partizanskih grupa pristigli i **Duro**

Prilika - Brko, kasnije ratni komandant bataljuna i brigade, **Petar Biškup - Veno**, koji je poginuo u ožujku 1945. godine, kao komandant 32. divizije.

Proboj iz obruča

Po cićoj zimi, 27. siječnja 1942. godine, moslavački partizani su u rajonu tt. 371 sačekali jake neprijateljske snage na Humci. Snijeg je bio vrlo visok - na nekim mjestima metar i pol, a temperatura između minus 30 i 40 stupnjeva. Poslije sata čekanja došlo je do neposredne borbe u kojoj su ustaške i domobranske snage u potpunosti razbijene. Zbog velike hladnoće zakazalo je i njihovo automatsko oružje. Poslije sat i pol borbe neprijatelj je odstupio ostavivši u snijegu osam mrtvih i dvadesetak ranjenih vojnika. U toj akciji poginuo je skojevac **Vinko Golubović - Golub**, a teško ranjen borac **Stevo Milaković - Aco**. Zarobljeno je i dosta oružja i opreme što će ojačati vatrenu moć partizanske čete. Četa se tijekom noći izvukla nadomak Garešnice i kasnije produžila marš u rajonu Daruvara.

Neprijatelj će 28. siječnja 1942. godine ponovno udariti na Moslavačku goru uzalud tražeći partizane, a u svom bijesu i nemoći počinit će i prve veće zločine u selu Malom Prokopu. Moslavački partizani vraćaju se u svoj kraj u ožujku 1942. godine. Poslije manjih akcija ponovno će doći do borbi na Moslavačkoj gori 28. i 29. ožujka 1942. godine. U borbi s mnogo nadmoćnjim neprijateljem, partizani se ipak uspijevaju probiti iz obruča, uz gubitak svoja dva istaknuta borca **Huseina Muftića - Muje** i **Bogdana Jelače - Zone**.

B. M.

snimio: Štefan Štančar

UMJETNOST IZ LOGORA SMRTI

Kako piše »VOX Glas Zadra« (25.1.2012.), Memorijalni muzej Auschwitz objavio je ogroman katalog crteža i drugih umjetničkih djela koja su stvorili zatvorenici nacističkih konc-logora dok su u njima čekali na istrebljenje. Katalog broji oko šest tisuća radova, te prikazuje većinom brutalnu realnost Hitlerovog stroja za uništavanje onih koje su nacisti smatrali rasno nečistima.

Kada je devedesetih godina trebalo što više umanjiti horor Jasenovca u hrvatskoj javnosti, među tragično komičnim izjavama na tu temu, svakako se isticala ona tadašnjeg predsjednika Sabora **Nedjeljka Mihanovića**, koji je bez imalo stida u jednom intervjuu objašnjavao da je zatvorenicima u ustaškom logoru bilo mnogo bolje nego što se to predstavlja, pa su se čak i zabavljali postavljajući na scenu Tijardovićevu operetu »Mala Floramye«. Poruka visokopozicioniranog predstavnika Tuđmanova režima bila je jasna: ma kakvo masovno istrebljenje Srba, Židova i hrvatskih antifašista, Jasenovac

♦Memorijalni muzej Auschwitz objavio katalog crteža koje su napravili zatvorenici nacističkih konc-logora

je više nalikovao amaterskoj kazališnoj skupini!

Zbog takvog cinizma ipak se nikako ne smije zanemariti umjetnička produkcija koja je nastajala u nacističkim konc-logorima, između ostalog i kao izraz otpora očajnih i

zatočenih ljudi koji su većinom čekali neizbjegnu smrt. Crteži koji su nastali u konc-logorima, a mnogi su čudom sačuvani, predstavljaju autentična i potresna svjedočanstva iz najmračnijeg perioda suvremene ljudske povijesti, te ih se ne treba zaboraviti.

LATENTNI ANTISEMITIZAM

»Glas Slavonije« (26.1.2012.) piše kako svaki peti Nijemac ne zna da je Auschwitz bio nacistički logor smrti (pokazala je jedna anketa objavljena dva dana uoči svjetskog Dana sjećanja na žrtve holokausta). Iako 90 posto ispitnika zna da je Auschwitz bio koncentracijski logor, anketa provedena za najnovije izdanje njemačkog magazina »Stern« pokazuje da Auschwitz ne znači ništa za 21 posto Nijemaca, starosti između 18 i 29

godina. Gotovo trećina od 1.002 ispitnika ne zna da se Auschwitz nalazi u današnjoj Poljskoj. Ispitivanje je provedeno uoči godišnjice oslobođanja Auschwitza 27. siječnja 1945. godine, datuma koji Njemačka od 1996. godine obilježava kao nacionalni Dan sjećanja na žrtve holokausta. Prema izvještaju neovisne ekspertne komisije Bundestaga, objavljenog koncem siječnja, svaki peti Nijemac je latentno antisemitski nastrojen.

ISPRAVITI NEPRAVDE

♦Antifašističke udruge traže povratak zakinutih prava sudionika NOB-a

Radije spoznaja da utjecajno regionalno glasilo »Varaždinske vijesti«, među inim donosi priloge o radu antifašističkih udruga s područja Varaždinske županije. Tako je list (7. veljače) objavio korektan tekst **Milana Turkalja** s godišnjih skupština antifašističkih udruga u baroknom gradu, ali – s nekorektnim naslovom: »Opet žele spomen-ploču na bivšoj zgradi JNA«.

Riječ je o zahtjevu članova antifašističkih udruga o vraćanju spomen-ploče na bivšu zgradu JNA, sadašnju zgradu Glazbene škole, kao spomen na prvi govor Tita nakon oslobođenja od okupatora, u svibnju 1945. godine. Legitiman zahtjev – što je tu sporno? Bivša zgrada JNA? Kako je vojni, skladišta, stanova i drugih nekretnina bivše JNA ostalo na korištenje državi Hrvatskoj. Čitatelje sve manje privlače senzacionalistički naslovi koji više dezinformiraju nego informiraju javnost. No, to je već »drugi par postola«.

Dakle, u korektnom tekstu, kako smo već naveli, »Varaždinske vijesti« pišu da su u gradu Varaždinu tri udruge koje djeluju na očuvanju antifašističkih tradicija, spomeničke baštine Drugog svjetskog rata i zaštiti prava, socijalne i zdravstvene skrbi sudionika NOB-a, boraca i invalida. To su Udruga antifašističkih boraca i antifašista, Udruga ratnih i mirnodopskih vojnih invalida i Društvo »Tito«. Među ostalim, u tekstu se kaže da su ovih dana održane godišnje skupštine udruga na kojima su dana izvješća o prošlogodišnjem radu, koji je bio u znaku obilježavanja 70. obljetnice podizanja ustanka, a donijeti su i planovi rada za ovu godinu.

Jedna od nepravdi koja se pravi sudionicima NOB-a u odnosu na sudionike Domovinskog rata, osim razlike u socijalnim pravima, je i pravo na dostojan pogrebni ispraćaj – istaknuto je u raspravi. Nastojat će se ispraviti, kažu, nepravda

učinjena nakon osamostaljenja Hrvatske od strane dosadašnje vlasti prema sudionicima NOB-a. Kako po pitanju socijalne i zdravstvene skrbi, tako i po pitanju očuvanja spomeničke baštine.

Zadnjih mjeseci udruge su izgubile značajne osobe koje su sudjelovale u NOB-u i društvenom životu ovog kraja, među kojima su i dosadašnji predsjednik udruge RMVI Đuro Mihoci, zatim jedan od posljednjih nosilaca statusa prvoborca NOB-a Jovan Tomašević, sudionik ofenziva na Sutjesci i Neretvi Risto Đerić, te sudionik NOB-a Stjepan Horvatek.

Kandidat za predsjednika Udruge antifašističkih boraca i antifašista Varaždin, o čemu će odlučiti novo predsjedništvo 8. ožujka je **Vinko Oreški**. Za predsjednika Udruge RMVI izabran je **Đuro Klarić**, dok će funkciju predsjednice društva »Tito« i dalje obavljati **Stefica Novak**.

Deklaraciju o antifašizmu konačno treba provesti

•Udruga antifašista koja djeluje na buzetskom, laniškom i dijelu opštinske općine okuplja 1.049 članova, od kojih najmlađi ima 14, a najstariji 103 godine

Godina iza nas bila je krizna, recesija i izborna, a dobili smo što smo priježljivali, dolazak na vlast lijeve opcije - Kukuriku koalicije, istaknuo je na zajedničkoj godišnjoj sjednici članova Skupštine i izvršnih odbora **Edo Jerman**, predsjednik Udruge antifašista Buzeta koja djeluje na buzetskom, laniškom i dijelu opštinske općine. Kako prenosi Glas Istre, Udruga okuplja 1.049 članova, najmlađemu je 14, a najstarijem 103 godine.

Rezimirajući jednogodišnji rad, Jerman je ocijenio da su antifašisti djelovali u vremenu složenih društvenoekonomskih odnosa, u kojem je zemlja potonula u još veća zaduženja i ozbiljno se približila pragu dužničkog ropstva. Posljedice lopovske pljačke u pretvorbi i privatizacije došle su na naplatu.

Tajnik **Rikard Perčić** najavio je da će udruga i dalje ulagati dodatne napore, zajedno s ostalim istarskim udrugama antifašista, da se u Vladi i Saboru konačno provedu odrednice Deklaracije o antifašizmu usvojene u Saboru prije sedam godina, te podržati svako nastojanje da se zaštite prava boraca, stečena njihovim sudjelovanjem na strani međunarodne antifašističke koalicije u II. svjetskom ratu.

U ovoj godini buzetski antifašisti, uz ostalo planiraju pristupiti realizaciji druge faze uređenja centralnog spomenika palim borcima i buzetskim velikanima u Spomen-

parku Buzeta te realizirati zahtjeve da se vrate nazivi osnovnoj školi u Roču - »Edo Nemarnik« te srednjoj školi u Buzetu »Anton Cerovac Tonić«.

Predsjednik županijskog Saveza antifašističkih boraca i antifašista i potpredsjednik SABA RH **Tomislav Ravnić** podsjetio je da je krajem prošlog tjedna obilježena obljetnica sjećanja na žrtve fašizma koju je međunarodna zajednica uvela kao dan sjećanja na 27. siječnja, kada su sovjetske trupe oslobodile Auschwitz, ujedno kao dan sjećanja na holokaust u II. svjetskom ratu.

-Kada je general **Eisenhower** drugi dan nakon završetka rata u Njemačkoj posjetio jedan koncentracijski logor smrti, izjavio je tada da ima gadova koji će jednog dana reći da se sve to nije desilo. Uistinu ih ima i danas. Zastupnik **Dujomir Marasović** izjavio je neki dan u Saboru da nisu Tito i partizani oslobodili Dalmaciju, već Pavelić i NDH. Sram da ga bude. Trebalo bi ga poslati na psihijatrijski pregled. Mogu li takvi ljudi biti u Saboru i glasati o našim sudbinama, upitao je Ravnić.

G.Č.Š.

Sudionici skupštine antifašista u Buzetu

Ludbreg u 2. svjetskom ratu

•Ludbreg bi u skorije vrijeme mogao dobiti još jednu knjigu povjesne tematike. Radi se o zborniku radova na temu »Ludbreg u 2. svjetskom ratu«. Projekt je to Udruge antifašističkih boraca općina i grada Ludbrega u suradnji s Pučkim otvorenim učilištem »Dragutin Novak« Ludbreg

Cilj je prikupiti nove informacije o tom tragičnom razdoblju ludbreške povijesti, ispraviti netočne podatke i dati novi pogled na to razdoblje iz drukčije perspektive – kazao je povjesničar, ujedno i urednik zbornika **Milivoj Dretar**. Većina gradova u Hrvatskoj ima neku publikaciju vezanu za 2. svjetski rat, bilo da je obrađeno kao zasebna tematika, ili u sklopu monografija ili zbornika radova

-Posebno su dobro taj posao odradili Krk, Labin, Međimurje. Mnogo je lakše tamo gdje postoji neka muzejska ili arhivska institucija koja čuva povijesnu građu i

izvore, no nažalost u Ludbregu još uvijek ne postoji zavičajni muzej koji bi se mogao pozabaviti time – ističe Dretar.

U projektu mogu sudjelovati povjesničari koji žele dati svoj doprinos. Saставljen je i popis tema koje uredništvo smatra zanimljivima ili se o njima dosad nije govorilo. Autori također teme mogu predložiti i sami. – Među predloženim temama su Jedan dan u životu partizana, Žene u ratu, Ulična bitka za Ludbreg i još mnoge druge. Sve su zanimljive i važne – dodaje Dretar.

Rok za predaju članaka je 1. rujan

2012. godine. Svi koji imaju bilo kakve informacije, fotografije, isprave ili predmete vezane za Drugi svjetski rat mogu se javiti ludbreškoj udruzi i na taj način pomoći u istraživanju. Zbornik bi se trebao predstaviti u elektronskom izdanju i bila bi to prva takva knjiga u Ludbregu.

– Zasad je to financijski povoljnija opcija, no u slučaju većeg interesa, planiramo i tiskanje u ograničenoj nakladi – zaključuje Dretar. Poziv za predaju radova objavljen je na oglašnoj ploči Pučkog otvorenog učilišta »Dragutin Novak«.

I. H.

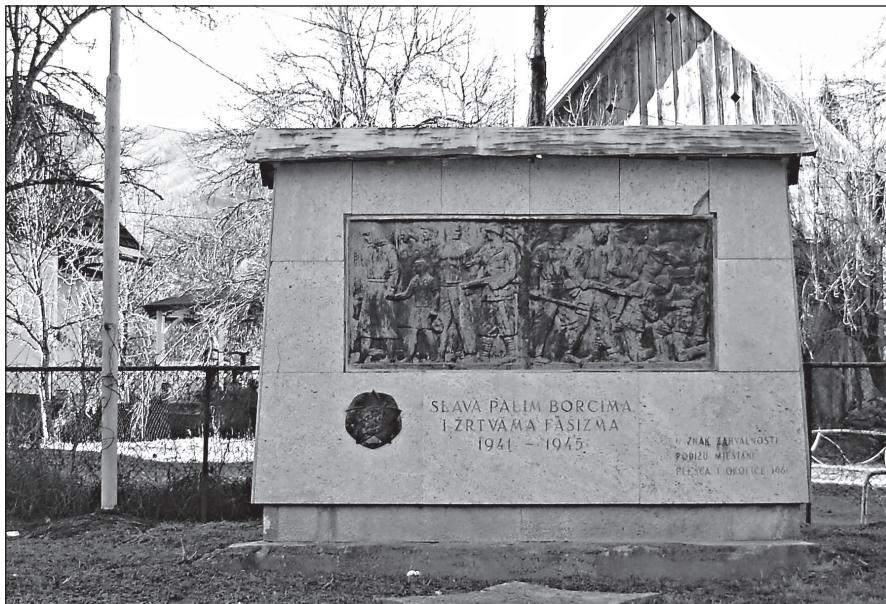
Ponosni na spomenik palim partizanima

•Mještani Plešca čuvaju i održavaju spomenik palim partizanima i žrtvama fašističkog terora podignut 1961. godine i ponosni su na doprinos NOB-u

Nakon pobjede nad fašizmom i okončanjem II. svjetskog rata, širom domovine podignuti su brojni spomenici u slavu i čast poginulim borcima, stradalnicima fašističkog terora, žrtvama divljanja okupacijskih vojski i njihovih sudruga, domaćih kolaboracionista. Nažalost, u posljednje vrijeme, na valu revizije novije Hrvatske povijesti, mnogi od tih spomenika su uništeni, zapušteni i zanemareni u nastojanju brisanja antifašističke borbe iz kolektivne svijesti.

Nasuprot tome, primjer iz malog mjesta Plešće, smještenog u dolini rijeke Čabranke u Gorskom kotaru, na samoj granici s Republikom Slovenijom, pokazuje koliko su mještani ponosni na doprinos svojih mještana, ali i mještana susjednih pa i prekograničnih mjesta u Narodnooslobodilačkoj borbi, od kojih neki, čili Gorani i dan danas svjedoče o ratnim stradanjima. Svoja sjećanja mještani Plešca posvećuju i ratnim stradalnicima iz susjedne Slovenije.

U srpnju 1942. godine talijanska je vojska pokrenula veliku ofenzivu »Risnjak«, te je tijekom tog i mjeseca kolovoza duž rijeke Čabranke i Kupe, uključujući područja susjedne Slovenije, popalila 66 sela i zaselaka,

Spomenik palim partizanima i žrtvama fašizma u Plešcu

od njih 77 smještenih izvan lokalnih saobraćajnica. Stanovništvo je otjerano u logore Gonars, Rab, Treviso i Udine. Tom je prilikom na Pleškom polju strijeljano devet talaca, o čemu danas svjedoči spomenik na mjestu strijeljanja, dok su tijela sahranjena na mjesnom groblju pod zajedničku spomen ploču.

U centru mjesta, mještani Plešca i okolice podigli su 1961. godine spomenik palim partizanima i žrtvama fašističkog terora. Svojom umjetničkom izvedbom predstavlja ukras, a urednošću brigu, ponos i zahvalnost palim borcima i žrtvama fašizma, kako što na ploči i piše.

Petar Kuzele

Vojni umirovljenici

TRAŽIMO RAVNOPRAVNOST

•Podružnica kluba vojnih umirovljenika zahtjeva od predsjednika Vlade rješavanje materijalnih prava i socijalnog statusa te kategorije umirovljenika

»Tražimo ravnopravnost pred Ustavom, zakonima i drugim propisima Republike Hrvatske, a to znači isti tretman kakav imaju pripadnici Hrvatske vojske i branitelji. To je najpravednije rješenje, na taj način postali bismo nakon dvadeset godina ponovo ravnopravni građani Republike Hrvatske«, ističe se u pismu Podružnice predsjedniku Vlade Zoranu Milanoviću i dodaje da alternativa može biti postupak po međunarodnom Zakonu o provođenju sukcesije i po saborskoj Deklaraciji o fašizmu.

Podružnica smatra da bi time počeo proces otklanjanja dugogodišnje

nepravde prema vojnim umirovljenicima bivše SFRJ. U pismu predsjedniku podsjećaju da ih je početkom devedesetih bilo oko dvadeset tisuća, a sada ih je još živih oko pet tisuća i otprilike toliko udovica. Više od dvije trećine ovih umirovljenika bili su borci i invalidi Narodnooslobodilačkog rata.

U prilog svojih zahtjeva podružnica, koja djeluje u okviru Sindikata umirovljenika Hrvatske, navodi brojne konkretnе argumente o svom neravnopravnom položaju u odnosu na druge umirovljenike, navodeći da su zbog neravnopravnog položaja u

proteklih dvadeset godina uskraćeni za 70 mirovina.

Od premijera Milanovića i Vlade očekuju početak procesa otklanjanja nepravdi prema vojnim umirovljenicima, tvrdeći da ni jedna država u tranziciji nije tako revanšistički postupila kao Republika Hrvatska. Podsjecaju i da ni jedna dosadašnja vlast nije imala sluha i nije pozitivno pristupila rješavanju ovih problema, unatoč brojnim obraćanjima Sindikata umirovljenika Hrvatske-podružnice vojnih umirovljenika, upozorava predsjednik podružnice Milivoj Boroša.

•Udruga antifašističkih boraca i antifašista grada Ogulina organizirala je krajem prošle godine otkrivanje obnovljenog spomenika »Ruka« na križanju cesta Jasenak- Drežnica i Novi Vinodolski

Svečano otkrivanje spomenika održano je povodom 70. godišnjice borbenih akcija drežničkih partizana protiv talijanskih vojnih snaga 5. i 16. rujna 1941. godine, kada je razoružana straža te razbijena i uništena jedna veća talijanska vojna jedinica.

Spomenik je otkrio **Filip Maravić**, član odbora Udruge podružnice Drežnica koji se osvrnuo na borbene akcije partizana Drežnice odnosno Drežničkog odreda. Ujedno je istaknuo da su radove na obnovi spomenika izveli članovi Udruge podružnice Drežnica dobrovoljnim radom. Projekt za obnovu spomenika »Ruka« izradio je magistar građevinarstva **Đuro Tatalović** iz Pule, bez naknade, a ploču za obnovljeni spomenik doniralo je poduzeće »Kamen« iz Pazina.

Predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista Grada Ogulina **Milan Jančić** zahvalio je magistru Đuri Tataloviću za izradu projekta i obnovu spomenika, a također i firmi »Kamen« i gospodinu

Otkriven renovirani spomenik »Ruka«

Sudionici svečanosti kod obnovljenog partizanskog spomenika

Radovanu Hermanu, kao i članovima Udruge podružnice Drežnica zbog uspješno izvršenih radova na obnovi, kako spomenika tako i okoliša.

Svečanosti otkrivanja spomenika prisustvovao je veći broj antifašista iz Drežnice, Ogulina, Plaškog i drugih mesta.

Istog dana u Drežnici su na spomenik

palim borcima i žrtvama fašističkog terora i narodnih heroja Drugog svjetskog rata položeni vijenci, cvijeće i zapaljene svijeće.

Nakon toga u društvenom domu Drežnica nastavljeno je ugodno druženje antifašističkih boraca, antifašista i brojnih građana..

M.J.

PONOVNO NA METI VANDALA

•Ploča podignuta civilnim žrtvama fašizma u spomen na stradanje 34 mještana Leprovice 1944. godine oštećena je po drugi put

Noću 27/28. siječnja ove godine nepoznati počinitelji ponovno su razbili spomen ploču civilnim žrtvama fašizma, rad akademске kiparice **Vere Dajht Kralj**, u Leprovici na području Dugog Sela. Nakon prvog oštećivanja, ploča je obnovljena 2003. godine upravo sredstvima gradskog proračuna.

Ploča je podignuta u spomen na stradanje 34 mještana Leprovice, 7. listopada 1944. godine, koje su ubile ustaše prilikom upada u to mjesto. Među ubijenima su bili uglavnom starci, žene i troje djece u dobi od 6 mjeseci do 14 godina.

Očeviđi su izvršili djelatnici Policijske postaje Dugo Selo, a Leprovicu su posjetili i gradonačelnik **Vlado Kruhak** te predsjednik Gradskog vijeća Dugog Sela **Stjepan Bertek**. Oni su najoštire osudili taj vandalski čin, najavili da će Grad Dugo Selo o svom trošku izvršiti sanaciju spomenika te izrazili nadu da će počinitelji ubrzo biti otkriveni.

K.T.

•Delegacija SABA Makarskog primorja na obilježavanju 70 godina partizanskog marša preko Igman planine

Delegacija Saveza antifašističkih boraca i antifašista s Makarske rivijere sudjelovala je na obilježavanju 70. godišnjice Igmanskog marša, jednog od najznačnijih događaja antifašističke borbe u 2. svjetskom ratu.

Na centralni skup na Velikom polju na Igmanu, koje potпадa pod današnji Sarajevski kanton, pod vodstvom Tončija Pivca doputovali su članovi predsjedništva lokalne SABA-e.

Makarska delegacija položila je vjenac kod spomenika na Brezovači, okupljene je u ime antifašista Makarskog primorja pozdravio Tonči Pivac, a vrijedi istaknuti i to da je delegacija iz našeg kraja zavrijedila i službeni prijam kod gradonačelnika Sarajeva Alije Behmena.

Inače, proslavi je nazočilo preko 2.000 ljudi, a održan je i marš

TRAGOM IGMANSKOG MARŠA

Sudionici »Igmanskog marša« 2012. godine

antifašističke omladine od Hadžića do Sarajeva (20 km) u spomen na događaje iz siječnja 1942. godine, kada su pripadnici Prve proleterske

brigade po temperaturi od -38 stupnjeva izveli marš kako bi se spasili iz okruženja njemačke vojske.

M.K.

•U odnosu na prošlu godinu za četvrtinu su smanjena sredstva koja će Grad Zadar osigurati za rad Udruge antifašističkih boraca i antifašista Zadarske županije

Za programe udruga proizašlih iz II. svjetskog rata i poraća Grada Zadra bit će u 2012. godini izdvojeno 60.000 kuna. To je znatno manje nego lani kada je u tu svrhu bilo u gradskom proračunu osigurano 100.000 kuna.

Tih će se 60.000 kuna raspoređiti na osam udruga, od čega će Udruga antifašističkih boraca i antifašista Zadarske županije primiti 15.000 kuna, koliko će dobiti i Udruga ratnih veterana »Hrvatski domobran«, ogrank Zadar.

- Mi smo uputili zahtjev za značajno većim sredstvima za potrebe djelovanja udruge. Ni s 20.000 kuna, a kamoli s 15.000 kuna, ne bismo mogli pokriti ni najosnovnije troškove kao što su računi za struju, vodu, telefon i uredski materijal, a članovi udruge

Grad smanjio sredstva za udružu antifašista

uz to redovito odlaze na obilježavanja različitih obljetnica, poput odlaska u Brezovicu 22. lipnja ili u Jasenovac. Sudjelujemo u Stalnom forumu udruga antifašista, partizana i povijesnih instituta Jadransko-jonskih gradova, a ove godine imamo i obljetnicu masovnog odlaska u partizane s otoka, osobito otoka Iža. S obzirom da je 75 posto spomenika NOB-a uništeno, radimo na prikupljanju dokumentacije o njima, potrebno je izvršiti uvid u ono što je ostalo i fotografirati. Također, imamo u planu osnovati gradsku udrugu u Zadru i, budući da su već оформljene udruge u Biogradu i Gračacu, оформiti i Zajednicu udruga koja će djelovati na županijskoj razini. Morat ćemo tražiti sredstva i od Županije, jer su naši članovi ljudi sa skromnim primanjima i mnogo je, ako za odlaske na obljetnice moraju izdvojiti i do 100 kuna, izjavio je Zadarskom listu **Jakov Jukić**, član Predsjedništva Udruge antifašističkih boraca i antifašista Zadarske županije.

Jukić napominje kako bi se

upravo u Zadru trebala održati proslava 68. obljetnice oslobođenja Dalmacije od fašizma, čime se komemorira niz bitaka između sredine studenog i 9. prosinca 1944. kojima je okončan rat u Dalmaciji. No, bez sredstava, zadarsko domaćinstvo obljetnice može doći u pitanje.

Ipak, više od samog smanjenja iznosa za rad Udruge, antifašisti aktualnoj gradskoj vlasti zamjeraju nedostatak poštovanja prema palim borcima u NOB-u.

- Nije ni časno ni pošteno da se na državne praznike vijenci polažu samo na spomen obilježe poginulima u Domovinskom ratu, a ne i na spomen obilježe borcima NOB-a. Kada članovi Udruge antifašista i antifašističkih boraca polažu vijence, to čine kod oba spomenika. Jedan i drugi, spomenici su palim domoljubima, to su naša braća i naša djeca, ističe Jukić.

Z.L.

♦Najmanje 13.000 ljudi formiralo je ljudski lanac kroz središte Dresdена 13. veljače ove godine, unatoč niskim temperaturama, kako bi blokirali neonacistički marš povodom 67. godišnjice savezničkog bombardiranja grada

Podsjetimo, za vrijeme Drugog svjetskog rata, u savezničkom bombardiranju grada 13. i 14. veljače 1945. poginuo je i velik broj civila. Oko konačnog broja žrtava dugo su postojale nedoumice, da bi tek 2008. jedna vladina komisija zaključila da taj broj ne prelazi 25.000, što je znatno manje od ranijih pretpostavki da je stradal i do 135.000 ljudi. Dok kritičari kažu da nije bilo razloga za takvu vojnu akciju, drugi navode da je Dresden bio važna logistička točka iza njemačkih linija, u trenutku dok je sovjetska armija prilazila s istoka, i da je bombardiranje grada zadalo snažan udarac nacističkoj Njemačkoj.

Tri mjeseca kasnije Njemačka je objavila bezuvjetnu predaju. Od 1946. godine crkve u Dresdenu zvonom se oglašavaju svakog 13. veljače u znak sjećanja na mnoge koji su ubijeni u bombardiranju.

Tijekom 1998., ekstremne desničarske i neonacističke skupine su počele obilježavati godišnjicu bombardiranja. Okupljaju se u centru grada, uz uobičajen folklor - negirajući ratnu krivicu Njemačke i postojanje holokausta.

Iako su prva okupljanja privlačila tek nešto više od 100 ekstremista, protesti su godinama dobivali na masovnosti da bi 2011. preko sedam tisuća neonacista marširalo Dresdenom. Ove godine se pojavilo oko 1.600 neonacista, što je mnogo manje nego što su organizatori očekivali. Neonacisti su nakon samo pola

Lancem od 13.000 ljudi blokirali neonacistički marš

sata morali napustiti marš, jer su im tisuće stanovnika blokirale ulice i ovim činom jasno poručile kako ne žele neonacistička okupljanja u svome gradu.

Policija je kordonom razdvajala ekstremiste od kontra marša antifašista, ali dovoljno blizu, kako bi neonacisti čuli skandiranje »Van s nacistima«. Vlasti njemačke pokrajine Saksonije smatraju, međutim, da su kontraprotesti protiv odobrenih demonstracija kazneno djelo. Političarima i policiji u Saksoniji se zbog toga prigovara da kriminaliziraju antifašiste, piše *Deutsche Welle*.

Ranije, tokom dana preko 13.000 ljudi se odazvalo pozivu alianse političara, sindikata i vjerskih organizacija

za stvaranje ljudskog lanca dugog tri kilometra čiji je cilj slavljenje »hrabrosti, poštovanja i tolerancije« u gradu. Policija je bila primorana nasilno ukloniti neke aktiviste kako bi oslobodila put drugoj grupi, sastavljenoj većinom od neonacista i skinheda, da uđe u grad.

Sve velike vjerske organizacije u Njemačkoj su u svojim priopćenjima osudile skupove neonacista i uputile riječi podrške onima koji su se okupili kako bi spriječili njihov skup. Policija je, međutim, pozvala sve grupe širokog političkog spektra da poštuju javno pravo na slobodno okupljanje. Skoro 6.000 pripadnika njemačke policije je održavalo javni red u Dresdenu.

Ljudski lanac protiv neonacista u Dresdenu

PROTIV DESNOG EKSTREMIZMA

Kako navodi »Deutsche Welle« njemačka Vlada združenim snagama poduzima mjere protiv desnog ekstremizma i neonacizma. Planira se stvoriti novi centar protiv desnog ekstremizma koji bi trebao okupiti stručnjake iz raznih područja.

Na sastanku na vrhu u Berlinu na tu temu pozvani su bili i predstavnici raznih vjerskih zajednica, kao i omladinskih, sportskih i kulturnih organi-

zacija. Sastanak je donio jedan konkretni rezultat: odluku o utemljenju informacijskog centra kompetencije u koji bi se trebala slijevati iskustva postojećih i budućih projekata protiv desnog ekstremizma.

Razlog tome je da u Njemačkoj ne nedostaje stručnih ljudi i mjesto, ali da je komunikacija među njima loša, da se nedovoljno razmjenjuju iskustva i saznanja. Borba protiv desnog ekstremizma

i neonacizma nije samo pitanje sigurnosne politike, rekao je ministar unutarnjih poslova **Hans Peter Friedrich**. Radi se, naglasio je, o trajnoj zadaći cijelog društva, koje se mora braniti od onih koje »s krivim ideologijama prije svega mlade odvode na put mržnje«. U Njemačkoj, poručio je, ne smije biti »mesta za desni ekstremizam« i ljudi ne smiju strahovati od nasilja ili ekstremista.

S.T.

ZUABA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE Antifašizam treba uvesti u udžbenike

»Glas antifašista mora se čuti i nedopustivo je da o tome nema edukacije u školama!« To je, kako prenosi Glas Slavonije, glavna poruka s četvrte izborne skupštine Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Osječko-baranjske županije održane 24. veljače ove godine

»U nastavnim programima kvalitetne edukacije o tome nema i mi se borimo da bude nešto od toga u udžbenicima povijesti za osnovne škole. Kroz okrugle stolove educiramo javnost o važnosti antifašizma, no smatramo da to nije dovoljno«, rekao je **Nikola Opačić**, predsjednik Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista. Zajednici

se, naglasio je, pridružuju mlađe osobe pa je tako najmlađem osječkom članu 27 godina, a od 40 članova koliko ih ima u Belom Manastiru više od polovice su mlađe osobe.

Na izbornoj skupštini razgovaralo se i o obilježavanju datuma vezanih uz Narodnooslobodilačku borbu, a prvi značajan datum koji će Zajednica obilježiti

je Bolmanska bitka 17. ožujka. Slijedi Dan pobjede nad fašizmom (9. svibnja), a Opačić je naglasio i da je na skupštini podnešen i financijski izvještaj te je izabrano rukovodstvo. Za predsjednika je ponovno izabran **Nikola Opačić**, potpredsjednik je **Dragutin Mioč**, dok je za tajnicu izabrana **Ljuba Rupčić**.

M.M.

Dubrovnik

Program njegovanja tradicija NOB-a

♦U ostvarivanju svog temeljnog zadatka, njegovanja sjećanja i tradicija NOB-a Udruga antifašista Dubrovnik će u 2012. godini s naročitom pažnjom pristupiti obilježavanju takozvanih »okruglih« obljetnica antifašizma i NOB-a, a takve su u ovoj godini 120. obljetnica Titovog rođenja, sedamdeseta obljetnica stvaranja Ratne mornarice Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije u Podgori i osnivanja legendarne Druge dalmatinske u bosanskom mjestu Uništa

Osim toga, u ovogodišnjem ožujku, uz Međunarodni dan žena će se organizirati tradicionalno polaganje vijenca i cvijeća na grob dubrovačke heroine Kate Radeljević na Boninovu, a potom i obilazak, odavanje počasti i polaganje vijenaca na spomen obilježja NOB-u u Orebiću, Gornjoj Vrućici i Potomju. Uz posjetu Vrgorcu 10. ožujka planiran je obilazak, odavanje počasti i polaganje vijenca na spomen obilježje NOB-u u tom mjestu. Za 24. ožujka planiran je posjet, obilazak, odavanje počasti i polaganje vijenca kod spomen obilježja Marku Marojici na Vrelu u Župi Dubrovačkoj te poginulim konavoskim partizanima i rodoljubima na mjesnom groblju Dunave i u Grudi.

Kao i svake godine, 4. svibnja, na obljetnicu Titove smrti, organizira se prigodno druženje s podsjećanjem na Titov život i djelo, a Dan pobjede nad fašizmom u Drugom svjetskom ratu, 9. svibnja, koji je i Dan Europe, obilježit će se na komemoraciji s prigodnim programom odavanjem počasti poginulima u borbi protiv fašizma i žrtvama fašizma. Krajem svibnja, povodom 120. obljetnice Titova rođenja, planirana je posjeta i obilazak spomen područja Kumrovec te prisustvovanje tradicionalnoj manifestaciji Dan mladosti – radosti, uz

odavanje počasti i polaganje vijenca na Titov spomenik.

Tradicionalno u svibnju i lipnju organiziraju se posjete poprištima ponajvećih bitaka NOR-a, onim na Neretvi i Sutjesci, odavanje počasti i polaganje vijenca na spomen obilježja u Jablanici i Tjentištu.

U lipnju, uz Dan antifašističke borbe upriličit će se tradicionalna komemoracija i polaganje vijenaca na Spomen groblju boraca NOR-a na Boninovu te obilazak i odavanje počasti i polaganje vijenca na spomen obilježja u Sreseru i na Taboru kod Pijavičina te na spomenik braniteljima na Vjetrenom mlinu kod Stupe.

Pri kraju ljeta, točnije 10. rujna, na sedamdesetu obljetnicu formiranja Ratne mornarice NOV i POJ, planiran je posjet Podgori i prisustvovanje središnjoj manifestaciji te polaganje vijenca na spomenik Galebova krila.

Početkom jeseni planiran je i posjet Makedoniji i u sklopu nje obilazak, odavanje počasti i polaganje vijenca na

spomen obilježje NOB-u u ohridskom i skopskom kraju.

Listopad je tradicionalno vezan za obljetnicu oslobođenja Dubrovnika i južno dalmatinskog područja, ove godine 68. po redu, a planiran je prigodni program i polaganje vijenca u more podno tvrđave Lovrijenac te polaganje vijenca na spomenik na Vukovom klancu i u Gradskom parku u Metkoviću, gdje se, u suradnji s Udrugom ABA toga grada na Neretvi, organizira tradicionalna komemoracija, odavanje počasti i polaganje vijenca. Tom prilikom planirano je polaganje vijenca i na mjestu sramotno srušenog Spomen parka narodnom heroju Stjepanu Filipoviću u Opuzenu.

I konačno, početkom prosinca će se obilježiti 68. obljetnica oslobođenja Dalmacije. Taj značajni jubilej antifašističke Dalmacije obilježit će se nizom manifestacija u Splitu, prije svega odavanjem počasti poginulim borcima NOR-a, žrtvama fašizma i hrvatskim braniteljima te polaganjem vijenaca na spomen obilježje NOB-u u Splitu. Tim povodom planirana je i posjeta bosanskom mjestu Uništa, na Dinari, gdje je prije sedamdeset godina, u vihoru NOR-a, započeo borbeni put legendarne Druge dalmatinske brigade.

(www.uafdu.hr)

Povećanje produktivnosti na blagdan

Konačno smo u postizbornom razdoblju i s novom Vladom krenuli u bolje sutra. Dosta nam je već bilo stare Vlade koja nikako nije provodila Deklaraciju o antifašizmu, nego je to samo deklarativno obećavala. S promjenom vlasti ipak je počelo i provođenje, jer su u resor Ministarstva branitelja ušli borci NOR-a. Ministar je izjavio da ovo prešaltavanje neće imati značaja za povratak nekih od ukinutih prava boraca NOR-a, ali »na simboličnoj razini znači jako puno«. Prema tome borci su dobili izjavu. A od povratka prava i izjednačavanja s braniteljima još ništa. Drugim riječima, ne mogu odmah dobiti i izjavu i prava. To bi se pojednostavljeno i narodski reklo – ne može i ovce i novce. Budući da ne dobivaju novce za sad još uvijek ostaju ovce.

No, ipak se nešto kreće. Naime, čuju se prijedlozi da se ukine Dan antifašističke borbe kao blagdan i da se proglaši spomen danom. Znači da iz prve kategorije prijeđe u drugu. Jer, objektivno govoreći, kad bi ostao blagdan, odnosno neradni dan možda bi se predozirano spominjao antifašizam, a uz to se ne bi radilo. Jer ima 13 drugih blagdana za koje se isplati ne raditi. Među njima je osam vjerskih. Uostalom u Hrvatskoj nema nijednog drugog praznika vezanog za antifašističku borbu. Što će onda i taj jedan remetiti radnu i Crkvenu atmosferu? Dobro je da se najavljuju ovakvi potezi u korist antifašista. Problem je što antifašisti to sporo shvaćaju. Naime, još uvijek im ne ide u glavu da ukidanje Dana antifašističke borbe ide njima u prilog. Dano im je i razumno tumačenje da se upravo na taj blagdan treba povećati produktivnost rada. A za rast produktivnosti u gospodarstvu time bi postali izravno odgovorni antifašistički borci i antifašisti. I umjesto da to prihvate evo oni pišu premijeru da Dan antifašističke borbe treba ostati blagdan. Bježe od odgovornosti za produktivnost.

U nekim tiskovinama je izjavu dao i Slaven Letica. Odmah je podržao prijedlog da se ukine Dan antifašističke borbe kao blagdan. No, upozorio je da bi »bilo dobro da odluka o ukidanju državnih blagdana ne bude politička, nego da se

čuje mišljenje povjesničara, sociologa kulture, povjesničara umjetnosti.« Naravno on sebe trpa u tu skupinu. Kada bi se poslušalo mudrog Leticu onda bi to moglo i inače postati praksa. Pa, umjesto da se odluke donose sporo, demokratskim putem, uvela bi se grupna demokracija u kojoj bi odlučivale uske grupe u koje spada i Letica. Tako bi produktivnost odlučivanja porasla.

Inače u javnosti se opet oglašava Mladen Pavković predsjednik Udruge branitelja, invalida i udovica domovinskog rata Podравke. Da, dobro ste čuli, on je predsjednik i udovica. Ali njega u ovom slučaju ne zanimaju udovice i njihovi problemi, nego ga žulja nešto drugo. Priopćio je svekolikoj javnosti, da bi se, ako bude objavljen registar hrvatskih branitelja, u isto vrijeme, trebalo i moralo »objaviti popis svih dezterera, pa i izdajica iz vremena Domovinskoga rata, baš kao i popis još živih boraca NOB-a«. Eto, dakle, on, prema priopćenju državne agencije HINA, borce NOR-a gura u grupu s deztererima i izdajicama. Spominjali smo mi Pavkovića u ovoj rubrici nekoliko puta, što baš i nije mudro s naše strane, jer time rubriku samo sadržajno osiromašujemo.

U Crkvi su postali sve inventivniji u političkim analizama društva. Tako je vojni ordinarij, biskup Juraj Jezerinac nedavno iz Karlovca poručio da su za rat krivi ateisti, a da »ranjenu i bolesnu Hrvatsku trebaju graditi i čuvati vjernici«. Do sada se u povijesti znalo za postojanje Križarskih ratova, ali je sada biskup Jezerinac očito uveo novi pojam - Ateistički ratovi. U takve stavove se dobro uključio i pomoćni biskup zagrebački Valentin Pozaić koji je u raspravi »o početku života«, kazao kako su »skojevci opet u modi, a da je ova Vlada totalitarna kao ona iz 1945.« Eto biskupi i njihovi pomoćnici neprestano spominju 1945. godinu i nikako ne mogu prežaliti što oni koji su poraženi nisu bili pobednici.

S tim u vezi je i pitanje Bleiburga. SABA RH je upravo uputio Predsjedništvu Hrvatskog sabora zahtjev za povlačenje pokroviteljstva nad neoustaškom manifestacijom na Bleiburškom polju.

A poznato je da su tamo bili uvijek prisutni najviši predstavnici Crkve - biskupi, nadbiskupi, kardinali i da su se, okruženi omiljenim crnilom, više bavili poviješću nego molitvom. Njima najbliži povjesničar Josip Jurčević već je reagirao i rekao da je zahtjev antifašista »pokazatelj stanja duha skupine ljudi koja je izvan prostora i vremena«.

- Nadam se da hrvatske institucije vlasti i Hrvatski sabor nisu došli do razine da se vraćaju u 1945. godinu – rekao je Jurčević, i ostao živ, ali je pitanje da li i zdrav.

Naime, baš on se stalno vraća na Bleiburg i 1945. godinu. Izgleda da je sam zaglibio izvan prostora i vremena gdje mu ne može pomoći ni dr. Zdravko Tomac s kojim se vjerojatno tamo susreće.

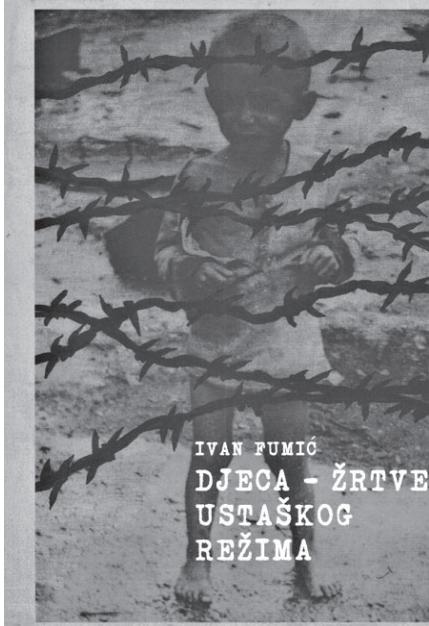
A Tomac je poslije referendumu o pristupanju EU ocijenio da je »referendum bez kvoruma čime je njegova legitimnost upitna«. Tomca posebno brine što »o mnogim bitnim pitanjima Europska unija donosi odluke nadglasavanjem tako da će mali broj predstavnika Hrvatske uvijek biti nadglasan«.

Što preostaje drugo, nego da Tomac i Jurčević predlože Europi da se uvede demokratski sustav u kojem bi Hrvatska, kakvu oni zamišljaju, uvijek mogla preglasati Europu.

Dok oni tako o Europi, kod nas mljekari zatvaraju promet na cestama, proljevaju mlijeko u kanalizaciju, peru čizme, lopate i traktore mlijekom. Ovaj put im je pre malo musti krave. Navalili su da više muzu državu. A država im je i poticajnija.

Zatvorski sustav je kod nas konačno unaprijeden gotovo do akademske razine. Upravo je objavljeno da jedan kriminalac u šibenskom zatvoru završava studij prava. Profesori pravnog fakulteta iz Splita dolaze mu u zatvor, a kriminalac pokriva sve troškove. Ustvari možda bi se time mogao radikalnije unaprijediti obrazovni sustav. Pa u zatvorima formirati fakultete i uvesti novi studij za kriminalce. Tko završi dobije diplomu i postane diplomirani kriminalac. I nakon toga se može legalno baviti kriminalom - zavisi od smjera. Recimo postane diplomirani pljačkaš.

Ivan Fumić Djeca – žrtve ustaškog režima

Nova knjiga Ivana Fumića »Djeca – žrtve ustaškog režima« slijedi nedavno tiskanu »U ime istine«, te knjigu »Hrvatska u logorima 1941.-1945.« koju je autor objavio zajedno s Mišom Deverićem – istaknula je, među inim promotorica Katica Sedmak, urednica knjige. Kako je navela na predstavljanju knjige, sadržaj ovog rukopisa pretežno se bavi stradanjem djece srpskih roditelja, jer su upravo ona izdvojena i smještena u posebne logore za djecu. No, židovska djeca su također ubijena bez ikakve milosti i izuzetka. Romi i njihova djeca su, bez iznimke, poubijana. Spasili su se samo oni koji su pobegli u druge zemlje ili pak stupili u Narodnooslobodilačku vojsku.

Uništeno djetinjstvo

Govoreći na predstavljanju knjige, Ratko Maričić, predsjednik SABA RH, rekao je da je ona pokušaj rasvjetljavanja još jedne tamne mrlje koju su ustaše učinile »u ime hrvatskog naroda i države« nad nedužnom djecom, otrgnutom od svojih domova i roditelja, ponaviše tijekom kozaračke operacije, sredinom 1942. godine. Autor kronološkim redom izlaže genezu nastanka ustaškog pokreta i njegova dolaska na vlast, donošenje rasnih zakona, temeljem kojih

je došlo do prvih hapšenja i ubijanja na nacionalnoj i rasnoj osnovi, prvenstveno Srba, Židova i Roma.

Da bi objasnio tehniku masovnih deportacija i likvidacija, autor je ukratko opisao nastanak glavnih koncentracijskih logora u kojima je bilo zatočeno i mnogo žena, zajedno s maloljetnom djecom. Odvajanje djece od roditelja ili djece čiji su roditelji ubijeni ili zatočeni u logorima, dovelo je Fumića do zaključka, da su jedino ustaše osnivale posebne dječje logore koje su zvali prihvatištima za nezbrinutu djecu – ukazao je Maričić. Za potvrdu svoje teze autor je koristio brojne iskaze koje su dali pojedinci, ondašnji zatočenici logora, objavljene u raznim publikacijama.

Za tragediju koju su proživljavala zatočena djeca, autor optužuje ustaški zločinački režim, ali i dio katoličke crkve, posebno pojedine časne sestre koje su se nečasno odnosile prema unesrećenoj djeci u logoru Jastrebarsko. Istovremeno, autor ukazuje i na pojedince i ustanove koji su spašavali djecu. Bili su to Caritas, Crveni križ, obitelji bez djece, ali i časne sestre i odgojiteljice koje su se humano odnosile i birnule za djecu. Bez skrbi i pomoći Hrvata, humanista i antifašista, većina te djece ne bi preživjela ratne strahote. Ovako je otprilike 1/3 djece umrla, a 2/3 su dočekale kraj rata. Posebnu zaslugu u spašavanju djece iz Jastrebarskog ima Četvrt kordunaška brigada koja je iz logora izvukla nekoliko stotina djece i prebacila ih na partizanski teritorij.

Recenzentica Nataša Mataušić, rekla je kako je knjiga pisana jednostavnim, svima razumljivim jezikom, te da je namijenjena ne samo stručnjacima, nego i svim zainteresiranim čitateljima koje zanima istina. Istovremeno, ona je i poticaj za daljnje, sustavno, na znanstvenim činjenicama zasnovano istraživanje o dječjim žrtvama Drugog svjetskog rata na području Nezavisne Države Hrvatske.

U tekstu su korištena i već objavljena sjećanja neposrednih sudionika događaja. Tada djeца, a u vrijeme kad daju izjave odrasli ljudi, često mijesaju doživljeno s pročitanim. Iako je u odabiru iskaza rađena svršishodna selekcija, još uvijek su promakli neki iskazi, koje su znanstvena istraživanja opovrgla – ukazala je Mataušić. Međutim, autor nam donosi tekst koji nikoga neće ostaviti ravnodušnim. Za jedne, on će biti memento tragičnih, istinitih događaja za vrijeme, na svu sreću, kratkotrajne vladavine ustaškog terora, memento tragične sudbine djece uvučene u njima, tada po-

Djeca, bolesna i izglađnjela na umoru u Kuli u Staroj Gradiški

sve nerazumljiva i nejasna zbivanja koja su ih ostavila bez roditelja, doma, sretog i bezbržnog djetinjstva, memento i upozorenje, kako se takvo što više nikad ne bi ponovilo. Za druge, pak, on će biti provokacija, oživljavanje borbe protiv »narodnih neprijatelja« i napad na katoličku crkvu u Hrvatskoj. »Za nadati se je da će oni prvi ipak biti u većini«, zaključila je Nataša Mataušić.

Hrvati usvajaju djecu

Žalosna je činjenica da se u Hrvatskoj još uvijek čuju glasovi koji negiraju ove zločine ili ih pravdaju kao mjeru zaštite države, a neki ustaške zločine čak kroz pjesme veličaju – kazao je autor Ivan Fumić. No kada se radi o zatočenoj srpskoj i židovskoj djeci u ustaškim logorima, treba reći da su moga preživjela zahvaljujući Hrvatima antifašistima i demokratima koji su često i po cijenu vlastitog života spašavali tu djecu.

Veliki odaziv gradana Zagreba pozivu da usvajaju srpsku djecu, bez obzira na motive, omogućilo je preživljavanje usvojene djece u ljudskim uvjetima. I zagrebački nadbiskup dr. Alojzije Stepinac pozivao je vjernike da oni koji nemaju svoje djece, usvajaju djecu iz logora, s tim da ih odgajaju u pravom katoličkom duhu. Preživjela djeca iz Jastrebarskog, Reke i drugih logora svjedoče o velikoj pomoći Hrvata, seljaka iz Jastrebarskog i iz okolnih sela i Zagreba, a osobito odgojiteljica iz sela Rude kod Samobora. Lječničke ekipe bile su angažirane na spašavanju djece, zahvaljujući hrvatskim antifašistima, koji su imali svoje simpatizere i u ministarstvima NDH. Sve ovo opovrgava suludu tvrdnju o uključenosti svih Hrvata u ustaške zločine, napomenuo je Ivan Fumić.

B. M.

(nakladnik: Savez antifašističkih borača i antifašista Republike Hrvatske; Tisak: Narodne novine)

Nedeljko Dragić: Vinko - stara garda

•Ovu knjigu posvećujem svim antifašistima koji su časno proživjeli svoj teški životni put, napisao je autor

Autor crtanih filmova svjetskog glasa i vrsni karikaturist, jedan od najpoznatijih stvaralaca čuvene Zagrebačke škole crtanog filma Nedeljko Dragić objavio je knjigu kratkih stripova pod naslovom »VINKO - stara garda - jedan život od iluzije do demokracije«.

U zajedničkom izdanju zagrebačkih izdavačkih kuća »Prosvjeta« i »Razlog« objavljeno je više od 250 kratkih Dragićevih stripova. Radi se o svojevrsnom nastavku nekadašnjeg čuvenog »Tupka«, a u najvećem dijelu autor u njima prikazuje doživljaje glavnog junaka »Vinka« u emigraciji u Njemačkoj.

»Ovu knjigu posvećujem svim antifašistima koji su časno proživjeli svoj teški životni put«, napisao je autor na početku. Knjiga, koju je uredila Mira Šuvra, sastoji se od tri dijela, u kojima su zabilježene svakodnevne situacije i razmišljanja u gotovo dnevničkom zapisivanju kroz strip »Vinko«.

Prvi dio nastao je u Zagrebu od 1987. do 1991. godine, a nosi zajednički naslov

»Crvene iluzije - Vinko i raspad komunizma«. U drugom i trećem dijelu od 1991. do 2011. godine u Münchenu, gdje je Nedeljko Dragić živio punih dvadeset godina u emigraciji, obrađene su teme: »Sreća i sloboda - Vinko u demokraciji kapitalizma (tj. u egzilu)« i »Iluzija slobode, demokracije i sreće - Vinko u mirovini«.

Dragić je u mladosti počeo raditi kao karikaturist i strip crtač u brojnim listovima, a potom je počeo njegov briljantan rad u Zagrebačkoj školi crtanog filma, čiju slavu je pronio svijetom, zajedno s oskarovcem **Dušanom Vukotićem, te Borivojem Dvornikovićem - Bordom, Zlatkom Grgićem** i drugima.

Dragić je dobitnik šezdesetak nagrada za svoje autorske filmove. »Dnevnik« je uvršten među deset najboljih animiranih filmova svih vremena u svijetu, a Nedeljko Dragić je prvi filmski autor s prostora bivše Jugoslavije koji je postao član Američke akademije. Svakako, vrhunac recepcije njegovog djela je nominacija za nagradu Oscar koju

je postigao film Tup-tup 1972. godine. Po mnogima bi, dvije godine kasnije, crtni film »Idu dani« bio vjerojatni pobjednik, samo da je prijavljen za Oscara.

Kultni status Dragić uživa i među poznateljima stripa, zahvaljujući formalnim eksperimentima na stranicama »Večernjeg lista« ranih sedamdesetih godina prošlog stoljeća, u svom »antistripu« Tupko. Taj strip koji je izlazio petnaestak godina pod tim nazivom, objavljen je i u knjizi.

Valja podsjetiti da je i svjetski poznata maskota Univerzijade u Zagrebu Zagi - takoder djelo Nedeljka Dragića.

Dugo Dragića nije bilo u kulturnom životu Hrvatske jer je, predosjećajući kravati ratni rasplet, a poučen sličnim ratnim traumama iz djetinjstva, u ljetu 1991. godine napustio Hrvatsku i živio u Münchenu. Rođen je 1936. u selu Paklenica, nekoliko kilometara istočno od Novske.

Iz Münchena se vratio u Zagreb i ponovno se angažirao u Zagreb - filmu.

S.T.

NOVI VINODOLSKI

U novljanskoj Gradskoj vijećnici upriličena je nesvakidašnja svečanost. Najstariji članovi novljanske Udruge antifašističkih boraca i antifašista okupili su se na pri-

godnoj svečanosti u povodu 70. obljetnice ustanka i početka oružanog otpora naroda Republike Hrvatske nacističkoj okupaciji.

Skup kojem su nazočili i predstavnici ostalih dviju udruga antifašista - Grada Crikvenice i Vinodolske općine - pozdravila je u ime Novljana **Zdenka Vukelić**, predsjednica novljanske udruge antifašista.

U ime Saveza udruga antifašističkih boraca i antifašista ovih triju lokalnih jedinica priznanja i zahvalnice uručio je **Mate Koščić**.

Uručeno je 12 priznanja i 22 zahvalnice, a Koščić je istaknuo da je na području Vinodola, u trima lokalnih udrugama, gradovima Crikvenici i novom Vinodolskom, te u Vinodolskoj općini, oko 500 članova, od kojih je samo ove godine njih 27 umrlo, a na području PGŽ-a je trenutačno 4586 članova antifašista.

Najstariji član novljanske udruge antifašista kojemu je uručeno priznanje je **Krsto Zoričić**, 92-godišnji Novljaničan koji je još aktivan član udruge među najstarijim sudionicima ratnih zbivanja od 1941. do 1945. godine.

N.L.

POREČ

Polaganjem vijenaca uz spomen obilježje na mjestu pogibije **Bruna Valentija**, predstavnici porečke Udruge antifašističkih boraca i antifašista, Zajednice talijana, Grada Poreča i mještani Červara odali su počast ovom mlađom borcu talijanske nacionalnosti. Na današnjoj cesti od stancije Červar prema uvali Sv. Martina tada 30-godišnjeg Valentija 12. veljače 1945. godine Nijem-

ci su pronašli i streljali. O tom događaju danas svjedoči spomen obilježje na kojem stoji natpis »Položio je na ovom mjestu svoj mladi život u borbi protiv fašizma«.

-Ovo je datum kojeg se moramo sjećati, odavati priznanje i poštovanje Brunu Valentiju, koji je u mlađoj dobi dao svoj život za ove naše krajeve. Bruno je bio naš sin, poginuo je boreći se za bolje sutra, rekao je ovom prilikom **Graziano Mesizza**, predsjednik porečkog ZT-a

V.H.

REŽANCI

Polaganjem vijenaca na spomenik u Režancima obilježena je 68. godišnjica osnivanja Prvog udarnog bataljuna Operativnog štaba za Istru, koji je formiran u tom mjestu 8. veljače 1944. u šumi Vogrda. U bataljunu su tada ušle Barbanska četa, V. četa Operativnog štaba za Istru, Rovinjska četa, III. četa Operativnog štaba za Istru, Pulska četa, XII. četa Operativnog štaba za Istru i grupa boraca s Danilom Čusom iz II. istarskog bataljuna Operativnog štaba za Istru. Neprijatelj je često ulazio u Režance, a od 40 boraca iz sela, poginulo ih je osam - **Gašpar Bilić, Antun Petrović, Martin Petrović, Ivan Petrović, Mate Petrović, Ivan Petrović, Josip Petrović i Martin Sundrić**, dok ih je sedam palo kao žrtve fašističkog terora.

Vijence su na spomenik položili mještani Režanca, **Livio Blašković**, predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Pule **Dario Maretić**, tajnik Saveza udruga antifašističkih boraca i antifašista Istarske županije te općinski pročelnik **Alen Doblanović**.

G.I.

MALA GAJANA

Mnoštvo uzvanika okupilo se na komemoraciji palim borcima i žrtvama nacističkog terora - u stravičnom napadu i paljenju sela 27. siječnja 1944. stradalo je 42 mještana Male Gajane. Vijence su na spomenik s imenima svih žrtava položili predstavnici Saveza boraca i antifašista Vodnjana, predstavnici Saveza društava Josip Broz Tito te delegacija Grada Vodnjana na čelu s gradonačelnikom **Klau-diom Vitasovićem**.

Predsjednik vodnjanskog udruženja antifašističkih boraca **Anton Ferlin**, i sam svjedok strašnog stradanja Gajane prije 68 godina, podsjetio je da je borba između slabo naoružanih boraca u selu i nadmoćnije postrojbe od oko tisuću nacifašista počela već tijekom noći.

-Navečer, 26. siječnja, čuli su se pucnjevi s raznih strana, i već tada su ubijeni,

izneđu ostalih, sekretarica pulskog SKOJ-a **Mira Raduna Ban, Miho Županić i Antun Ferlin** koji je sam sebi presudio zadnjim metkom iz pištolja da ne bi pao u protivničke ruke. Zatim su vojnici ujutro istjerali sve mještane iz njihovih kuća na livadu na kojoj su ležala tijela ubijenih i započeli prozivku. Na licu mesta strijejljali su još 10 ljudi, poslali u Auschwitz 10 žena i djevojaka, a 10 muškaraca u Dachau, prisjetio se Ferlin.

G.I.

ROVINJ

Članovi Udruge antifašističkih boraca i antifašista Rovinj održali su komemoraciju za **Tina Lorenzetta**, prvog sekretara rovinjskog Komitata SKOJ-a, na brdu *Tonkaž*, mjestu gdje je poginuo 27. prosinca 1944. godine. Vijenac su položili članovi izviđačkog odreda koji nosi njegovo ime, a prisutni su bili i članovi društva *Josip Broz Tito*.

Usljedilo je prigodno druženje u prostorijama Lovačkog društva Rovinj. Jela je pripremio **Ivica Radetić**, a domaćin je bio *Časnočki zbor*. Tom je prilikom na čuvanje za trajno sjećanje dana gitara koju je Tino Lorenzetto, jedan od velikana antifašističkog pokreta Rovinj, nosio na svojim pochodima, a koju je pronašao **Argeo Curto** u stanu u kojem je Lorenzetto stanovao.

ŠAJINI

Malo selo u općini Barban, Šajini, prisjetilo se tragičnih stradanja u noći s 8. na 9. siječnja 1944. godine, kada je u zločinačkom pohodu nacifašista i paljivini sela stradalo više od 50 mještana. Podsjećanje na ovu strašnu tragediju i odavanje počasti nedužnim šajinskim žrtvama započelo je plaganje vijenaca na spomenik palim borcima i nevinim žrtvama u centru Šajina. Učinili su to predstavnici mještana Šajini, općine Barban, Savez antifašističkih boraca Barbana, predstavnici općine Setvinčenat, općine Matulji i delegacija bratskog sela Lipa.

Unjesto tradicionalnih govora, ovog je puta pročitana dirljiva pjesma na čakavštini čiji se stihovi obraćaju stradalim precima današnjih Šajinaca s porukom »Niste za niš umrli«, nakon koje su redom izgovorena sva imena stradalih. Kako je rekla voditeljica programa **Nensi Pereša**, današnje i buduće generacije nikad neće saznati točan razlog zašto su u strašnoj noći mnoge obitelji zavijene u crno.

Istog dana stradali su i mještani sela Bokordići koje su također spalili nacifašisti. Stoga su prije komemoracije u Šajinima delegacije udruga proizašlih iz NOB-a i

članovi obitelji stradalih položile vijence i na spomen-obilježje u Bokordićima.

G.I.

KRIŽNJAK

Na Križnjaku, mjestu gdje je nakon ranjanja u selu Korenići 18. siječnja 1945. preminuo narodni heroj **Joakim Rakovac**, održana je centralna komemoracija. Vijenici su položeni i u Korenići, potom Juralu, prvom mjestu pokopa, kao i na spomenik u Poreču gdje je pokopan. Za organizaciju ovogodišnje komemoracije zasluzna je Udruga antifašističkih boraca i antifašista iz Pazina, a domaćin je bila Općina Kanfanar. O povijesnim događanjima nakon Prvog svjetskog rata, odnosno pripremi narodnooslobodilačkog pokreta u Istri te samom Joakimu Rakovcu, govorili su predsjednici pazinske i porečke UABA-e, **Miljenko Benčić i Božo Štifanić**.

N.L.

VODNJAN

Članovi Udruge antifašističkih boraca i antifašista Vodnjana su na svojoj informativnoj skupštini minutom šutnje odali počast borcima kojih su poginuli 16. siječnja 1920. godine braneći Radnički dom. Tada su poginuli **Pietro Benussi, Giacomo Giachin i Domeniko Damiani**.

Govoreći o radu vodnjanske podružnice u protekloj godini, njen predsjednik **Anton Ferlin** je istaknuo da je suradnja s Gradom Vodnjanom dobra, kao i sa Sindikatom umirovljenika te s gradskom udružgom Saveza antifašističkih boraca, koje je on također predsjednik.

-Ponosni smo na učinjeno. Radili smo na učlanjenju novih članova, osobito mlađih, a na tome ćemo raditi i dalje. Surađivat ćemo s osnovnim školama, po mogućnosti organizirati predavanja o našoj istini koju se tijekom posljednjih 15 do 20 godina pokušava izbrisati iako je antifašizam i u Ustavu Republike Hrvatske, rekao je Ferlin.

G.I.

NOVIGRAD

Novigradske podružnice Saveza boraca i antifašista Bujštine, Udruge umirovljenika Bujštine i lokalno Društvo *Josip Broz Tito* od sredine mjeseca uvelo je redovno dežurstvo u svom prostoru u nekadašnjoj zgradji policije, kod kružnog toka na ulazu u grad. Njihovi će predstavnici na raspisanim članovima biti petkom od 9 do 12 sati za uplaćivanje članarine, informacije o izletima, druže-njima, mogućnosti boravka u toplicama, o mirovinama i ostalo.

G.I.

RIJEKA

Knjiga Maksimilijana Mancea »Na ratnom tragu 2. primorsko-goranske udarne brigade (1942. - 1945.)«, u izdanju Naklade Kvarner i Saveza antifašističkih boraca i antifašista Primorsko-goranske županije predstavljena je u Gradskoj vijećnici. Autor, i sam borac druge udarne brigade u knjizi donosi imena palih boraca do kojih je mogao doći iz brojnih izvora, jer, napominje, imena palih za slobodu

zaslužuju biti zapisana i zadržana u sjećanjima.

Predsjednik SABA PGŽ **Dinko Tamut** napomenuo je kako je autor u nastojanju da čitateljima, a pogotovo mladima, što vjernije približi dio slave antifašističke prošlosti, uložio izvanredan trud i upornost, što je vrijedno zahvale i poštovanja. Izdavač **Franjo Butorac** kaže kako je najveća vrijednost knjige u tome što je istovremeno i životna i znanstveno dokumentirana iz svih raspoloživih izvora.

A.P.

SOLIN

Udruga antifašista grada Solina evocirala je uspomenu na solinske borce kroz NOB u tada okupiranome Solinu. Okupljanje je bilo ispred bivšeg restorana »Gašpić« u 16 sati, nakon čega je slijedilo polaganje vjenaca na starom groblju, dok je u galeriji Doma »Zvonimir« u 16.30 sati uslijedio program i druženje, saznajemo od **Ante Tonča Vetme**, članka Udruge

M. S.

IN MEMORIAM

MILICA VOJNOVIĆ 1922.-2011.

Rođena u Mokrom Polju (Knin). Početkom 1942. godine pridružuje se partizanskim jedinicama, najprije Kninskog partizanskog odreda, a zatim Šestoj brigadi 19. dalmatinske divizije. Za ispoljenu hrabrost i odlučnost zavrijedila je više ratnih odličja.

Kao umirovljenica bila je aktivna članica Crvenog križa, aktiva žena i djelotvorna u radu Udruge antifašističkih boraca i antifašista zagrebačke Trešnjevke.

PETAR MRVOŠ 1917.-2011.

Rođen u Ljubaškom (Gorski kotar). U drugoj polovici 1942. godine uključuje se u partizanske jedinice na svom području.

Nakon oslobođenja zemlje službuje kao pripadnik policije. Nakon umirovljenja aktivno djeluje u društveno-političkim organizacijama, savjetu MZ, SSRN. Bio je istaknuti član Udruge antifašističkih boraca i antifašista Koprivnice. Za svoj rad primio je više odličja i priznanja.

JAGA VUJNOVIĆ 1919. – 2012.

Jaga Vujnović, nosilac Partizanske spomenice 1941. godine, preminula je u 93. godini života. Rodena je 1919. godine, a iz rodne Like 60-tih godina došla je u Kutinu i u Moslavini ostala do kraja života. Nakon završetka Drugog svjetskog rata radila je u Službi unutrašnjih poslova.

Za svoj predani rad i istaknuto aktivnost odlikovana je Ordenom bratstva i jedinstva II. reda, Ordenom zasluga za narod, Ordenom rada sa srebrenim vijencem te Plaketom Putovima revolucije koja joj je dodijeljeno za njegovanje tradicija Narodnooslobodilačke borbe.

MILKA JOVIČIĆ 1924. – 2012.

U Zagrebu je u 88. godini života umrla Milka Jovičić, rođ. Radišić. Rođena je 28. kolovoza 1924. godine u Gornjem Vodičevu, mjestu između Kostajnice i Bosanskog Novog (Novi Grad). U SKOJ je primljena u studenom 1941. godine, a u kolovozu 1942. odlazi u partizane. Završila je sanitetski tečaj za bolničarku u Centralnoj bolnici na istočnim obroncima Grmeča i vratila se u 5. Kozaračku brigadu.

Kraj NOB-a i oslobođenje dočekala je u činu poručnika. Imala je tada tek nepunu 21 godinu. Po završetku rata je, kao i mnogi mlađi ljudi sudjelovala u radnim akcijama na obnovi ratom opustošene zemlje. Cijeli život je bila aktivni sudionik u društveno političkim organizacijama u Sinju, Osijeku i Zagrebu te dobrotvornim aktivnostima. U mirovinu je otišla iz Zavoda za gluhu djecu u Zagrebu, gdje je provela zadnjih deset godina radnog staža. Nosilac je brojnih društvenih priznanja i odličja.

MILAN LAĐANAC 1953.-2011.

Rođen u Novim Karlovциma. Nakon prestanka aktivne službe dolazi u Trpinju gdje se uključuje na zadacima očuvanja tekovina antifašističke borbe. Bio je u posljednja tri mandata predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista Trpinja i u jednom mandatu član Predsjedništva SABA RH.

LJUBICA GRUBOR 1929.-2012.

Rođena u Gospiću. Kao dvanaestogodišnja djevojčica uključila se u partizanske redove. Prenosila je konspirativnu poštu, skupljala ljetinu, brinula o ranjenicima.

Tri brata i pokojni suprug su bili također u NOB-u od prvih dana ustanka, a njen brat Nikola dao je svoj život za vrijeme Četvrte neprijateljske ofenzive.

Kao mlada skojevka, nakon oslobođenja se uključila u obnovu zemlje. Sudjelovala je na brojnim omladinskim radnim akcijama. Nakon završetka srednje škole zaposlila se kao administrativni službenik u Ministarstvu industrije. I poslije umirovljenja ostala je aktivna, poglavitno u ženskim udrugama.

PETAR RADOŠEVIĆ 1925.-2012.

Rođen u Medulinu, Petar se u mnogim monografijama, zbornicima, referatima, zabilješkama navodi kao najmlađi sudionik pokreta otpora u borbi protiv fašizma i svega onoga što je obilježilo povijest Istre sredinom prošlog stoljeća.

Već u lipnju 1941. godine kao mladi antifašist uključen je u borbu protiv zla. Ubrzo završava u talijanskom zatvoru Forli. Nakon oslobođenja, radio je kao šef osiguranja na Brijunima, na Lošinju i Cresu, kasnije u Rijeci, da bi dva mjeseca od demobilizacije u proljeće 1949. godine bio uhićen od vlastitog režima i do konca 1956. godine proveo na Golom otoku. Završio je studij na Filozofском fakultetu u Zagrebu i djelovao kao vrstan psiholog u borbi s ovisnošću. Bio je i među prvim županijskim vijećnicima Istarske županije od 1993. do 1997. godine.

ĐORĐE MITROVIĆ 1940.-2011.

Rođen u Dugom Polju (BiH). Radio je u kombinatu Borovo. Bio je aktivan član Udruge antifašističkih boraca i antifašista Trpinje. Također, bio je i predsjednik Udruge umirovljenika u svom mjestu. Poginuo u prometnoj nesreći.

PONOVNO OSVIJETLJEN SPOMENIK - CVIJET

Upovodu 27. siječnja, Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta i akcije Hrvatskog mujejskog društva »Noć muzeja 2012.«, Spomen-područje Jasenovac organiziralo je otvaranje prigodne izložbe fotografija pod nazivom »Probuđeni cvijet«. Izložbu je otvorila kustosica **Maja Kućan**, a otvaranju je prisustvovala i načelnica Općine Jasenovac **Marija Mačković**. Uz kratki historijat izgradnje spomenika na izložbi je prikazano i nekoliko desetaka fotografija autora **D. Ekstajna, Željka Gašparovića, Damila Kalogjere** i Maje Kućan, od kojih su poseban dojam ostavili snimci memorijalnog područja načinjeni iz zraka.

Posjetitelji su tom prilikom u Obrazovnom centru Spomen-područja Jasenovac mogli vidjeti i izložbu plakata učenika osnovnih i srednjih škola iz Republike Hrvatske na temu Holokausta.

Noć muzeja i Međunarodni dan sjećanja na Holokaust obilježeno je i cijelonoćnim osvjetljenjem spomenika »Kameni cvijet«. Nakon više od dvadeset godina posjetitelji su u sklopu izložbe imali prilike vidjeti i osvjetljeni jasenovački spomenik. Ovo djelo **Bogdana Bogdanovića**, poznatog arhitekta, književnika i filozofa, time je dobilo jednu novu dimenziju.

Kako su najavili iz Javne ustanove Spomen-područja Jasenovac, sada kada su ponovo postavljeni reflektori, spomenik će biti osvjetljen i ubuduće, na obiljetnice i važne datume, uključujući i Dan probroja logoraša 22. travnja.

Spomenik u Jasenovcu postavljen je 1966., a osvjetljen je desetak godina kasnije. Tako je ostalo do 1990. godine, a od tada do danas osvjetljenja nije bilo. Za njegovo obnavljanje zasluzni su djelatnici tehničkog odjela javne ustanove Spomen-područja Jasenovac, predvođeni **Petrom Mačkovićem**, koji su posebno pazili da svjetlost precizno pada na svaku laticu Kamenog cvijeta i osvijetli svaki detalj ovog monumentalnog umjetničkog djela.

Što simbolizira Kameni cvijet? »Mogao bih o tome napisati esej, ali najkraće - vjeru u život«, odgovorio je **Ljubi R. Weissu** Bogdan Bogdanović, autor skulpture u Jasenovcu. Bogdanović je želio da Cvijet koji otvara latice prema nebu i Suncu predstavlja simbol života, ponovnog rađanja i prevladavanja patnje.

Do realizacije ovog projekta došlo je na inicijativu kustosa **Đorđa Mihovilovića** i uz suglasnost **Nataše Jovičić**, ravnateljice Spomen-područja Jasenovac.

Đ.M.

•**Jasenovački Kameni Cvijet, autora Bogdana Bogdanovića, postavljen 1966. godine, osvjetljen je desetak godina kasnije. Tako je ostalo sve do 1990. a od tada do danas osvjetljenja nije bilo**

Danijel Soldo (Cropix)